

သာမဏေကျော်

ဓမ္မပဒေသရာတော်

စက္ခပါလအွေးစွဲ
အတွက်

ပိဋက္ခဘာ

အောင်သုခ

Riso မီဒ္ဇာ်ဂျာနယ်ပူးတာပုံစံပို့လုပ်ငန်း
အနုတ်ပြုလုပ်မှု ပျော်ဆောင်ရည်၊ ယန်ကော်မြန်မာနိုင်ငြာ
နိုင်ငြာနိုင်ငြာ ၁၂-၉၃၂၈၆၇၅၅ ၀၉-၄၂၂၂၅၇၈၈၈

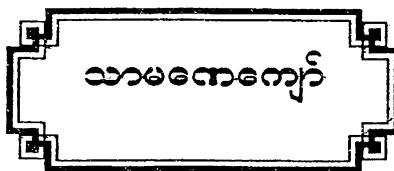

ရီးဝင်းဟောင် + ဒေါ်ခင်သီတာ
သာ - ဟောင်သန်းလွှဲ
နိုးသုတေသန
မာလာဖြို့ဝါယာ၊ ကမာရွှေတို့နယ်၊

ဓမ්මපဒජාත්‍යගායා

මහාච්ඡලසෙනුදීපා
ආයුර්

ඝිද්ධියිග්‍රා

တွေ့ပဒေအင်ကထာ စက္ခတ္တပါယတ္ထာရဝတ္ထာနတွေ၏ ပိုမိုဘိက္ခာ

କାନ୍ତିକାଳେଣି ପରିଚୟ

- ၁။ ကုတ္တားအဘာမှာ၊ ကုတ္တားဘာ၊ ဘာလိုအတိပါနည်း။

၂။ ကုတ္တားအဘာမှာ၊ ကုတ္တားဘာ၊ ပဋိမာရီသတ်ထည်း။

၃။ ကုတ္တား-ကြိယာ၊ ဂရိတ်ပါ၊ ရပါ ထူးသတ်း။

၄။ နည်းကုတ္တာမှာ၊ (သည်) သေပါ၊ များမှာ (ထို့သည်) သေး။

၅။ အနောင်-ကြိယာ၊ (ဒါ) သေပါ၊ များမှာ (ကုန်ဒါ) သေး။

၆။ ပြုတိပ်ထတ်တာ၊ ကုတ္တာပါ၊ ကြိယာ ပြုပြိုင်းပါ။

၇။ ကြိယာ-ကုတ္တား၊ ကံသေား၊ ခွဲခြား ရေးပြို့ဖွား။

၈။ ခွဲခြားပါမှ၊ နက်လေကာ၊ သေခါ တွယ်ကူပါ။

၉။ (ထွေး) နဲ့ ယုံးကဲ၊ (သီ) ကို ချုံ၊ (ထဲ) က (ထုပ္ပါ) ယုံး။

၁၀။ (အတော်) ယုံးကဲ၊ (ပီ) ကို ချုံ၊ (ပဲ) က (အထိ) ယုံး။

၁၁။ ကျွန်ုပ်နည်း၊ ကုတ္တား၊ (တီ) ကို ထား၊ အများ (အဆွဲ့) ပါး။

၁၂။ ပါ-သင်-ကျွန်ုတ်တာ၊ ကုတ္တားမှာ၊ ခွဲပါ သိမျိုးပင်။

၁၃။ အဆုံး (၂) ပြာ၊ ပါတွက်တာ၊ ထယ်ဟာ သင့်တွက်ပင်။

၁၄။ အစ (၂) ပြာ၊ ကျွန်ုတ်တာ၊ ခွဲတာ သိရို့ပင်။

၁၅။ ကုတ္တား-ဝိဘတ်၊ တွဲပုံမှတ်၊ ကြပ်ကြပ် သတ်ယဉ်း။

၁၆။ ထတ်-ယုံး-သင်-ပဲ၊ တီ-အရွှေ၊ ဘဝ-ကာထားပင်။

၁၇။ ဝိဘတ်အမည်၊ ဤ (၁) ထီ၊ ရှိသည် စုတိရို့ပင်။

၁၈။ ထင်ပျိုးမျိုးမှာ၊ ဝိဘတ်ဟာ၊ (၁၂) ပြာ ရှိသည်ပင်။

၁၉။ ငရဲ့ (၆) ထုံးကာ၊ ပရာသာ၊ ပဒေ အမည်ပွေ့ပင်။

၂၀။ ဓရာက် (၆) ထုံးကာ၊ အကုတ္တာပုံ၊ ပဒေ အမည်ပွေ့ပင်။

၂၁။ ပရာသာပဒေ၊ အနောင်ကာ၊ ပုတ်ကြေး (ထတ်)ဟုပင်။

၂၂။ အကုတ္တာပုံ၊ အနောင်ကာ၊ ပုတ်ကြေး (ထုံး) နက်တွေ့ပင်။

၂၃။ (ထတ်-အပ်-ပြို့)ဟု၊ ဤသုံးနှင့်၊ ပုတ်ခြေကြရို့ပင်။

J

ဘာမေသနကုပ်

ကတ္တာနှင့်ပစ္စယိုယာ (တိရိဓာတ်)

ပုဂ္ဂိုင်ကတ္တာ

- ၁။ မဟာဒန္ဒ ဂ္ဗာတိ။ (တမျက်နှာ ၄)
 ၂။ ဝါတော ဂီဇ္ဈာတိ။ (၆)
 ၃။ ဂမနာကာရော ပညာယတိ။ (၉)
 ၄။ ကနိုင္း ဝသတိ။ (၁၁)
 ၅။ ပရီပဋ္ဌာ အထိုံး။ (၁၁)
 ၆။ ဂိဟာရော အထိုံး။ (၁၁)
 ၇။ ထေရော ပစ္စသီသတိ။ (၁၁)
 ၈။ မာတုလကုရွှေမြိုက် ပစ္စသီသတိ။ (၁၀)
 ၉။ သဇ္ဇာ နထိုံး။ (၁၁)
 ၁၀။ သဇ္ဇာ တိုင်တိ။ (၁၁)
 ၁၁။ သမလျေား နာမ နထိုံး။ (၁၁)
 ၁၂။ သာမဏေရောဝိ စိရာယတိ။ (၁၁)
 ၁၃။ ထေရောဝိ ဉာဏ်ဝိတိ။ (၈)
 ၁၄။ သောဝိ န ပသုတိ။ (၁၃)
 ၁၅။ သော ဘာသတိ၊ ကရောတိ၊ ပူရောတိ။ (၁၅)
 ၁၆။ သော န သက္ကာတိ။ (၁၅)
 ၁၇။ ကော ဝသတိ။ (၉)
 ၁၈။ ကော စက်မတိ။ (၁၃)
 ၁၉။ ဥပစ္စာယော စက်မတိ။ (၁၅)
 ၂၀။ ယော ဉာဏ်တိ။ (၃)
 ၂၁။ သတ္တာ ဂိဟရတိ။ (၃)
 ၂၂။ သတ္တာ ကထေတိယော။ (၁၅)
 ၂၃။ သေ ရက္ခတိ။ (၁၅)

ဓမුජයාග්‍රහණ ගුණීතභාෂෑධංසාඩුන් එදුවේගුව

२

१६॥ ගෙද් රුගුති॥ (තමුණ් නා २)

१७॥ ගක්දුවාටා පැවැති॥ (॥)

ඡුත්තියින්ගත්

१॥ ත වඹුදුති॥ (२)

२॥ අභාජුගඳී ගෙටි॥ (६)

३॥ යදී, ගොඳී, උභාගතිදී අති॥ (१०)

४॥ ගඟ ආභ අති॥ (११)

५॥ ඇඟිල් අති॥ (११)

६॥ පිපාගඳී අකිරුති॥ (१६)

७॥ දැඩු පැකුති॥ (දැඩු+ඇකුති) (॥)

८॥ මඟා ගෙටි॥ (१७)

९॥ මට් ගෙටි॥ (॥)

१०॥ තඳී ගෙටි॥ (॥)

११॥ එපිශ්චා අකිරුති॥ (॥)

१२॥ යදී භාවති॥ (॥)

१३॥ ඕන් පදිභාති॥ (॥)

१४॥ ඕන් ගෙටි॥ (॥)

१५॥ දැඩු පැකුති॥ (දැඩු+ඇකුති) (॥)

१६॥ ගුත්තියින්ගත්॥ (१०)

දැඩුයින්ගත්

१॥ ගෙගා ආභ අති॥ (७)

२॥ අති වහායාගා॥ (११)

३॥ මඟාගෙගා ආභ අති॥ (१२)

४॥ ඇඩි පැවැති॥ (६)

ဓရခိုင်ကဗ္ဗားနှင့်များ

- ၁။ မဟာဒန = များစွာသော လူအပေါင်း၊
 ၂။ ဝါတ = လေ၊
 ၃။ ဂမနာကာရ (ဂမန+အာကာရ) သွားအံ့သော အခြင်းအရာ၊
 ၄။ ကနိုင် = ညီငယ်၊
 ၅။ ပရိပဋ္ဌ = ဘေးရန်၊
 ၆။ ဂိဟာရ = ကျောင်း၊
 ၇။ ထေရ = မထေရုံ၊
 ၈။ မာတုလ, ကုမ္ပဏီလ = ဦးလေး-သူကြွယ်၊
 ၉။ သုဒ္ဓ = အသု၊
 ၁၀။ သမထွေ = ဓမ္မီးနိုင်၊
 ၁၁။ သာမဇောရ = ကိုရင်၊
 ၁၂။ သော = ထိုသူ၊
 ၁၃။ ကော = အဘယ်သူ၊
 ၁၄။ ဥပဇ္ဈာယ = ဥပဇ္ဈာယ်၊
 ၁၅။ ဇော = အကြောင်သူ၊
 ၁၆။ သထွား = ဘုရား၊
 ၁၇။ သေ = ဤသူ၊
 ၁၈။ သေနှု = သူဇွေး၊
 ၁၉။ ကနိုင်, ဘာတာ = ညီငယ်။

နိပါတ်နှင့်များ

- ဂ = လည်း၊
 နာမ = မည်သည်၊
 ၂၀ = သာ၊ သာလွှင်၊
 န = ၆။

ဓမුහේදාන්තගත ගුරුපිතභාෂෑධඩැයුර් එස්ට්‍රියිකා

9

භූක්මීඩ්ගතාවයා:

- ၁။ ත = ත්‍යාඛා।
 ජ။ පෙළුම් මුද්‍රා = මුද්‍රාවාමු (මුද්‍රාවාමු)।
 ၃။ යුදී, ගොඹී, දුහායා, ගිං = තොංදෝ:, පැංක්ස්:ගිං, ගිංගිං:ගිං:।
 ၄။ ගජ් = වුළා:මුං:।
 ၅။ පැංක්ස් = පැංක්ස්ලුං ප්‍රියුයිගිං:।
 ၆။ පිපකු = මගොං:මු:।
 ၇။ ඉගු = නං:බු:।
 ၈။ මජො = තිරි:।
 ၉။ උංග = රේ:।
 ၁၀။ ත = ත්‍යි:।
 ၁၁။ එපිගජු = පැංක්ස්හං:බු:।
 ၁၂။ යුර = තං:ස්:වං:।
 ၁၃။ චුළු = දුව්‍යී:ව්‍යී:।
 ၁၄။ ගිං = ගිං:॥

භූත්‍යීඩ්ගතාවයා:

- ၁။ ගයනා = පැංක්ස්හං:।
 ජ။ වහාය, තා = පැංක්ස්:පැංක්ස් පැංක්ස්।
 ၃။ මඟාතොනා = වොතොංචිවා ගොනා:।
 ၄။ පැංක්ස් = ගොංං:।

ඛ්‍යාපන් මාරු:

- ၁။ ගුණතී = වුළා:ං:।
 ජ။ එපුණතී = ත්‍යි:සුං:।
 ၃။ පුණායතී = තං:රුං:।
 ၄။ ඕවතී = ගොං:।

- ၅။ အထွေ = ရှိ၏
၆။ ပစ္စာသီသတိ = တောင့်တ၏။
၇။ နထွေ = မရှိ။
၈။ တိဋ္ဌတိ = တည်၏။
၉။ စိရာယတိ = ကြောမြင့်၏။
၁၀။ ဉာဝဒတိ = ဆုံးမ၏။
၁၁။ ပသာတိ = မြင်၏။
၁၂။ ဘာသတိ = ပြော၏။
၁၃။ ကရောတိ = ပြုလုပ်၏။
၁၄။ ပူရောတိ = ပြည့်စေ၏။
၁၅။ သက္ကာတိ = စွမ်းနိုင်၏။
၁၆။ ဝသတိ = နေ၏။
၁၇။ စက်ပတိ = စကြေလျောက်၏။
၁၈။ ကူစွဲတိ = အလိုရှိ၏။
၁၉။ ဝိဟရတိ = နေ၏။
၂၀။ ကထေတိ = ပြော၏၊ ဟော၏။
၂၁။ ရကွဲတိ = စောင့်ရှုဗောက်၏။
၂၂။ သမွှေ့တိ = ပြည့်စုံ၏။
၂၃။ အနုဂစ္စတိ၊ အနွေတိ = အစဉ်လိုက်၏။
၂၄။ ဗာဓတိ = နှိပ်ဝက်၏။
၂၅။ ပဋိဟာနတိ = ညျဉ်းဆဲ၏။
၂၆။ အနုပစ္စတိ = အစဉ်နောင့်ဖွဲ့၏။

* * * *

ගැලුවා: ග්‍යුද් ලේඛන

- ၁॥ ප්‍රායදිනයෙහා, ගැලුවාපි, ලේඛන ප්‍රාග්‍රින්ඡපි॥
- ၂॥ අප්පූර්ඨ, ග්‍යුද්වු, සැඳ මුෂ (၃)ප්‍රා॥
- ၃॥ ගැලුවාසහායා, ග්‍යුද්කිහා, ඉත්තා එෂායේ එෂායේ॥
- ၄॥ අනුවුද්ගාමා, (ගී) පෙපි, මාඟා (ත්‍යි.ගී) පෙපි॥
- ၅॥ අනුවුද්ගාමා, (ත්‍යි.) පෙපි, මාඟා (ත්‍යි.ත්‍යි.) පෙපි॥
- ၆॥ අය් මහාජ්‍යෙ ගුහ්‍යී ගුහ්‍යී॥ (භාෂ්‍යාන්තා ද)
- ၇॥ ආග්‍රීකී ටිතො එෂායේ॥ (၆)
- ၈॥ වෙශාරි තො එෂායේ අ පෙශායේ॥ (၁၃)
- ၉॥ ග්‍යුද් පුද්‍රල ඉතුරු ආණුතී॥ (၁၉)
- ၁၀॥ යෙශ ය නුදුතී॥ (၃)
- ၁၁॥ වෙශ ග්‍යුර් පුද්‍ර අ පුද්‍රතී॥ (॥)
- ၁၂॥ අය් වෙශ්‍යී එ රුගුතී॥ (॥)
- ၁၃॥ වෙ එ රුගුතී॥ (॥)
- ၁၄॥ චෘදා ගේ ඩුටෙව් ගෙයෙතීයෙයෙ॥ (॥)
- ၁၅॥ තෙරෙඩා එගුවා තුවෙතී॥ (၈)
- ၁၆॥ යුද් ගිං භායෙතී॥ (၁၆)
- ၁၇॥ පුද්‍රල ඉගු.ජන්ජුපුතී॥ (ඉතුරු+ආන්ජුතී) (၁၆)
- ၁၈॥ ඔතු ත්‍රීගුජ්‍යා පුද්‍රගුතී॥ (॥)
- ၁၉॥ (වෙශායා) ආනුතු ගෙරෙතී॥ (၁၃)
- ၂၀॥ තෙරෙඩා ආගාමන් පුදාවේවතී॥ (၉)
- ၂၁॥ භාත්‍යලගුවුම්ගෙනා ආගාමන් පුදාවේවතී॥ (၁၀)
- ၂၂॥ පෙදු අඛුත්‍ය අඛුත්‍ය අඛුත්‍ය අඛුත්‍ය අඛුත්‍ය අඛුත්‍ය අඛුත්‍ය (၁၄)
- ၂၃॥ පෙදු පිපෙතී තුදුතී॥ (॥)
- ၂၄॥ වෙශ ත්‍රීජුජ්‍යාතෙම වාවතී। ගායජුජ්‍යාතෙම ගෙරෙතී!
ජ්‍යාත්‍යජ්‍යාත්‍ය පුරෙතී॥

ကဲဖိဒ်အနက်များ

- ၁။ ကုပ္ပါ = အဘယ်အရပ်သို့။
 ၂။ အကို = မျက်စီ။
 ၃။ ပါက = သတ္တဝါ။
 ၄။ ထ = ထို့။
 ၅။ ပုဂ္ဂလ = ပုဂ္ဂါလ်။
 ၆။ ယ = အကြင်။
 ၇။ ပဉာဏ် = ပြဿနာ။
 ၈။ ကေ = တစ်။
 ၉။ ဓမ္မဒေသနာ = တရားဒေသနာ။
 ၁၀။ ဘိက္ခာ = ရဟန်း။
 ၁၁။ ဂိတ် = လည်ပင်း။
 ၁၂။ ဦးရု, ပံသ = ပေါင်၏အသား (ပေါင်သား)
 ၁၃။ အနတ္တ = အကျိုးမဲ့။
 ၁၄။ အမှ (မဲ) = ငါ။
 ၁၅။ အာဂမန = လာခြင်း။
 ၁၆။ နိရယ = ငရဲ့။
 ၁၇။ သုရွတ် = ကောင်းသော ဂတိ (ကောင်းသော ဘဝ)

ကျိုကတ္ထားများ

- အဓမ္မ = ဂုဏ်၏သန့်ကျင်ဘက်တရား (အကုသိုလ်)။
 ဝမ္မ = ဂုဏ်တရားး (ကုသိုလ်တရား)။

* * * *

**ගත්‍යා: ග්‍රැන් පූජාත්‍යිගියා
(අක්‍රිචිතය)**

- १॥ අනායට්‍යිගෙට් උඩාවිට් මහාඟ්‍යිවිගා නුපුළාණ ගුණ්‍යි॥ (ශා २)
- ෂ॥ පත්‍රාවානාන්‍ය (පත්‍රා+ආවාන්‍ය ३०) ගෙව්‍යි॥ (॥)
- ३॥ (අභියවාංග) ඕස් ගෙව්‍යි॥ (६)
- ४॥ දුෂ්‍රී ඔස් ගෙව්‍යි॥ (॥)
- ५॥ පර්‍යාලාන ගුණ්‍යි ප්‍රාග්‍රිතානේ එ වාතානේ එ ගොඩ එ නාමගුණ්‍යි॥
(॥)
- ६॥ ගැස්පිට්‍යිට් අන්‍යාරි ගෙව්‍යි॥ (ශ)
- ७॥ (ජැස්පිට්‍යිට්) අ ගැස්පා ටෙ ටෙ ගැස්පිට්‍යි॥ (॥)
- ८॥ ගො නිජ පරිව්‍යි॥ (६)
- ९॥ අවානාරා පුද්‍රිත්‍යි॥ (॥)
- १०॥ අග්‍රීක් එතා එස්පිට්‍යි॥ (॥)
- ११॥ දෙන බුත්, අ වාලෙහ්ගිතා අස්සි॥ (ශ)
- १२॥ (ඖන්‍යා) යාදාවත්‍ය එහාරුම ටෙවාන්‍යි॥ (१)
- १३॥ ඔදා ගෙව්‍යි! ඔකා ගෙව්‍යි॥ (වද)
- १४॥ ගොසු ගුලබුදා ඔස් පදිභාබුන්‍යි॥ (॥)
- १५॥ ගො ත් ගුස් ගැඹුණ්‍යි॥ (වු)
- १६॥ තාක් තාක් වාශ්‍යාක් එඹුජාකීක් නාප ගෙව්‍යි॥ (॥)
- १७॥ ටව පාන්‍යාලාන්‍යා එම්පිළු ගුණ්‍යි॥ (॥)
- १८॥ චත්‍ය මත්‍යාගොඩ්‍යා ටව්‍යි॥ (६)
- १९॥ වාන්ත් ගුහ් අයුරා ගුණ්‍යි॥ (॥)
- २०॥ අග්‍රීක් රුණ්‍යි॥ (වද)
- २१॥ ටෙන්‍යාවන් පරිජෙව්‍යි නැව්‍යා॥ (ශ)

* * * *

(အန္တိပိဋကထု)

ကတ္တာသုဒ္ဓများ

- ၁။ အနာထ, ဂိဏ္ဍာက = အနာထပိတ်၊
 ၂။ ဂသာခါ = ဂသာခါ၊
 ၃။ မဟာဉာဏ်သိကာ = မြတ်သော ဉာဏ်သိကာမ၊
 ၄။ ပညတ္တာသန = ခင်းထားအင်သော နေရာ၊
 ၅။ အရိယသာဝက = အရိယာတပည့်၊
 ၆။ ပုဒ္ဓ = ဘုရား၊
 ၇။ ပုဂ္ဂိုလ်တု = သား သမီး၊
 ၈။ ဘာတု = ညီ, အစ်ကို၊
 ၉။ ဘောဂ = စည်းစိမ်း၊
 ၁၀။ ဟတ္တာ, ပါဒ = လက်, ခြေ၊
 ၁၁။ တ = ထို့၊
 ၁၂။ အသုဇရာ = မျက်ရည်အယဉ်၊
 ၁၃။ ဝါတ = ဧော်၊
 ၁၄။ ညတိ = ဆွဲဖျိုး၊
 ၁၅။ သာလောဟိတ = သားချင်း၊
 ၁၆။ မနုသု = လူ့၊
 ၁၇။ ဓမ္မ = သဘောတရား၊
 ၁၈။ ဓန = ဓနား၊
 ၁၉။ ကုလပုတ္တာ = အမျိုးကောင်းသား၊
 ၂၀။ ကောစွဲ = အချို့၊
 ၂၁။ ဘဏ္ဍာ = ဘဏ္ဍာ၊
 ၂၂။ ဒါရိမယာဒီ = ဒါရိမယာ အစရို့၊
 ၂၃။ ဒသ = တစ်ဆယ်၊
 ၂၄။ အကုသလကမ္မပထ = အကုသိုလ်ကမ္မပထ၊

- ၂၅။ වැසු = ඉන්ති (තාමුර්ග්‍රා ග)।
 ၂၆။ මත්‍යවාගෙනාදී = දැඟලුවා。
 ၂၇။ පායු = පාරුණි。
 ၂၈။ හාට්ස් = පාරුණි。
 ၂၉။ පානවාස = පිහිමගාවා: තා: මහෙන්!

ක්‍රියාකාර:

- ၁။ උපඳාන = ඝන්දි: ගර්ඩලුරුවේ: රාජාබෑජි。
 ၂။ ඩිං = පාලු॥
 ၃။ පර්ලොග = තාමලුණ්‍යේලොග!
 ၄။ ගුළුස් = වුළා: වුළා!
 ၅။ ඩිං = රුව!
 ၆။ පාන්ති = පුර්ගිති!
 ၇။ යාදා, හාසු = යාදා, ඝුණ්!
 ၈။ එහාරු = ගෙවාන්!
 ၉။ ඔමු = පදියඹුමු!
 ၁၀။ ගමු = පාමුදුරුන්ස්!
 ၁၁။ පිෂිෂුදි = යාන්ංස්: ගුරු ප්‍රියුණ්දුව්!
 ၁၂။ ගුහ් = පාවයිජාබර්ජි!
 ၁၃။ චෙනාවාන = ගෙවාන්!

ක්‍රියාකාර:

- ၁။ ගුළුස් = වුළා: ගුණ්ඩි!
 ၂။ ගෙවාත්ති = ප්‍රිතිගුණ්ඩි!
 ၃။ ගෙත්ති = පෙ: ගුණ්ඩි!
 ၄။ ගෙචෙත්ති = ගෙගුණ්ඩි!

- ၅။ န အန်ဂါန္တီ = အပြိုမလိုက်ကုန်။
 ၆။ ဝတ္ထီ = ဖြစ်ကုန်၏။
 ၇။ ပရိသို့ = ဝင်ကုန်၏။
 ၈။ ပဋိရှို့ = ယိုဝါးကုန်၏။
 ၉။ န အထို့ = ပရှိကုန်။
 ၁၀။ ပေသော့် = ပို့ကုန်၏။
 ၁၁။ ပရှိယာပုံထဲ့ = သင်ယဉ်ကုန်၏။
 ၁၂။ ကရော့် = ပြုလုပ်ကုန်၏။
 ၁၃။ ဂါန္တီ = ရောက်ကုန်၏၊ သွားကုန်၏။
 ၁၄။ ဝသို့ = နေကုန်၏။
 ၁၅။ ရွှေ့ဗုံး = နာကျွင်ကုန်၏။
 ၁၆။ ပရှိယေသာ့် = ရှားဦးကုန်၏။

* * *

ကတ္တား၊ ကံနှင့် ဖျူးဖျူးကြီးယာ (သီရိဘတ်)

- ၁။ ပါလိတ တွဲ ပမွန်သီ။ (၇)
 ၂။ ကို ပါလိတ ပမွန်သီ။ (၈)
 ၃။ ကောသီ တွဲ ဘအော်။ (၉)
 ၄။ ပါပေါ့ ကတောသီ သာမဏေရဲ။ (၁၀)
 ၅။ ကုပ္ပါး ယာသီ ဥပါသကာ။ (၁၁)
 ၆။ ထေရာသာဂတာဘာဝ (ထေရာသာ+အာဂတာဘာဝ) ဇနာသီ။ (၁၂)
 ၇။ တွဲ ပစ္စာဘတောသီ။ (၈)
 ၈။ ကို ကထေသီ ဘာတိကာ။ (၉)

* * *

ဓမුජපටයෙහි ගැඹුම්පිතයෙහි අංශය සඳහා මිදුවේගා

๙

**ගලුවා, ග්‍රැන්ඩ් ප්‍රායෝගිකීයා
(යටිවාත්)**

- ၁။ හාටිග තරුණායෙද තාමෝ॥ (තාම+අමෝ) (තාමුර්කා ၅)
 ၂။ තුදු වූපිය් අ ගෙෂාය॥ (၈)
 ၃။ තුදු ත අ ප්‍රායාය॥ (၁၃)

* * * *

**ගලුවා, ග්‍රැන්ඩ් ප්‍රායෝගිකීයා
(හිටිවාත්)**

- ၁။ හාටින්දෙයුර්දී ॥ (၉)
 ၂။ දුඩින් පර්දී නිහි ගැටෙ॥ (၁၀)
 ၃။ පාහ් උරුඟ් ගානාහි හාකේ॥ (၁၂)
 ၄။ (පාහ්) රැක්හාහි॥ (॥)
 ၅။ (පාහ්) අ ප්‍රායාහි॥ (॥)
 ၆။ පාහ් ආගැටෙදී॥ (၁၂)
 ၇။ (පාහ්) අ ගානාහි॥ (॥)
 ၈။ පාහ් අ වෙශ්‍යාහි॥ (၄)
 ၉။ පාහ් තම ගත අ ගෙෂාහි॥ (၅)
 ၁၀။ පාහ් භාතාගුව්දී॥ (භාතාගුව+අව්දී) (၁၁)
 ၁၁။ වෙයුමාන්‍යා අ ගෙෂාහි॥ (၁၁)

(හටිවාත්)

- ၁။ හාකේ වෙශ්‍යාර් අසුගාමයා॥ (၉)
 ၂။ වෙශ්‍යාර් අසුගාමයා॥ (॥)
 ၃။ ගෙටෙටම ගෙෂාම හාකේ॥ (၁၂)

- ၄။ တေန ဟိ ကေတောဝ ဂစ္စာမ ဘင်္ဂ။ (စာမျက်နှာ ၁၂)
 ၅။ နန် ဘင်္ဂ ဝေဇွန် ပတီရိတဗျာ။ (ပတီရိတာ+အဗျာ) (။)

* * * *

(သီရိဘတ်)

ကဏ္ဍာဏုပ်များ

- ၁။ တွဲ = သင်သည်။
 ၂။ ကော = အဘယ်သူသည်။
 ၃။ ပါပ = ယဉ်တိမာသူ။
 ၄။ အတ = ဖြစ်ပြီးသူ။
 ၅။ ပစ္စက္ခာတ = စွန်အပ်။

အာထုပ်ပ်များ

- ၁။ ပါလိတ = ပါလိတာ။
 ၂။ ဘင်္ဂ = အရှင်ဘုရား။
 ၃။ ဥပါသက = ဥပါသကာ။
 ၄။ ဘာတိက = နောင်တော်။
 ကျွန်တဲ့ပုံးများ
 ကို = အဘယ်ကြောင့်။
 အာဂတာဘာဝ = လာသည်၏အဖြစ်။

ကြိယာများ

- ၁။ ပမစ္စသိ = မေ့လျော့၏။
 ၂။ အသိ = ဖြစ်၏။
 ၃။ ယာသိ = သွား၏။
 ၄။ ဇနာသိ = သိ၏။
 ၅။ ကထေသိ = ပြော၏။

(ထට්ටවත්)

ආර්ථිඝා:

- ၁။ තැබූ = යෝගීය
 ၂။ වැඩිය = දෙවාන්ති
 ၃။ තාම = රුහුදීසා

ස්වියාඝා:

- ၁။ ආසු = ප්‍රේදික්ෂි
 ၂။ ගඟාත = ප්‍රේදික්ෂි
 ၃။ පවාත = ප්‍රේදික්ෂි

* * *

(පිරිවත්)

ආලභ්ජා:

- ၁။ ගාරි඗ෙයු = ගු
 ၂။ ඇහ් = එවත්
 ၃။ ලුංඡිං = යුංඡිං
 ၄။ මුදුඳු = ප්‍රොඳුවෙළඳී
 ၅။ පාගත = පාඹු
 ၆။ වුෂාග් (වෙශ+ඇහ්) = යුෂාග්
 ၇။ ගතා = ගතා
 ၈။ ගාතජගු = පුරුෂීවෙ පුරුෂීගුවු
 ၉။ වෙයුජාත = ප්‍රීති
 ၁၀။ තාම = වර්ති
 ၁၁။ ගිජී = දැ
 ၁၂။ ගාත = ප්‍රේදි

ပြုသူများ

- ၁။ အနို = ဖြစ်၏၊
 ၂။ စက်ဟာပါ = စကြိုးသွောက်၏၊
 ၃။ သက္ကာမိ = စွမ်းနိုင်၏၊
 ၄။ အသို = ဖြစ်၏၊
 ၅။ ကရောပါ = ပြုလုပ်၏၊
 ၆။ နှင့် ကွဲဗျာမိ = မသွားပါ။

* * * *

(ဒီဂိဘတ်)

နာ၏ဖော်များ

- ၁။ သထွော = ဘုရား၊
 ၂။ ဒုက္ခကာမ = မူးမျှော်ခြင်းငှာ အလိုဂျိုံ၊
 ၃။ ကောဓာတေဝ = တစ်ပေါင်းတည်းသာ၊
 ၄။ တော့ ဟို = ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊
 ၅။ ထော့ = ဆေးဆေရာ၊
 ၆။ ပဝါရိတာ = မိတ်မံအပ်၊
 ၇။ နှစ် = မဟုတ်လော့။

* * * *

တွေ့ပဒေအငြာကထာ တွေ့ပဒေထဲတွေ့ရှုတွေ၏ ပါဉ္စသီက္ခာ

၁၇

ကတ္တား၊ ကံနှင့် အနာဂတ်ကြီးယာ

- ၁။ မဖြစ်သေးက၊ နာကထာ၊ နက်က အဲ – ထိန့်ယယ်။
 ၂။ အနည်းကြီးယာ၊ (ကုန်) ဖူး၊ များများ (ကုန်) ပါသည်။
 ၃။ ကြီးယာ–ကတ္တား၊ ဂုဏ်တုပြား၊ တွေ့ပဒေအရသည်။

(သုတေသနတိ)

- ၁။ အယ် ပရိဂုံဟိတော် ဘဝိသုတိ။ (တမျက်နှာ ၂)
 ၂။ ကနိုင်း တုမေ့ ပုစ္စသုတိ။ (၉)
 ၃။ သော ကိုဒေဝ ပဟိဏ်သုတိ။ (၁၁)
 ၄။ ထောရော အာဂမိသုတိ။ (၁၁)
 ၅။ သော ပဇ္ဈာ ဘဝိသုတိ။ (၁၀)
 ၆။ န ခေါ် မ သမုဒ္ဒိုဝရနိသုတိ။ (၁၃)
 ၇။ ဒေဝတာ ဘဝိသုတိ။ (၁၂)
 ၈။ ငောသော သပ္ပါနိသော ဘဝိသုတိ။ (၁၁)
 ၉။ ပပဇ္ဈာ ဘဝိသုတိ။ (၁၂)
 ၁၀။ အယော် ပန ဘတ္တာ ကုပ္ပါ ရမိသုတိ။ (၁၁)
 ၁၁။ အဖာသုက် ဘဝိသုတိ။ (၉)

နာဝါယား

- ၁။ အယ် = ဤ။
 ၂။ ပရိဂုံဟိတ = သိမ်းပိုက်အပ်။
 ၃။ တုမေ့ = သင်။
 ၄။ ကိုဒေဝ = တစ်စုံတစ်ပေါက်ကို။
 ၅။ ထောရေ = မထောရေ။
 ၆။ သော = ထိုသူ။
 ၇။ ပဇ္ဈာ = ရောက်။

- ၈။ ပ = ငါ့ကို။
 ၉။ ဒေဝတာ = နတ်။
 ၁၀။ တေ = ဤ။
 ၁၁။ သမ္မရှိသ = သူတော်ကောင်း။
 ၁၂။ အယျ = အရှင်။
 ၁၃။ ပပဋ္ဌ = ကြာမြင်ခြင်း။
 ၁၄။ ကုဟို = အဘယ်အရပ်သို့။
 ၁၅။ အဟာသုက = မချမ်းသာမှု။

ကြိယာများ

- ၁။ ဘဝိသုတိ = ဖြစ်လတ္ထံး။
 ၂။ ပုဂ္ဂိုသုတိ = ဗေးလတ္ထံး။
 ၃။ ပဟိဏီသုတိ = ပို့စွဲတ်လတ္ထံး။
 ၄။ အာဂမိသုတိ = လာလတ္ထံး။

(သူ၌ရိဘတ်)

- ၁။ ဒဟရ, သာမဏေရာ ဟတ္ထွေ ဉာဏေကေသူနှင့်။ (၃)
 ၂။ သမ္မ ဂိုလိုသုနှင့်။ (၉)
 ၃။ သမ္မ ဘိက္ဗို့ လဘိတု န သက္ဗိုသုနှင့်။ (၁၁)

နာပ်ဖို့များ

- ၁။ ဒဟရ, သာမဏေရု = ရဟန်းဝယ်နှင့် ကိုရင်။
 ၂။ ဟတ္ထွေ = လက်။
 ၃။ သမ္မ = အလုံးစုံ။
 ၄။ ဘိက္ဗို့ = ထမင်း၊ ဆွမ်း။
 ၅။ လဘိတု = ခြောင်းရှာ။

ဓမුජයාදුගතා ගුෂ්‍යවිතැන්තුරූපාණෙග් එදියේගා

୧୯

ශ්‍රීයාජා:

- ၁။ පුලොගෙවාස්ථී = හුඩ්ගුණ්දලස්.
 ජ။ ගිලඩ්වාස්ථී = පර්ඩ්ගුණ්දලස්.
 ၃။ * චග්‍රීවාස්ථී = මුහ්ම්ද්ගුණ්දලස්.

* * * *

(သාච්චිත්වයි)

- ၁။ තු ගි අග්‍රීක් පුලොගෙවාවි॥ (၇)
 ජ။ ගි ආම ගලුවාත් ගඩ්වාවි॥ (၁၀ ၁၁)
 ၃။ ගි ඔ ඕවාවි॥ (၁၃)
 ၄။ චග්‍රී ඔ අග්‍රීක් පිගටිගාක් ගාත් චග්‍රීවාවි॥ (၁)

ආර්ථිජා:

- ၁။ ගි ආම = පාවායිඡුවෙශා।
 ජ။ ගලුවාත් = ගොංස්මා!
 ၃။ ගි = පාවායිගිං!
 ၄။ ඔ = දිංජාවා; දිංජි!
 ၅။ පිගටිග = පර්ණ්ජාත්ංජිං:රු!
 ၆။ ගාත් = ප්‍රිමිං:දා!
 ၇။ චග්‍රී = පාගිං!

ශ්‍රීයාජා:

- ၁။ පුලොගෙවාවි ගි = හුඩ්ඡුවෙශා!
 ජ။ ගඩ්වාවි = ප්‍රිංඛා!
 ၃။ ඕවාවි = පෙ:ඝා!
 ၄။ චග්‍රීවාවි = ඉහ්ම්ද්ජිංඛා!

(သာတပိဘတ်)

- ၁။ (တုမေ) ပွဲနိသာထ။ (စာမျက်နှာ ၅)
- ၂။ အာဂုသာ ဉူမဲ တောာသံ ကတိဖိ ဉူရိယာပထောစီ ဂိတိနာမေသာထ။
(၆)
- ၃။ သမ္မ (တုမေ) ကိုလပိသာထ။ (၉)
- ၄။ ကထ ဉူစ ဝသီသာထ။ (၁၁)

နာဝါရီပူး

- ၁။ ဉူမ = ဉြို့။
- ၂။ တောာသ = သုံးသ။
- ၃။ ကတိ = အဘယ်မျှလောက်။
- ၄။ ဉူရိယာပထ = ဉူရိယာပုတ်။
- ၅။ ကထ = အဘယ်သို့။
- ၆။ ဉူစ = ဉြို့အရပ်။

ကြိယာပူး

- ၁။ ပွဲနိသာထ = ရှင်၊ ရဟန်းပြုကုန်လတ္တံ့။
- ၂။ ဂိတိနာမေသာထ = ကုန်လွန်စေကုန်လတ္တံ့။
- ၃။ ကိုလပိသာထ = ပင်ပန်းကုန်လတ္တံ့။
- ၄။ ဝသီသာထ = နေကုန်လတ္တံ့။။

* * * *

(သာဂိရီဘတ်)

- ၁။ အဟန္တီ ဂပိသာပိ။ (၄)
- ၂။ (အဟံ) ပွဲနိသာပိ။ (၁၁)
- ၃။ သမဏေပဋိပတ္တီယော ပူရေသာပိ။ (၅)

ဓမුජයාදිගායා ගුරුපිතයෙන් රංසුජාවයුතු එම්බිජිගා

ශ

- ៥॥ පුද්ධියාහි තාතා॥ (ගමුගිරිදා ඉ)
- ෆ॥ මහාවලුගාර් ගැඩියාහි॥ (ජ)
- ෇॥ පුද්ධියාහියෙහියේ॥ (පුද්ධියාහි+යෙහි+ඇයේ) (ඉ)
- ෈॥ අහ් ගක්කරු පුරෙටද් න වග්‍යීයාහි॥ (॥)
- ෉॥ උපයාතාරු පන පුරෙවාහි॥ (॥)
- ්ල॥ ගොවස් ගැඩියාහි॥ ((ආ))
- ව॥ අහ් තිඹි ලැඳියාපයෙහි උතිජායෙවාහි॥ (॥)
- වව॥ එදී න පාහාරෙවාහි ආදායා॥ (॥)
- වජ॥ ටවකුළාක් මුලාගොවාහි॥ (ග)
- වඩ॥ මක්කාගා ගැඩියාහි॥ (॥)
- වඝ॥ (අහ්) න අඩ්පද්ධියාහි॥ (॥)
- වඟ॥ අහාස් න ටුළාහි॥ (ග)
- වඩ॥ ගොන වාස් ආග්‍යීයාහි॥ (ල)
- වඣ॥ දැඩ පෙවාවාහි॥ (ල)
- වඩ॥ ආඩ උජියාගා, ගුළා චලුගාර් ත්‍යීයාහි॥ (ං)
- වඖ॥ ගැඩියාහි, ගො ගිඩියාහි॥ (ව)
- වජ॥ යභහ් අයුවා චක්කිග් න ගිඩියාහි॥ (॥)
- වජ॥ ගිඩියාහි තාවා චක්කිග්॥ (॥)
- වජ॥ අහාස් පෙළුද ගිඩියාහි॥ (වජ)
- වජ॥ අහාස් ගෙ ලව්‍යීයාහි॥ (॥)
- වජ॥ ආස්ස ගැඩියාහි॥ (වඩ)
- වජ॥ අහ් ඕීම් වාරියාහි॥ (॥)
- වඩ॥ ටෙවාස් තෙ ගැඩියාහි॥ (වඩ)
- වඩ॥ දැඩිනෙං න ආස්ස ගැඩියාහි॥ (වඩ)
- වඩ॥ ඔස් ඩේ සෙවාවාහි॥ (॥)

(သာမဏေဘတ်)

နာဝါရီပူး

- ၁။ အဟံ = ဝါသည်။
- ၂။ သမဏေ, ပဋိပတ္တီ = ရဟန်းဒါအကျင့်။
- ၃။ တာတ = ညီငယ်။
- ၄။ မဟာသက္ကရာဇ် = ဉှုံးစွာသော ပူဇော်သက္ကရာဇ်။
- ၅။ ထေ = သာလျှင်၊ သာ။
- ၆။ ဂန္ဓိဓရ = ကျမ်းစာသင်ယူ ဂို့ချမှု တာဝန်။
- ၇။ ဝိပဿနာဓရ = တရားရှုမှတ်မှု တာဝန်။
- ၈။ ပူဇော် = ပြည့်စေခြင်းရှာ။
- ၉။ ပန် = ကား။
- ၁၀။ ဘေသဇ္ဇာ = ဆေး။
- ၁၁။ တိုး = သုံး။
- ၁၂။ ရိမ္မာ = ကျောကုန်း။
- ၁၃။ ဝသန္တာန = နေရာအရပ်။
- ၁၄။ မဋ္ဌာတွာ = တိုင်ပင်၍။
- ၁၅။ သဒ္ဓာ = အတူတကွာ။
- ၁၆။ အာမ = အေး၊ ဟုတ်ကဲ့။
- ၁၇။ ဥပါသကာ = ဥပါသကာတို့။
- ၁၈။ ဂန္ဓာ = သွား၍။
- ၁၉။ သက္ကရ = ဘုရား။
- ၂၀။ နော်န = မာ။
- ၂၁။ ရ = လည်း၊ လည်းကောင်း။
- ၂၂။ အယျာ = အရှင်။
- ၂၃။ သန္တာက = အထံ။

ဓမුජපත ගුණීය සේවක අභ්‍යන්තරයෙහි පිදියේගා

៥२

- ජ්‍ය॥ තැසේට් (තසේ+ට්) දීඇබ්ධී.වා।
 ජ්‍ය॥ ගො = ගත්ඩ।
 ජ්‍ය॥ ආසේ = ආග්‍රීඩ।
 ජ්‍ය॥ ඩියේ = ගුණීඩ।
 ජ්‍ය॥ දැඹිජේට් = (දැඹිඡී + ජ්‍ය) යථාගජ්‍ය。
 ජ්‍ය॥ රුජ = තැඛාඩ।
 ද්‍ර॥ ඩේ = තර්ඩී.ඇජාඩ।
 ද්‍ර॥ මාං = මුශ්‍රිතිගජ්‍ය।

ගුණීයාඡාඩ

- ශ॥ ගම්චිවාඡාඩ = වුළාඩී.ඇජාඩ।
 ජ॥ පූජ්‍යිචිවාඡාඩ = රුජ්‍යිජාඩී.ඉජාඩී।
 ද॥ පුරුශචිවාඡාඩ = ප්‍රියෝජාඩී।
 ද॥ ගඩ්චිවාඡාඩ = ප්‍රිපිජල්ඩී।
 ඉ॥ වජ්‍රීචිවාඡාඩ = ඉජ්‍රීජිජාඩී।
 ම॥ උතිජාඡාඩචිවාඡාඩ = ගුණීඡුජ්‍යිජාඩී।
 ග॥ පාභාජුචිවාඡාඩ = පාභ්‍රිජාඩී।
 ග॥ ව්‍යෙළාගොචිවාඡාඩ = ගුණීඡ්‍රාඩී।
 ඉ॥ ගාණිචිවාඡාඩ = ඩිජාඩී।
 ච॥ අජ්‍යිචිවාඡාඩ = එජාඩී।
 ච॥ අජ්‍යිචිවාඡාඩ = එජාඩී।
 ච॥ චගුඡාඩ = ගුජාඩී।
 චජ॥ ජාග්‍රීචිවාඡාඩ = දාඩී।
 චජ॥ පෙච්චචිවාඡාඩ = ඊ.ඛුත්ජාඩී।
 චජ॥ ඕස්සිචිවාඡාඩ = ඕස්සීඩී।
 චජ॥ ඔස්සිචිවාඡාඩ = ඔස්සීඩී।
 චජ॥ ඔස්සිචිවාඡාඩ = ඔස්සීඩී।
 චජ॥ ලට්ඩචිවාඡාඩ = බඩී।
 චජ॥ වට්ඩචිවාඡාඩ = ප්‍රිඩී।

၁၈။ ဝင္းသာမိ = လျည်ပတ်အုံ။

၁၉။ ဒေသသာမိ = ဟောအုံ။

* * * *

(သာမဏေဘတ်)

၁။ မယ် ဘဝန်သာရဏံ ကရိသာမ။ (၅)

၂။ မယ် ဒေါ ပဋိစ္စသာမ။ (၈)

၃။ မယ် ဂမိသာမ။ (၉)

၄။ ပါတောဝ ဂုဏှာ ပသီသာမ။ (၁၃)

၅။ သတ္တာရုံ ပသီသာမ။ (၁၂)

၆။ ဗြုဒ္ဓာ ပသီသာမ။ (၁၁)

နာဝါယာများ

၁။ မယ် = ပါတို့သည်။

၂။ ဘဝန်သာရဏံ = ဘဝမှ ထွက်မြှောက်ကြောင်းတရား။

၃။ ဒေါ = သင်တို့ကို။

၄။ ပါတောဝ (ပါတော+ဝေ) စောစောကပင်။

၅။ ဂုဏှာ = သွားချုံ။

၆။ ဗြုဒ္ဓာ = ဤအရာကိုလည်း။

ကြိုယာများ

၁။ ပဋိစ္စသာမ = ပြုရလုပ်ကျွန်ုပ်မည်။

၂။ ဂမိသာမ = သွားကုန်အုံ။

၃။ ပသီသာမ = ကြည့်ရကုန်အုံ။

* * * *

ကလ္လား၊ ကံနှင့် အတိတ်ကြယာ
(ကြုံပိဘတ်)

- ၁။ ဖြစ်ပြီးသထက၊ အထိတ်၊ နတ်က (ပြ) (ခဲ့သည်)။
- ၂။ အနည်း ကြယာ၊ (ကုန်) ဖော်၊ မူအား (ကုန်) ပါသည်။
- ၃။ ကြယာ-ကလ္လား၊ ဂုဏ်ပြား၊ တျော်း အရာသည်။
- ၄။ မဟာသုဝဏ္ဏာ နာမ ကုမ္ပဏီကော အဟောသိုံး (စာမျက်နှာ ၂)
- ၅။ သော ပက္ခာမို့။ (၂)
- ၆။ ဂဲ့ဗဲ့ ပတိဗဲ့ဗဲ့သိုံး (၂)
- ၇။ သာ အာရားသော်း (၂)
- ၈။ သော ပရိဟာရမဒါသိုံး (ပရိဟာရ+အဒါသိုံး) (၂)
- ၉။ သာ ပုဂ္ဂို့ ဂိန်သိုံး (၂)
- ၁၀။ (သော) ပါလောတိ နှမ် အကာသိုံး (၃)
- ၁၁။ သာ အညွှို့ ပုဂ္ဂို့ လာသိုံး (၂)
- ၁၂။ တထာဂတော ကော်ပေ ဝသာသိုံး ဝသိုံး (၂)
- ၁၃။ မဟာပါလော နီသီဒီ။ (၄)
- ၁၄။ သတ္တာ အနပုဂ္ဂကထု ကထေသိုံး (၂)
- ၁၅။ (သတ္တာ) ဒါနကထု သီလကထု သရွကထု ကာမာန် အာဒီနာရုံ ဉာဏ်ရုံ သံကိုလေသံ နေကွဲမွေ အာနိသံသံ ပကာသေသိုံး (၂)
- ၁၆။ သော ပုဂ္ဂို့ ယာစိုး (၂)
- ၁၇။ (မဟာပါလော) ပုဂ္ဂို့။ (၅)
- ၁၈။ သတ္တာ ကမ္မဇာန် ကထေသိုံး (၂)
- ၁၉။ သော ပါဝိသိုံး (၂)
- ၂၀။ အထ နေ ကော ဝေါ့ဗဲ့ ပတိဗောသိုံး (၆)
- ၂၁။ ထောရာ တေ ဘိကွဲ။ ပုဂ္ဂို့။ (၂)
- ၂၂။ အကိုရောကီ ဉာဏ်ဗို့။ (၂)
- ၂၃။ သော နီသီဒီ။ (၂)

- ၂၁။ သော တေလံ ပစိတ္ထ ပေသေသီ။ (ဓမ္မဂ်နှာ ၆)
 ၂၂။ (ထေရာ) ပတ္တိဝင်ရဲ ရိတာပေတ္ထ နိဂုပါး။ (။)
 ၂၃။ ထေရာ အဇ္ဈာဂါပဲ ပါဝိသီ။ (။)
 ၂၄။ ဝေဇွာ တံ ဒီသွာ အာဟာ။ (။)
 ၂၅။ ဝေဇွာ ပုစ္စီ။ (။)
 ၂၆။ ထေရာ တုၣ် အဟောသီ၊ ပုနပ္မာနဲ ပုစ္စီယမာနာပါ န ကထေသီ။ (။)
 ၂၇။ သော ပုစ္စီ။ (၆၊ ၇)
 ၂၈။ (သော) ပုနပ္မာနဲ ယာစီ။ (၇)
 ၂၉။ (ထေရာ) ဝေ့ ဥယျာဉ်သီ။ (။)
 ၂၁။ (ထေရာ) ဗူဗူ ရိတာယော အဘာသီ။ (။)
 ၂၁။ (ထေရာ) ရိမ် ပါဂိသီ။ (၈)
 ၂၃။ ဝေဇွာ တံ ဒီသွာ ပုစ္စီ။ (။)
 ၂၃။ ထေရာ န ကို့ ကထေသီ။ (။)
 ၂၄။ ထေရာ စိဇ္ဈာသီ။ (၉)
 ၂၅။ (ထေရာ) အထ င္း အာဟာ။ (။)
 ၂၆။ (ထေရာ) တေ ဥယျာဉ်သီ။ (။)
 ၂၇။ (မဟာဂုဏ်) အထ န ဂဟေတ္ထ ဝဟာရဲ ငံးသီ။ (၁၀)
 ၂၈။ သာမဏသရော ရိမ် သမ္မာပုဏီ။ (။)
 ၂၉။ သော သရေ နိပိတ္ထ ဂၣ်။ (။)
 ၂၁။ တေနာဟ (တေန+အာဟ) ဘဂဝါ။ (။)
 ၂၁။ သာ တုၣ် အဟောသီ။ (။)
 ၂၂။ သော သီလဝိပုစ္စီ ပါပုဏီ။ (။)
 ၂၃။ သောရီ အာဟာ။ (။)
 ၂၄။ အထ န ထေရာ ပုစ္စီ။ (။)
 ၂၅။ သော န ကို့ ကထေသီ။ (။)
 ၂၆။ အထ န ထေရာ အာဟာ။ (။)

- ၄၇॥ සෙයෙනා තුළ ගිතා පාටාවී॥ (ජමුර්කා ၁၀)
- ၄၈॥ දැඟලෙනා ය් ගෙන්ගෙනා පාහෝවී॥ (॥)
- ၄၉॥ පසුවුගමුලයිලාවත් උගුණාගාර් මෙයාවී॥ (॥)
- ၅၀॥ වැනෝ සෙයා පාඩුවා॥ (॥)
- ၅၁॥ ගෙරිඹු කිමුතගුෂ් එවායෙයී॥ (॥)
- ၅၂॥ පාය පිලා ආහිර පරිවායෙයී॥ (॥)
- ၅၃॥ ගෙ-පාහෝවී॥ (ගෙ+පාහෝවී) (॥)
- ၅၄॥ ගෙරිඹු ගැඹුම්පිල.මුපිරිඩ් (ගැඹුම්පිල + මුපිරිඩ්) (॥)
- ၅၅॥ (වැනෝ) පටවුෂුමගාවී॥ (පටවුෂු+පාගාවී) (॥)
- ၅၆॥ වැනෝ ගෙතාංත් වඳුනුපෙවී॥ (၁၂)
- ၅၇॥ සෙයෙනා පුද්‍රී වැදුගෙවී॥ (॥)
- ၅၈॥ වො පැනෝවී॥ (॥)
- ၅၉॥ ගුණුම්පිගෙවී පදියායෙවී॥ (॥)
- ၆၀॥ පහායෙහා උදුහ් (၁၃)
- ၆၁॥ ගැඹුම්පිලභෙනා ජාතු පිතාගෙ භාරෙවී॥ (॥)
- ၆၂॥ ගෙගා ගෙනු තුළ තුළු මිවා පුද්‍රී॥ (॥)
- ၆၃॥ වො ගොවු එරිඩ්හි॥ (॥)
- ၆၄॥ වා තීජෙවී॥ (॥)
- ၆၅॥ වා ආහා॥ (॥)
- ၆၆॥ ගෙනු ගොඟු පාහිගි॥ (၁၄)
- ၆၇॥ වා තුඩ් පාහෝවී॥ (॥)
- ၆၈॥ වො පාඩුනුපෙවී॥ (॥)
- ၆၉॥ වො ගෙනු ගැඹුම්පිලෙනා පාහෝවී॥ (॥)
- ၇၀॥ මඹුඛා තුඡ ගිතභාහා॥ (ගිත+පාහා) (॥)
- ၇၁॥ ගෙවනා වාද්‍යීගා වැඹලා පාහෝවී॥ (၁၆)
- ၇၂॥ ගතාගම් පාඩුජ්‍යී॥ (၁၇)

ဘတ်ပုဒ်များ

- ၁။ သော = ထိုသူသည်।
 ၂။ သာ = ထိုသူမသည်।
 ၃။ ဝေစွဲ = ဆေးဆရာ।
 ၄။ မဟလွှက = အနီးကြီးး၊
 ၅။ သာမဏေရ = ဂိုရင်း၊
 ၆။ ပုန့်ဖျုန် = ထပ်ကာထပ်ကာ၊
 ၇။ ဂါထာ = ဂါထာ၊
 ၈။ ဒီသွာ = မြင်၍၊
 ၉။ ကိုဉ် = ဘာကိုဉ်၊
 ၁၀။ နေ၊ တေ = ထိုသူတို့ကို၊
 ၁၁။ အထ = ထိုအခါ၍၊
 ၁၂။ ဂဟေတွာ = ခေါ်ယူ၍၊
 ၁၃။ ဂဟာရ = ကျောင်း၊
 ၁၄။ သရ = အသံ၊
 ၁၅။ နိမိတ္ထ = နိမိတ်။
 ၁၆။ တေန = ထို့ကြောင့်၊
 ၁၇။ တုထို = ဆိတ်ဆိတ်၊
 ၁၈။ သီလ၊ စိပတ္တိ = သီလပျက်စီးခြင်း၊
 ၁၉။ ဗူတာရ = အခြားသူ၊
 ၂၀။ သံဝေဇာတာ = ဖြစ်သော သံဝေဂျို့၊
 ၂၁။ ပဏ္ဍာကမ္မလ၊ သီလသန = ပဏ္ဍာကမ္မလ၊ မြေကျောက်ဖျား၊
 ၂၂။ ဥဏ္ဍာကာရ = ပူသော အခြင်းအရာ၊
 ၂၃။ သဏ္ဌာ = သီကြားမင်း၊
 ၂၄။ အေရန္တ = နတ်တိုင်း အရှင် သီကြားမင်း၊
 ၂၅။ ဒီမွေဝွှာ = နတ်ယျက်စီး

ဓမුජපත ගුරුපිතයනුදීමෙන් පිළිවිගා

۳۸

- ၂၆။ පිල = පිල।
 ၂၇။ නාමි = පාටියේ ප්‍රාන් ප්‍රාන්।
 ၂၈။ රුඩුපිල = රුඩුපිල පෙනෙයි।
 ၂၉။ පටවු = වෛශ්‍රාලාව්।
 ၃၀။ ගෙතාත් = ගෙතාත් ගෙවුණි।
 ၃၁။ ගුණුමිග = පැහැදිලිය්।
 ၃၂။ පහාමෙය = පැහැදිලිය් ප්‍රාන්।
 ၃၃။ රුඩුපිලසුඩු = රුඩුපිල පෙනෙයි।
 ၃၄။ පහු = පුරාව්।
 ၃၅။ පිකාග = ප්‍රාන් ගෙවුණි।
 ၃၆။ දූෂ්‍යී = පිළියාව්।
 ၃၇။ තෙමතු = පැහැදිලිය්।
 ၃၈။ පුද්‍රාජ = තාඛාව් ප්‍රාන්।
 ၃၉။ ඔවාන් = තාඛාව් ඔවාන්।
 ၄၀။ වාස්‍යීගා වෘත්‍ය = පැහැදිලිය් ප්‍රාන්।
 ၄၁။ ගතාගමු = පැහැදිලිය් ගාව්।

ත්‍රියාජ්‍යා:

- ၁။ පැහැවි = පැහැදිලි।
 ၂။ පුද්‍රාජ = පැහැදිලි।
 ၃။ පතිඹාජ = පැහැදිලි।
 ၄။ පැහැවි = පැහැදිලි।
 ၅။ පැහැවි = පැහැදිලි।
 ၆။ පැහැවි = පැහැදිලි।
 ၇။ පැහැවි = පැහැදිලි।
 ၈။ පැහැවි = පැහැදිලි।
 ၉။ පැහැවි = පැහැදිලි।

- ၁၁။ နိသီဒ္ဓ = ထိုင်ပြီ၊
၁၂။ ကထေသီ = ဟောပြီ၊
၁၂၂။ ပကာသေသီ = ထင်ရှားပြုပြီ၊
၁၃။ ယာစိ = တောင်းပြီ၊
၁၄။ ပုံစွဲ = ဇော်ပြီ၊
၁၅။ ညပွဲ = ဖြစ်ပြီ၊
၁၆။ ပေသေသီ = ဂိုပြီ၊
၁၇။ နိကွာမိ = ထွက်ပြီ၊
၁၈။ ပါဝိသီ = ဝင်ပြီ၊
၁၉။ အာဟ = ပြောပြီ၊
၂၀။ ဉာဏ်သေသီ = စေလွှတ်ပြီ၊
၂၁။ အဘာသီ = ရွှေတံခါးပြီ၊
၂၂။ စိန္တသီ = ကြပြီ၊
၂၃။ နေသီ = ဆောင်ပြီ၊
၂၄။ သမ္မာပုဂ္ဂီ = ကောင်းစွာနေရာက်ပြီ၊
၂၅။ ဂဏိ = ပူပြီ၊
၂၆။ ဒသေသီ = ပြုပြီ၊
၂၇။ အဒ္ဓသ = မြင်ပြီ၊
၂၈။ ဝိသောဓသီ = သုတ်သင်ပြီ၊
၂၉။ ပရိသောဓသီ = သုတ်သင်ပြီ၊
၂၁။ ဉာဏ်ပေသီ = ချုပ်းကပ်ပြီ၊
၂၁။ ပတ်ရောသီ = မိတ်ပံပြီ၊
၂၂။ သမ္မာပေသီ = ကောင်းစွာ ရောက်စေပြီ၊
၂၃။ သလွှာကွေသီ = မှတ်သားပြီ၊
၂၄။ ပတ္တာသီ = ခေါ်ပြီ၊
၂၅။ ဉာဏ်ပေသီ = ထပြီ၊
၂၆။ မာသီ = သေစေပြီ၊ ဝါ-သတ်ပြီ၊

ဓမුජපත පිළියෙනු අංශ විද්‍යා මැණ්ඩුව

२८

- ၃၇॥ යේරිඟහි = එම්පිටි!
- ၃၈॥ ආභිග්‍රී = පූෂාපිටි!
- ၃၉॥ අභාපවි = ගුණ:පෙටි!
- ၄၀॥ ආභ්‍යාසි = ආභ්‍යාසින්පිටි॥

* * * *

(ඝ්‍යේරිඟවත්)

- ၁॥ ගො තයුපුදෙයු එක්සිඩු॥ (තාභුගිරිකා ၃)
- ၂॥ භාතාරිතයෙනු ගාලභග්චු॥ (॥)
- ၃॥ ව්‍යුප්පි උගාද දැනුතයෙයෙන් එක්සිඩු॥ (॥)
- ၄॥ ගුළෙයෙන් ගිඳුග්‍රී පාහොච්චු॥ (၄)
- ၅॥ එනුවා ආභ්‍යාසිඩු॥ (၅)
- ၆॥ තෙති පාහිතියෙච්චු॥ (॥)
- ၇॥ එනුවා පාහ්චු॥ (၆)
- ၈॥ එකු॥ පාහ්චු॥ (॥)
- ၉॥ එකු॥ පූෂීඩු॥ (॥)
- ၁၀॥ පාහ්චු ගො ගිලෙලවා ත එක්සිඩු॥ (၈)
- ၁၁॥ ගො ගිඡ පරිජිඩු॥ (॥)
- ၁၂॥ එනුවා පෙනුමිඩු॥ (॥)
- ၁၃॥ ගො ගෙඥ. මාභ්චු॥ (॥)
- ၁၄॥ ගො අංජිඩු॥ (၉)
- ၁၅॥ (ගො) පහිජිඩු॥ (॥)
- ၁၆॥ එනුවා පූෂීඩු॥ (၁၀)
- ၁၇॥ ගොභාභු (ගොභ්+ආභු) ජේඛායා॥ (၁၁)
- ၁၈॥ වාභයෙනු ගොඥ ඉපදුජිඩු॥ (၁၂)
- ၁၉॥ එකු॥ පාහොච්චු॥ (၁၂) (၁၃)

- ၂၀။ ပလူ ဗုဒ္ဓဂီပကာ ဉာဏ်ဖိသု။ (ဟမျက်နှာ ၁၃)
- ၂၁။ တေ ဝိပစ္စိသု။ (၁၁)
- ၂၂။ ဗုတေရာ ဘိက္ခာ ပုစ္စိသု။ (၁၁)
- ၂၃။ တေ ဉာဏ်ယိသု။ (၁၁)
- ၂၄။ တေ အာရောစေသု။ (၁၁)
- ၂၅။ အကိုန့် ပါကတိကာန့် အဟောသု။ (၁၁)
- ၂၆။ အကိုန့် ရွှေ့သု။ (၁၁)
- ၂၇။ ဒွေ အကိုန့် ဝိဇ္ဇာယိသု။ (၁၄)
- ၂၈။ တိသုသဟသာ ဘိက္ခာ အရဟတ္ထံ ပါပုဏ်သု။ (၁၆)

* * * *

(ချုံခိုသတ်)

နှစ်ပိုင်များ

- ၁။ ဝယနဗွဲ့ = အချုပ်ရောက်။
- ၂။ မာတာဝိတု = အမိ၊ အဖေ။
- ၃။ ကာလ = သေခြင်း။
- ၄။ သဗ္ဗွဲ့ = အလုံးစုံ။
- ၅။ ဂိဘဝ = စည်းစိပ်။
- ၆။ ဗုတေရ = အမြား။
- ၇။ ကိစ္စ = ကိစ္စ။
- ၈။ ဘိက္ခာ = ရဟန်း။
- ၉။ အကို = မျက်စီ။
- ၁၀။ ကိလေသ = ကိလေသာ။
- ၁၁။ ပေါရာဏ = ရွှေးဗြို့ဖြစ်သောဆရား။
- ၁၂။ ဗုဒ္ဓဂီပက = နတ်သမီးကွမ်းသွေးကောင်။

- ၁၃။ ပါကတိက = ပင်ကိုအတိုင်းရှိ။
 ၁၄။ တို့သာ, သဟသာ = သုံးသောင်း။
 ၁၅။ အရဟတ္ထ = အရဟတ္ထဖိုလ်။

ကြိုယာများ

- ၁။ ပန္တိသူ = နှောင်ဖွဲ့ကုန်ပြီ။
 ၂။ အကံသူ = မြိုက်နှုန်းပြီ။
 ၃။ ဂိတ္တနိသူ = စိမ်ကုန်ပြီ။
 ၄။ အဟေသုံး = ဖြစ်ကုန်ပြီ။
 ၅။ အာဟံသူ = ပြောကုန်ပြီ။
 ၆။ အမိဝါသေသုံး = လက်ခံကုန်ပြီ။
 ၇။ အဒံသူ = ပေးကုန်ပြီ။
 ၈။ ပုစ္စီသူ = ပေးကုန်ပြီ။
 ၉။ ဘိန္ဒိသူ = ကွဲကုန်ပြီ။
 ၁၀။ ပဝိသီသူ = ဝင်ကုန်ပြီ။
 ၁၁။ ပက္ခာမိသူ = အသွားကုန်ပြီ။
 ၁၂။ နိဝင်္တီသူ = ပြန်နစ်ကုန်ပြီ။
 ၁၃။ ပဟိဏီသူ = ဇေလျှတ်ကုန်ပြီ။
 ၁၄။ အာဟု = ဆိုကုန်ပြီ။
 ၁၅။ ညပဋ္ဌဟီသူ = ပြုစလုပ်ကျေးကုန်ပြီ။
 ၁၆။ ညဋ္ဌဟီသူ = ထကုန်ပြီ။
 ၁၇။ ဂိပန္ဒိသူ = ပျက်စီးကုန်ပြီ။
 ၁၈။ ညဏ္ဏယီသူ = ကဲ့ချဲ့ကုန်ပြီ။
 ၁၉။ ရှုန္တီသူ = နာကျင်ကုန်ပြီ။
 ၂၀။ ဂိဏ္ဍာယီသူ = ကွဲယ်ကုန်ပြီ။
 ၂၁။ ပါပုဏီသူ = ရောက်ကုန်ပြီ။

(အြစီဘတ်)

- ၁။ တူရိယာပထ = တူရိယာပတ်။ (တမျက်နှာ ၈)
 ၂။ အာဂ္ဂသာ တွဲ ဟ = ဝတ် စိန္တယိ။ (၁၁)

နာပ်ဖုဒ်များ

- ၁။ တူရိယာပထ = တူရိယာပတ်။
 ၂။ သမဏာ = ရဟန်း။
 ၃။ ဟ = ၆ ... နှင့်။
 ၄။ အာဂ္ဂသာ = လိုရှင်။
 ၅။ ဝတ် = ဤသို့။

ကြေယာများ

- ၁။ ဝတ်သွဲ = စွန်းလွှာတိပြီ။
 ၂။ စိန္တယိ = ကြေစည်ပြီ။

* * * *

(ထာဝါဘတ်)

- ၁။ ဟ ဝဒိတွဲ။ (၈)
 ၂။ ဟ ဘဇ္ဇာ ဝံ ကရိတွဲ။ (၇)
 ၃။ တုမေ ဟ စိန္တယိတွဲ။ (၈)
 ၄။ ဘဇ္ဇာ ဟ စိန္တယိတွဲ။ (၁၁)

ကြေယာများ

- ၁။ ဟ ဝဒိတွဲ = မပြောပါကုန်လင့်။
 ၂။ ဟ ကရိတွဲ = မပြောပါကုန်လင့်။
 ၃။ ဟ စိန္တယိတွဲ = မကြေစည်ကုန်လင့်။

(දැක්වීමාත්)

- ၁။ පිඛියෝ පුරෙවි॥ (තාමුණ්දා ၃)
၂။ පිඛි = පිඛි॥ (၁၂)

තාක්ෂණියාදා:

- ၁။ පිඛි = පිඛි॥

තීයාදා:

- ၁။ පුරෙවි = පුරුෂේපි
၂။ පිඛි = පිඛි॥

* * * *

(ආරීමාත්)

- ၁။ පය් ගධිජා॥ (၁၂)
පය් = ඩිංජිවාලි
ගධිඡ = වූහාසේගුණිකි॥

* * * *

(ပြိုင်)ဟု ဖော်သော တတိယရိဘတ်

- ၁။ အနည်းဆုံး၊ နက်ပေးရာ၊ မပါ (တို့) တကား။
 ၂။ အမျှားဆုံး၊ နက်ပေးရာ၊ ထည့်ပါ (တို့) တကား။
 ၃။ ပြိုင်-ကရာဇ်၊ နှင့်-သဟ၊ ယောဂ ဖည့်ပါသည်။
 ၄။ ဝဲကြောင်းက တောတု၊ ကျိုး-ရိုက်ဟု၊ ဒေါ်ပဲကြောင်းပါသည်။
 ၅။ သတ္တု-ယွှန်၊ သေညီ-ယွှန်၊ ဖယ်-ယွှန် သဟတ္တု။
- ၆။ တေ ထယ့်ဖွေ့ ယာရာဇ်နေန ပစိုးသူ။ (ဘမျက်နှာ ၃)
 ၂။ တတာကတော သရွှေ့ပါသတိကော်မူဝနပရီးရွာဂေန ကာရိတေ ပုံဗ္ဗာရာမေ
 ဆွဲသာန် ဝသာဝါယံ ဝသိ။ (။)
 ၃။ ဓမ္မို အမျှားသယဝန် ဓမ္မ့် အေသေနှီး။ (၄)
 ၄။ ကို ဖေ ယရာဝါသေန။ (။)
 ၅။ ပန်သာ ပဏီတေနာဟာရောန ပရိုဝါသိတွာ အာဟံသူ။ (၅)
 ၆။ ဓမ္မို စ နာမ န သရွား ပမာအေန အာရာဝေတု။ (၆)
 ၇။ (ထောရေ) လူမှာယ ဂါထာယ အတွေ့န် ပြုဝိတွာ သမဏာဓမ္မ့် အကာသီ။
 (၈)
 ၈။ တုမေ မမ ဝစ်နေန ဒသဗလ္ဗာ အသီတိ မဟာထောရေ စ ဝန္တထာ။ (၉)
 ၉။ တေဝါ ထေရာသာ ဝစ်နေန ဝန္တိတွာ ပစိုးသီးသူ။ (။)
 ၁၀။ တေ နာနပွဲကော်မူ ယာစိတွာ နိဝင်္တိုးသူ။ (၁၀)
 ၁၁။ သော ဂိုလ်နိုယာဖေန ပရိုဒ်ပိတွာ အာဟာ။ (။)
 ၁၂။ တာဒိသေန ပါပေန မမ ယွှေ့ကော်မူ၊ လူမှာယ ဂါထာယ နှိုးနှိုး နှိုးနှိုး။ (။)
 ၁၃။ သွာဟံ န သရွှေ့ယ ပွဲစိတော်။ (။)
 ၁၄။ သရွား ဒီဇွဲန စက္ခာမှာ ထေရာ အခွဲသာ။ (၁၁)
 ၁၅။ သော ဂိုယသဟာယကဝါးနောန ပရွောသီ။ (၁၂)
 ၁၆။ အာရာသော လူမံ တေမာသံ ကတိဟိ လူရိုယာပထောလိ ဂိုတိနာမေသာထာ။
 (၆)
 ၁၇။ အဟံ တိဟိ လူရိုယာပထောလိ ဂိုတိနာမေသာမိ။ (။)

ဓမුහෙමදාගාය ටොපියාස්ථාරංසාතුරු විද්‍යාචිගා

27

- ၁။ මයා ගෙටිඛෙන් රුහුණු, තෙල් පහිත්॥ (තැඹුගිරිවා ၆)
- ၃။ ගෘෂාණසුවයෙන් තෙ ඩී ආරාතෙපා॥ (၁)
- ၅။ අක්ෂීහි න් පවතාහි॥ (၁၃)
- ၂။ න් වේ පන් එ වෘශ්‍යෙන් වූහාණබෙන් වූහිඩ්‍රියාත්॥ (၁၃)
- ၄။ ගෙටාවයෙන් අක්ෂීක් පිගතිගාක් අහෙවුෂ්॥ (၁)
- ၆။ න් පෙ ගෙටාය හාතියා පෙනුෂා॥ (၁)
- ၇။ අධිපතිංචෙන් මජ්‍ය වෙනු වෙනු ගෙතාව්॥ (၁၅)
- ၉။ බුපුද්‍රිගුංචෙන් අක්ෂීයාහාක් පදියාවයුහුදුර්ඝුමෙන ලපුත්॥ (၁၄)
- ၁၅။ රාජුණිය දුෂ්ච්‍රා රිය පුදාග තුළ ගිතභාහා॥ (၁)
- ၁၇။ වාතාතුගිරියාංචෙන් එඩ්‍රියා තෙනුගා පාඨාතුගාත්॥ (၅)
- ၂၈။ තුළයෙහි ක්‍රිහි ආගාබෙහි භාජ්‍ය තාවා පැක්කීම් ගෙතාහි॥ (၁၆)
- ၂၉။ මන්තා පදුඳුන් තීක් දුර්ඝිතාක් පුරෙනුගා ප්‍රිත් පුදාල දැනුම්පෙන්ත්॥ (၁)
- ၃၀။ තාත්යෙන් ආග්‍රාන්, ටොපියාස්ථාරු ගිත්॥ (၁၁)

* * * *

(ශ්‍රී) තාතියාධිවාත්

ජාරියාච්චා

- ၁။ තය, පුදු = පැවුරුයි රෙග්.
- ၂။ යඛ, ප්‍රිත් = තීම්හුවා පැද්‍රාන්පැප්.
- ၃။ තාතාගිත = වැඩා: රුං.
- ၄။ වෘශ්‍යාතියාත්, ගෙග්ධියාත්, පරිභාග = (ජි)ගුංදුවා නුදාගි ඉන්. දුත්ම්ඩ්.
- ၅။ ගාරිත = ප්‍රිදුර්ඝෙටර්.
- ၆။ පුදාරාම = පුදාර්ගෙරුංඩ්.
- ၇။ ඝජ්‍යාවා (ඝ+චවා) ග්‍රිග්‍රිත්.

- ၈။ ဝသာဝါသ (ဝသာ+အာဝါသ) = နိုးအခါ၌ နေခြင်း၊
၉။ ပုဒ္ဓ = ဘုရားရှင်၊
၁၀။ အဇ္ဈာသယ, ဝသ = အလိုက်အစွမ်း၊
၁၁။ မွဲ = တရား၊
၁၂။ ယရာဝါသ = အိမ်၌ နေခြင်း၊
၁၃။ ကို = အဘယ်အကျိုးရှုံးနည်း၊
၁၄။ ပလီတ = မွန်မြတ်၊
၁၅။ ပရိစိသိတွာ = မြှုံစလုပ်ကျွေး၍၊
၁၆။ ပမာဒ = မေ့လျှော့ခြင်း၊
၁၇။ သက္ကာ = တတိကောင်း၏၊
၁၈။ အာရာဝေတုံး = နှစ်သက်စေခြင်းရာ၊
၁၉။ အက္ခာ = ပိမိကိုယ်၊
၂၀။ ဉာဏ်တွာ = ဆုံးမ၍၊
၂၁။ သမဏေ, မွဲ = ရဟန်းတရား၊
၂၂။ ဝစန = စကား၊
၂၃။ ဒသပလ = ဘုရားရှင်၊
၂၄။ အသီတိ = ရှုံးဆယ်၊
၂၅။ မဟာထေရ = မဟာထေရ်၊
၂၆။ ဝန္တတွာ = ရှိခိုး၍၊
၂၇။ နာနပ္ပကာရ = အထူးထူးအပြားပြားသောနည်း၊
၂၈။ ဂိဟိ, နိပာမ = လူတို့၏ နည်း၊
၂၉။ ယာစိတွာ = တောင်းပန်၍၊
၃၀။ ပရိဒဟိတွာ = ဝတ်ရုံ၍၊
၃၁။ တာဒီသ = ထိုကဲ့သို့ ရှုံးအပ်၊
၃၂။ ပါပ = ယုတ်ဟာသူ့၊
၃၃။ မမ၊ ဖေ = ငါ၏၊
၃၄။ ယဋ္ဌာ, ကောဋ္ဌာ, ရွှေဟဏာ, ကိစ္စ = တောင်ရွေး၊ အစွမ်းကို, ကိုက်ခြင်းကိစ္စ၊

१८

- ၆၁။ သာတစ္ဆေ, ဘိရိယ, ဝသ = အမြဲမပြတ် ပြခြင်းကိုအဖွင့်။
- ၆၂။ ဂိပသာနာ = ဂိပသာနာ။
- ၆၃။ ဝဇ္ဇာတ္ထာ = တိုးပွားစော်။
- ၆၄။ အရဟတ္ထာ, ဓာဟနာ = အရဟတ္ထဖိလ်ကို ယူခြင်း။
- ၆၅။ ဟာဓန္တ် = နှိပ်စက်။
- ၆၆။ စည် = လှည့်သီး။
- ၆၇။ ပဒါနပဒီက (ပဒ+အနပဒီက) ရှေ့ခြေအား လျှော်သော နောက်ခြေသို့၊ အစဉ်လိုက်။
- ၆၈။ ပရုဋ္ဌ = ဖျက်သီးအပ်။
- ၆၉။ မန = စိတ်။
- ၇၀။ ခုစ္စရိတ် = ခုစ္စရိုက်။
- ၇၁။ စရိတ္ထာ = ကျင့်၍။
- ၇၂။ ၌ရိတ် = တည်း။
- ၇၃။ ပုဂ္ဂလ = ပုဂ္ဂလ်။
- ၇၄။ တခံကာ = ထိုခကာ။
- ၇၅။ အာဂန္တာန = လာ၍။

ကြိယာများ

- ၁။ ဗုဒ္ဓသူ = န္တာဝိဖွဲ့ကုန်ပြီ။
- ၂။ ဝသီ = နေပြီ။
- ၃။ ဒေသော် = ဟောကုန်၏။
- ၄။ အာဟံသူ = ပြောကုန်ပြီ။
- ၅။ ဝန္တထ = ရှို့ပိုးကြုကုန်လော့။
- ၆။ သမုဒ္ဒဝရိယသတိ = သိုံးဝေါ်ပြောဆိုလွှာ့။
- ၇။ အဟောသုံး = ဖြစ်ကုန်ပြီ။
- ၈။ လုံးတိ = ရာအပ်၏။
- ၉။ ဥပါဂမ = ချုပ်းကပ်ပြီ။

ဓမුහ්‍යභාෂා ගුණවිතෙනුදත්තාමත්‍යග්‍ර එස්ට්‍රියීනා

၄၃

(နුද්) ගු පෙරහා තත්ත්‍යාචිත්‍ය

- ၁॥ වාශ්‍රිබ්‍රි ඇතුළා වැඩී අ ගුණයි॥ (තමුණ්‍ය ද)
- ၂॥ වෛ තෙහි වැඩී අගුණීතුව පුණුණිප පිරිවි॥ (ළ)
- ၃॥ ගෙන වැඩී මඳුනුවු॥ (ග)
- ၄॥ ගායෙන පන වැඩී මඳුනුකො නැඹ ගිතායෙ ආවාවි॥ ()
- ၅॥ වපුං වහ පදිවත්තීපිහි ආරුහුද් පිදුණීවූ॥ (ජ)
- ၆॥ හිගුවු වහ පදිවත්තීපිහි ආරුහුද් පිදුණීවූ॥ (ඡේ)
- ၇॥ මයි ගෙහි වැඩී ගුණක් වපු ගිලහිවත්තී॥ (ඉ)
- ၈॥ මයි ගුණුහි වැඩීයෙ ගිහිවාම॥ ()
- ၉॥ ගෙන වැඩී ආග්‍රීවාමි॥ ()
- ၁၀॥ වෛ තාය වැඩී ඩේලර්පදුද් පිදුණී॥ (ව)
- ၁၁॥ වෛ තාය වැඩී ඩේලර්පදුද් පදුව හරිවාමි॥ ()
- ၁၂॥ මයා වැඩී ගුණක්ව තා පපදුව හරිවාමි॥ (ව්‍ය)
- ၁၃॥ අහුද් ඇයුණු වැඩී ගුණක් වෙවූ ප්‍රතික්රිඛියංසුවූ ගෙ ලත්තාවාමි॥ ()
- ၁၄॥ අහ ගෙ වැඩී ප්‍රතික්රිතාහි ඕිවී හරිවාමි॥ (ව්‍ය)
- ၁၅॥ ගාය පෙන්ගෙහි වැඩී මඳා ප්‍රාග්‍රීභා ගෙනාතීති॥ (ව්‍ය)

තාන්ත්‍රිඝා:

- ၁॥ වාශ්‍රිබ්‍රි = ඔකාගියි
- ၂॥ ඇතුළා = ඩේලර්පදු
- ၃॥ වැඩී වහ = අතුතාගු
- ၄॥ අගුණීතුව = දුග්‍රිඛ්‍රා
- ၅॥ ගෙහි = ග්‍යුවුත්‍යි.නුද්
- ၆॥ ගෙහි = ග්‍යුවුත්‍යි.නුද්
- ၇॥ පුණුණිප = පුණුණිසුවා

- ၈။ ကာယ = ကိုယ်။
 ၉။ မန္တန္တ = တိုင်ပင်။
 ၁၀။ ဗူဗ = ဤ။
 ၁၁။ ပဋိသန္တိဒါ = ပဋိသန္တိဒါ။
 ၁၂။ သဗ္ဗ = အလုံး။
 ၁၃။ ဘိက္ခ = ရဟန်း။
 ၁၄။ အရဟ္မာ = အရဟ္မာစိုင်။
 ၁၅။ ဂီးထိ = သွား။
 ၁၆။ သီလတိပုဂ္ဂို = သီလပျက်စီးခြင်း။
 ၁၇။ ပတ္တ = ရောက်သည်။
 ၁၈။ ပပ္ပာ = ကြောမြင့်။
 ၁၉။ တဝ = သင်၏။
 ၂၀။ ဒသ = တစ်ဆယ်။
 ၂၁။ ပုညောက်ဝယ်ထူး = ပုညောက်ခိုယ်ထူး။
 ၂၂။ ပုတ္တ, ဒီတာ = သား, သားး။
 ၂၃။ ပုမ္မာ်မ = ရှေ့သွား။
 ၂၄။ ကထ = အဘယ်သို့။
 ၂၅။ ဒါသီ = ကျွန်ုပ်မ။
 ၂၆။ အယျ = အရှင်။

တိုယာများ

- ၁။ ပါစိသ = ဝင်ပြီ။
 ၂။ မန္တပျော် = တိုင်ပင်ရာ၏။
 ၃။ အဘာသီ = ရွှေတိဆိုပြီ။
 ၄။ ပါပုထိသု = ရောက်ကျွန်ုပ်ပြီ။
 ၅။ ကိုလပိသုတိ = ပင်ပန်းကြလိုပဲမည်။
 ၆။ ဂဂါသာမ = သွားကျွန်ုပ်အဲ။

- ၇॥ ආග්‍රියාච්‍රා = දාමලු
 ၈॥ එළුත්ත් = රෙශ්‍රි
 ၉॥ ඡාරියාත් = ඡාරියාත්
 ၁၀॥ උච්චාත් = උච්චාත්

* * *

(ආං) ගු පෙළවා ඩැඟීම්වත්

- ၁॥ පෙ-ග්‍රීගි-ද්-හා, නො-ඩ්‍රාහා, රුජ ග්‍රීයාතුද්
 ၂॥ ද්‍රිද්‍රි යුද්දා, ඊවයිදා, නාඩි ඩැඟීයද්
 ၃॥ ආං-වැඩින්, ල්‍යීය, ඩේඛ වැඩින්යද්
 ၄॥ චා තවා ආරෙඹෙටි॥ (තාමුග්‍රා ၂)
 ၅॥ චා තවා ග්‍රුවා පද්ධාඛුයාතියි॥ (၁)
 ၆॥ චා ග්‍රීර මය් ඩ් තෙවෙන්නා ඩ් අ පුද්දති॥ (၃)
 ၇॥ එහු පැහැදු ම ගාහාති॥ (၁)
 ၈॥ එහු එර්ඩියා පරෙවත් ඔහුවෙන්නා පුරෙයි॥ (၃)
 ၉॥ ග්‍රු ග්‍රුයා ග්‍රුයා ග්‍රුයා ග්‍රුයා ග්‍රුයා ග්‍රුයා ග්‍රුයා
 ၁၀॥ චා ග්‍රී ආදුවා ඩ් ඩ් ග්‍රීස්ස්॥ (၉)
 ၁၁॥ ඩ් ම ආංගුතා॥ (၁)
 ၁၂॥ ආයවා (ආය+ආවා) ම ග්‍රුව් පඩිජ්‍රින්වාට ආරෙඹෙයුතා॥
 (၁)
 ၁၃॥ ආයවා ගා පඩ්ස් ආරෙඹෙවූ॥ (၁)
 ၁၄॥ ආය ග්‍රී ගා ග්‍රී ගා ග්‍රී ගා ග්‍රී ගා ග්‍රී ගා ග්‍රී ගා ග්‍රී
 ၁၅॥ ග්‍රී ම මාවයි॥ (၁)

- ၁၆။ ဝေဖွှာ ဘရိယာယ တေဟတ္ထံ အာစိဂိုး။ (တမျက်နှာ ၁၄)
- ၁၇။ ဝမ္မာ ပေါ် ဘိက္ခဝေ ဒေသေသာမီ။ (၅။)
- ၁၈။ န ပေ တောယ ဒိန္ဒာယ ဘတိယာ အဖွော။ (၁၃)
- ၁၉။ အထသ သတ္တာ ကမ္မာဌာန် ကထေသီ။ (၅)
- ၂၀။ တုမှာက မဟာသတ္တာရုံ ကရိသာမီ။ (၂)

ဘာဗုံပို့များ

- ၁။ သာ = ထိသူမသည်။
- ၂။ သော = ထိသူသည်။
- ၃။ တသာ = ထိသူအား။
- ၄။ တသာာ = ထိသူမအား။
- ၅။ ဂျွဲ = ကိုယ်ဝန်။
- ၆။ ပရိဟာရ = အစောင့်အရှောက်။
- ၇။ ဒေသော် = ဟော။
- ၈။ ဗဟိုပကာရ = များသော ကျေးဇူးရှိသော။
- ၉။ ကဟပတိ = ဒါနိရှင်သူကြွယ်။
- ၁၀။ ပရ = သူတစ်ပါး။
- ၁၁။ ဓမ္မဒေသနတ္ထာ = တရားဟောခြင်းအကျိုး။
- ၁၂။ ကမ္မာဌာန = ကမ္မာဌာန်း။
- ၁၃။ ဉာဏ် = ပြစ်ပေါ်။
- ၁၄။ မရွှေ = လမ်း။
- ၁၅။ အထ = ထိအသိ။
- ၁၆။ ဓက္ခ = မျက်စီ။
- ၁၇။ ပရိဟိနဘဝ = ယုတ်လျှော့သည်ကုန်၏အဖြစ်။
- ၁၈။ ပဝတ္ထိ = ပြစ်ပုံ။
- ၁၉။ ဘရိယာ = မယား။
- ၂၀။ တေဟတ္ထံ = ဤအကြောင်းအရာ။

ဓမුජපතාංශගතා ගැසුම්පිතභූඛදිංජාවාස්ථාන් එහිවේගා

၅၃

- ၂၁။ තික්ෂා = පෙළටාරි।
 ၂၂။ පෙළු = පෙළුරි।
 ၂၃။ ගමුදුළාණ = ගමුදුළාණී;
 ၂၄။ මහාචෘතාර = ප්‍රීජාචෘතා පුණේදු।

තැයැණුවා

- ၁။ ආගෙනුයෙයි = ප්‍රාප්‍රී!
 ၂။ ආගෙනුයෙයි = ප්‍රාගුණ්ධී!
 ၃။ පෙළිවි = පෙළී!
 ၄။ පුරෙවි = ප්‍රුත්තේපී!
 ၅။ ගතෙයුරාතා ආගෙනුයෙයුරාත = ප්‍රාගුණ්ධීලා!
 ၆။ ගතෙයිතු = ප්‍රාගුණ්ධී!
 ၇။ රුද්ධියු = ණ්‍රේචන්පී!
 ၈။ ආචිගු = ප්‍රාප්‍රී!
 ၉။ වෙශෙවාත් = ගොඳු!
 ၁၀။ ගතෙයි = ගොපී॥

* * *

(ආ) ටු පෙළවා පුද්ධීම්වත්

- ၁။ ඒ-තුන්-තු-හෙද්, ප්‍රාන්-තේත්ප්‍රද්, ඡඩ්ප්‍රද්: ද්‍රාහාත්ව්!
 ၂။ එද්දුද් යුත්පී, එහායිත්ව්, දුත් තුදී!;
 ၃။ දු-භාවිතිත, ප්‍රීය, ඩේර භාවිතිය!;
 ၁။ ඔය් ති පුද්චා වැකිළා ගමුදුළාණ හාතෝ පාහිතා॥ (භාජුරුණා ၆)
 ၂။ පාග්‍රීහි පාවුණාරා පුදු රක්ෂී! (၆)
 ၃။ ගො අ චේ එ දුන් ගා ගාමෙතුගාහො॥ (၁၁)
 ၄။ ත්‍රිගු! තත්තා පාග්‍රීහි පුදු රක්ෂී ප්‍රීජා පුද්ධීතු! (၆)

နာဂါန်များ

- ၁။ သွှေ့က = အထံ။
- ၂။ ဂဟောတွာ - ယူ၍။
- ၃။ အာဂတ = လာ။
- ၄။ အသုဓရာ = မျက်ရည်အယဉ်။
- ၅။ ဗြာန = တည်ရာအရပ်။
- ၆။ စာဝေတုကာမ = ရွှေလျောစေလို့။
- ၇။ အသေ = မျက်ရည်။
- ၈။ ပဋိရွှေ = ယိုစီးကျူး။
- ၉။ ဒိသွာ = မြင်၍။
- ၁၀။ ဘိကျူး = ရဟန်း။

တိသောများ

- ၁။ ပဏ္ဍရွှေ = ယိုစီးကုန်၏။
- ၂။ ပုဂ္ဂိုလ် = ဖောက်နှုန်း။

* * * *

(မှ) ၇ ဖော်သော (ထော) ဖွေညီး

- ၁။ တာထာကတော့ ဟတိပက္ခတော့ အသီတိယာ, ပိတိပက္ခတော့ အသီတိယာဟို ဒွေးအသီတိဉာဏ်ကုလသယာသောဟို ကာရိတော့ နိုင်ရှေ့မဟာဝဟာရိဟာရော့ ဝသီ။ (၁၂မှုပ်နှာ ၃)
- ၂။ ဆီဒ္ဓယရွှေတော့ ဥဒုဒကာဓရာ ဝိယ အကိုဟို အသုဓရာ ပဏ္ဍရွှေး။ (၆)
- ၃။ တတော့ ပဋိသွေး ယာရိဘတ္တာ ဝိဟာရမေဝ ပေသော်း။ (၈)
- ၄။ အဖွဲ့တော့ ပဋိသွေး မာ ဝဒီတ္ထား။ (၁၁)
- ၅။ ထောရော့ ဇူတော့ ကသသစ် အာဂမန် ပစ္စာသီသတိ။ (၉)
- ၆။ အာဂုသော တုမေ့ ပုရတော့ ဂုစ္စထား။ (၁၁)

- ၇။ වෛශ ගිජෙයා අශ්‍රීමිතයෙදුද්ධාමාත්‍ය ගියේ॥ (තාමුණ්දා ၁၀)
- ၈။ පැක්ෂාධිජෙයා යාදාදුවීම් පාහාදීදු තෙව් ඉපදායා॥ (၁၂)

කාර්යාලුව:

- ၁။ ගතාගත = වැඩා:රුණි।
- ၂။ මාත්‍රිපු = පාම්ප්‍රිජිවාර්යා।
- ၃။ පිත්පු = පාම්ප්‍රිජිවාර්යා।
- ၄။ පාම්ප්‍රිජි = රුණ්ඩයා।
- ၅။ දු-පාම්ප්‍රිජි, නුත්ගූලවහාවා = සෙශුම්බ්‍රි: තත්ත්වීන්: ප්‍රාග්‍රිවාදීන්:।
- ၆။ ගාර්ඩා = ප්‍රාග්‍රිවාර්යා।
- ၇။ අශ්‍රීග්‍රෑෂ්‍යාධාරා = අශ්‍රීග්‍රෑෂ්‍යාධාරාවාර්යා:।
- ၈။ ප්‍රියුඩා = පාපීග්‍රිවාදීන්:।
- ၉။ උපග, ගාරා = රෙඳායුණි।
- ၁၀။ ප්‍රාය = රුණි।
- ၁၁။ පාස්‍ර = යාජ්‍යා।
- ၁၂။ ග්‍යුජෙයා = රුණි।
- ၁၃။ පුරු = රුණි।
- ၁၄။ පාක්ෂාධිජ = රුණ්ඩා පාත්‍රීන්:।
- ၁၅။ ගතාත් = තත්ත්ත්වත්ත්‍යාග්‍රිවාර්යා।
- ၁၆။ පාගය්‍රා = රාම්බ්‍රිජිවාර්යා:।
- ၁၇။ අශ්‍රීමිත = දුග්‍රිජිවාර්යා:।
- ၁၈။ පාහාදීදු = සෙවාදීවාර්යා:।
- ၁၉။ පාම්ප්‍රිජි = පාම්ප්‍රිජිවාර්යා:।
- ၂၀။ යාදා, පාදුවී = යාදා, ප්‍රාග්‍රිවාර්යා:।

ကြိယအား

- ၁။ ဝတီ = နေပြီ။
 ၂။ ဟ ဝဒ္ဓနွာ = မပြောပါကုန်လင့်။
 ၃။ ဂထို = ယဉ်ပြီ။
 ၄။ ဥပဇ္ဈာထ = ပြုစုလုပ်ကျွေးကြလော်။
 ၅။ ဂစ္ဆထ = သွားကုန်လော်။

* * * *

(၅) ဟ သေးရသော ဆုတ္တိဘတ်

၁။ (၅)ဟ သေး၊ သမ္မတ၊ ကြိယ သမ္မတိုး။

- ၁။ ဘရိယာယ ကုစ္စီယ ဂဲဇ္ဈာ ပတိဇ္ဈာသီ။ (တမျက်နှာ ၂)
 ၂။ သာ ဂဲဇ္ဈာသု ပတိဋ္ဌုတာဘဝံ ညွှာ တသု အာရာရေး (၁။)
 ၃။ သော တသု ဂဲဇ္ဈာသု ပရိဟာရမဗီသီ (၁။)
 ၄။ တသု ပါလောတိ နာမံ အကာသီ။ (၃)
 ၅။ တထာဂတော ဒို့ခို့ ကုလာနဲ့ ရဏာမဟယွတ် ပဋိစ္စ ဝတီ။ (၁။)
 ၆။ အနှစ်ထပ်လျှို့ကောပိ ဝိသာသီပိ မဟာဥပါသီကာ ဒိဝသသု ဒွေ ပါရေ
 တထာဂတာသု ဥပဇ္ဈာနဲ့ ဂစ္ဆနိုး။ (၁။)
 ၇။ တသု တဲ့ သမ္မဇွဲတိုး (၁။)
 ၈။ အရိယသာဝကာနဲ့ ဒွေယေဝ ကိုစွာနဲ့ အဟေသုံး။ (၄)
 ၉။ သတ္တု ဓမ္မကထဲ သတ္တု အရိယသာဝကာ စေတာ။ (၁။)
 ၁၀။ သတ္တု ကာမာနဲ့ အာဒီနာဝံ ပကာသေသီ။ (၁။)
 ၁၁။ အတ္ထိ တေ ကောခို ညာတိုး (၁။)
 ၁၂။ ကနိုဒ်ဘတာ မေ အတ္ထိ ဘန္တိုး (၁။)
 ၁၃။ တာတ ယဲ မယဲ ဣမသွှို့ ဂေဟေ စနဲ ကိုစိုး အတ္ထိုး။ (၁။)
 ၁၄။ အဟား သတ္တု သန္တိကေ ပုံစံသာမိုး။ (၁။)

ତୁମାରଙ୍କିଣୀ ପାଇଁ ଆମେ ଯାଏନ୍ତି କିମ୍ବା କିମ୍ବା

98

- ଏଇ ॥ ଯଦ୍ଧେ ତ ତାଂ ହାରେଣ୍ଟା ॥ (ତାମୁଗିନ୍କୁ ଦ) ।
 ଅର୍ଥ ॥ ତେ ପେ ଖାତାକ୍ଷି ପତାଯ ଖାତା ଠିଲୁ (ଲଞ୍ଜି) ॥ (॥)
 ୧୮ ॥ ଗେଲେ ତେ ଉହାରିଲାରେଣ୍ଟା ॥ (॥)
 ୧୯ ॥ ଆହଁ ବାଜ୍ଞା ମୃଦୁତେବଳ୍କ ବୁଦ୍ଧିରେ ଯାଏବିଲେ ଠିଲେଠ୍ଟି ନ ବାଲ୍ଲେଖାପି ॥ ()
 ୨୦ ॥ ତାତ ଉହାଲ୍ଲୁଗାତୁ ହି ଆଜ୍ଞାଫେରା ବାଜ୍ଞାପିଲି ଆଶ୍ୱରୀ ହୋକ୍ତି ॥ (୭)
 ୨୧ ॥ ନ ଆଜ୍ଞାଫେରା ଠିଲେ ଠିଲ୍ଲକ୍ଷି ॥ (॥)
 ୨୨ ॥ ବୁଦ୍ଧି ତ ତାଂ ଗାତ୍ର ନ ଗରେଥି ॥ (॥)
 ୨୩ ॥ ଯଜ୍ଞା ଯକ୍ଷିଗ୍ର ଗ୍ରହ ଆବଳିଯୁପର୍ବତୀଯାଙ୍କ ଯକ୍ଷିଗେ ଠିଲ୍ଲକ୍ଷି ବୁଦ୍ଧି ॥ (॥)
 ୨୪ ॥ ପଦ୍ମଚା ତେବେ ପଦ୍ମିନ୍ଦ୍ର ଗହାତ୍ମା ଆତ୍ମତ୍ଵ ॥ (୬)
 ୨୫ ॥ ବାକ୍ଷେ ତହାକ୍ଷି ଠିଲ୍ଲକ୍ଷିରେ ଆହାତୁଗାଢ଼ି ଫାବ ହୋତି ॥ (॥)
 ୨୬ ॥ ପତ୍ର ଭୁବନୀ ଯକ୍ଷିଗ୍ର ଗମ୍ଭ୍ରକ୍ଷାଙ୍କ ଗହାତ୍ମା ଆଗରା ॥ (॥)
 ୨୭ ॥ ପମ୍ଭୁତ୍ତାତୁ ଦୟାରେ ଅପିଲା ଯାକରିବାତୁକିତା ॥ (॥)
 ୨୮ ॥ ତେଗ୍ରାହୀ ଦେବତୁ ଯକ୍ଷିଗ୍ର ଗ୍ରହ ଆହାତ୍ମତ୍ଵ ॥ (॥)
 ୨୯ ॥ ଆଜ୍ଞାଫେରା ପତ୍ରକ୍ଷିଠିର୍ବ ନିହାପେଟତ୍ତ୍ଵା କିର୍ତ୍ତୁପି ॥ (॥)
 ୩୦ ॥ ତେଗ୍ରାହୀ ତାତୁ ଆକ୍ଷିପି ଆତ୍ମକ୍ଷି ପନ୍ଦିରକ୍ଷି କିର୍ତ୍ତୁପି ॥ (॥)
 ୩୧ ॥ ଆକ୍ଷିକ୍ଷି ପେ ଆଧୁତେବା ଠିତା ଠିଲ୍ଲକ୍ଷି ॥ (॥)
 ୩୨ ॥ ବାକ୍ଷେ ଆଯୁତୁ ଗିରିର ଆକ୍ଷିକ୍ଷି ଠିତେବା ଠିଲ୍ଲକ୍ଷିତି ॥ (॥)
 ୩୩ ॥ ଦେବତୁ ଠିଲ୍ଲକ୍ଷିକ୍ଷି ବ୍ୟଲେଲାଗେତୁବାପି ॥ (୭)
 ୩୪ ॥ ଦେବତୁ ଠ ତାଜ୍ଞ ଫେର ବ୍ୟାତି, ନ ସାଲେଲାହିତା ଆଜ୍ଞି ॥ (॥)
 ୩୫ ॥ ତାଂ ଆକ୍ଷିଗ୍ରାହୀତୁ ଗନ୍ଧା ଫାବ କିର୍ତ୍ତୁପି ॥ (୭)
 ୩୬ ॥ ତାପ୍ତୁ ତେ ଠଗ୍ରାହୀଙ୍କ ଫର୍ମାନ୍ତି ଠିର୍ଦ୍ଦକ୍ଷି ଠିର୍ଦ୍ଦକ୍ଷି ॥ (॥)
 ୩୭ ॥ କିମ୍ବାତେବା ମଧ୍ୟରୀତେଯା ॥ (୭)
 ୩୮ ॥ ଆକ୍ଷିକ୍ଷି ପେ ଆଧୁତେବା ପରିପାତ୍ମକ୍ଷି ॥ (॥)
 ୩୯ ॥ ବାକ୍ଷେ ଆମୁଗ୍ର ଆଯୁତ୍ର ଗ୍ରହି ॥ (॥)
 ୪୦ ॥ ତେ ତାତେବାଠିତେ (ତାତୁ+ବ୍ୟାତିତେ) ଦୟା ଆରହାତ୍ମେ ପିଲୁକ୍ଷିତ୍ଵ ॥ ()
 ୪୧ ॥ ଦେବେ ତେବେ ଠିଲ୍ଲକ୍ଷି ବୁଦ୍ଧିତ୍ଵ ॥ (୯)

- ၄၂။ မယုံ အဖေသူကဲ ဘဝိသတိ။ (စာမျက်နှာ ၉)
- ၄၃။ မယုံ ကနိုင္း ပန် တုမေ့ ဒီသွာ ပုဂ္ဂိုသတိ။ (၁၁)
- ၄၄။ အထသ မမ စက္ခ၏နံ ပရိဟိနာဘာဝ အာရာဇာစေယျာထဲ။ (၁၁)
- ၄၅။ သော မယုံ သဲနှိုက် ကိုဗိုဇ္ဇာ ပဟိဏီသတိ။ (၁၁)
- ၄၆။ တုမေ့ မမ စဝနေန ဒသမလွှာ အသိတိ မဟာထောရေ့ စ ဝန္တထဲ။ (၁၁)
- ၄၇။ ကို ဘဏ္ဍာ အယျာနံ ဂမနာကာရော ပညာယောတိ။ (၁၁)
- ၄၈။ တေ တေသံ ဂမနာနွှေမော ဗြာဌာ နိဝတ္ထိသူ။ (၁၁)
- ၄၉။ ထေရသ ကနိုင္း ဝသတိ။ (၁၁)
- ၅၀။ ဘာတိကဇ္ဇာရော မေ ဘဏ္ဍာ ကုပ္ပါး။ (၁၁)
- ၅၁။ သော တေသံ ပါဒမူလေ ပရိဝဇ္ဇာဇ္ဇာ ပုဂ္ဂို။ (၁၁)
- ၅၂။ ထေရရာ ဂူးတော ကသမီ အာဂယန် ပစ္စာသီသတိ။ (၁၁)
- ၅၃။ တသ ဂတကာလေ တေန သဲနံ အာဂမီသတိ။ (၁၁)
- ၅၄။ အယုံ မေ ဘဏ္ဍာ ဘာဂိန္ဒေယျာ ပါဝိတော နာမ။ (၁၁)
- ၅၅။ ထေရသ ဘာဂိန္ဒေယျာနှိုး။ (၁၁)
- ၅၆။ ဘဏ္ဍာ ဟတုလက္ခဏီကော မေ တုမှာကဲ အာဂယန် ပစ္စာသီသတိ။ (၁၁)
- ၅၇။ တေန ဟို ဂူးပဲ မေ ယုဒ္ဓကောဇ္ဇာ ဂဏ္ဍာဟို။ (၁၁)
- ၅၈။ ကို ဘဏ္ဍာ ဂမနာကာရော ဝေါ ပညာယောတိ။ (၁၁)
- ၅၉။ သော ကော်သာ ဂူးတွေ့ယာ ဂိတသုဒ္ဓ သူတွာ သရေ နိမိတ္ထု ဂလ္ဗား။ (၁၁)
- ၆၀။ အညာ သဲနံ ပုဂ္ဂိုသာနံ သကလသရီရုရု ဖရိတွာ ဌာတု သမဇ္ဇာ နာမ နှိုး။ (၁၁)
- ၆၁။ ယု ပုဂ္ဂိုသာ စိတ္ထု ပရိယာဒီယ တို့တို့။ (၁၁)
- ၆၂။ ကိုဗို မေ အဲနှိုး။ (၁၁)
- ၆၃။ သာမဏေရော တသ သဲ သဲနှိုက် ဂတော။ (၁၁)
- ၆၄။ သော စ ဒေါ ဂူးတွေ့ယာ သဲနံ ဆိုဗို။ (၁၁)
- ၆၅။ မမ ယုဒ္ဓကောဇ္ဇာဟဏကိုဗို နှိုး။ (၁၁)
- ၆၆။ သစာဟံ အယျာသဲ သဲနှိုက် န ဂမီသာမိ, မှုနံ မေ သတွော ဘဝိသတိ၊ ဂမီသာမိ တသ သဲနှိုက်။ (၁၁)

- ၆၇။ (သတ္တာ) ထောရသု အစိန့်ရေး ပဒေသွမ်ကာသီ။ (စာမျက်နှာ ၁၂)
 ၆၈။ မယုံ အစွာယိုက် နတ္ထိ။ (၁)
 ၆၉။ မယာ သဆုံး ဂါဌာနသု တဝ ပဟန္တာ ဘဝိသာတီ။ (၁၂)
 ၇၀။ သော တသု သနှစ်က် ဂါဌာ ပဂ္ဂိုလ်သီ။ (၁)
 ၇၁။ ဘိက္ခ။ စက္ခပါလတွေရသု ဝသန္တာနဲ့ ပတ္တာ တအဘိမှာ အဟေသုံး။(၁၂)
 ၇၂။ အန္တိသီကာ ထောရသု စက်မန္တာနဲ့ န သမ္မန္တိသု။ (၁၃)
 ၇၃။ ထောရသု ဝသန္တာနဲ့ ပသိသာမု။ (၁)
 ၇၄။ အများကံ ဥပဇ္ဈာယာ (စက်မတီ) ဘန္တိ။ (၁)
 ၇၅။ ပသုတာဂျေသာ သမဏသု ကမ္မား။ (၁)
 ၇၆။ ဒီဏာသဝိနဲ့ မရဏမေတာနာ နာမ နတ္ထိ။ (၁)
 ၇၇။ ဘန္တိ အရဟတ္တာသု ဥပန္တိသာယေ သတိ ကသွာ အန္တိ အတော့။ (၁၂)
 ၇၈။ အတွေ့နော ကတာကမ္မာဝသေန ဘိက္ခဝေ။ (၁)
 ၇၉။ ကို တေ အဖာသုံးကံ။ (၁)
 ၈၀။ ဘေသဆုံး တေ ကရိုသာမိ။ (၁)
 ၈၁။ သဇေ မေ အကိုနဲ့ ပါကတိကာနဲ့ ကာတုံ သကိုသာသီ, အဟံ တေ သဆုံး
 ပုံစွဲမိတာဟိ ဒီသီ ဘဝိသာမိ။ (၁)
 ၈၂။ အဟေမေတသု သပုံတ္ထိတာ ဒီသီ ဘဝိသာမိတိ ပဋိဇာနဲ့။ (၁)
 ၈၃။ ပုံဇွဲ မေ အကိုနဲ့ ထောကံ ရှုန္တိသု။ (၁)
 ၈၄။ သော တသု သနှစ်က် ဂါဌာ အညှပေသီ။ (၁၄)
 ၈၅။ အထသု ဒွေ အကိုနဲ့ ဝိဇ္ဇာယိသု။ (၁)
 ၈၆။ ဘိက္ခဝေ တဒီ မမ ပုံတ္ထိန ကတာကမ္မား ပစ္စတော့ ပစ္စတော့ အနုပန္တိ။(၁၂)
 ၈၇။ ပါပကမ္မား နာမေတာ့ ဂုရံ ယောတော့ ဗလိပဒ္ဒသု ပဒီ စက္း ဝိယ အန်ဂါဌာတိ။
 (၁)
 ၈၈။ တသု ဝေါဒသု ဥပုံနှစ်တ္ထိတာဝသေန နိယိုယာမာနဲ့ ပဋိယာသမ္မန္တိတ္ထိတ္ထိမော့
 လအွှေတိ။ (၁၄)
 ၈၉။ တော့ ဟိ မနော ပုံမှန်းယော ငတော့သီး မနောပုံမှန်းယာ နာမ။ (၁)

- ၉၀။ ကော တောသံ ပုံဖို့ဟော။ (ဘမျက်နှာ ၁၅)
- ၉၁။ ယော နေသံ ပစ္စာယော ဟောတိ။ (၁၁)
- ၉၂။ သော ဒေတ္ထာ ပါ ပို့တ္ထာ ပါ တောသံ ပုံဖို့ဟော။ (၁၁)
- ၉၃။ မနော သေတ္ထာ တောသံ၌ မနောသေတ္ထာ။ (၁၁)
- ၉၄။ တောရာဒီနံ တောရဒေတ္ထကာဒယော အပိုပတိနော သေတ္ထာ။ (၁၁)
- ၉၅။ ဝေမသု ဒေသ အကုသလကုမွဲထာ ပါရိပူဒိ ဂုဏ်၌။ (၁၁)
- ၉၆။ ရုရု ပဟတော ဗလို့ခွဲသု ပဒ် စဲတုံး ဝိယု။ (၁၁)
- ၉၇။ အထ ခွဲသု ပုရတော အသိဂ္ဗာမ၍သု ယုဂံ ဂိုဝ် ဟာတိ။ (၁၆)
- ၉၈။ ပစ္စာတော ပို့ကြု့ပွဲနှင့် စဲတုံး ပို့ရုပ်သံ ပို့ဟန်တိ။ (၁၁)
- ၉၉။ စဲတုံး တသု ပဒ်နုပ်ဒိကံ ဟောတိ။ (၁၁)
- ၁၀၀။ သမ္မတ္ထာပနိသာယပိ ဒေသနာ သာဇွဲကာ အဟောသိ။ (၁၁)

* * * *

(၅) တု အေးရသာ ဆိုရိဘတ်

အာଳပုဒ်များ

- ၁။ ဘရိယာ = မယား၊
- ၂။ ကုစိုး = ဝမ်း၊
- ၃။ ဂုဏ် = ကိုယ်ဝန်၊
- ၄။ ထတိဒ္ဗာတာ,ဘာဝ = တည်သည်၏အဖြစ်၊
- ၅။ ဉား = သို့၍၊
- ၆။ ပနိဟာရ = အစောင့်အရှေ့ကို၊
- ၇။ ကုလ = အမျိုး၊
- ၈။ ရုထာမဟတ္ထတာ = ရုထာအားဖြင့် ဉားမြတ်သည်၏အဖြစ်၊
- ၉။ ပနိစွဲ = ခွဲ၍၊
- ၁၀။ ဒိဝသ = နေ့။

ဓမුහුණු ප්‍රාග්ධන සංස්කෘත මූල්‍ය අංශය ජිද්‍යුවීගා

၅၃

- ၁၁။ එළ = පැවුණි
၁၂။ හි = අති
၁၃။ උපුළාන = ඝන්ස්:ගර්ඩ්රාජර්
၁၄။ වහාර,වාමයෙළ = බහාන්:සය්, ගිරි
၁၅။ භායු = දැන්
၁၆။ ඔහුගයා = තබු:තගා:
၁၇။ වුතුළා = මුළා:නාංශී
၁၈။ ගැහ = ප්‍රේ
၁၉။ ගාම = ගාම
၂၀။ පාටීන් = පැපුණි
၂၁။ බුති = ගෙඹුළී:
၂၂။ ගොති = තත්ත්ත්වයාගි
၂၃။ ගන්දුවාටා = උමීසය්
၂၄။ ගො = ඩිංඵි, ගො = වර්ඩිංඵි
၂၅။ ගොහ = ප්‍රේදි
၂၆။ ඔන් = උජා
၂၇။ ගිරි = තත්ත්ත්වත්ති
၂၈။ වාර = තාංක්
၂၉။ ඔතා = ඔටා
၃၀။ ඔස් = රුජරි
၃၁။ ඔහාරිටාං = මුඩාවෙශාංත්‍ය්:සිං
၃၂။ ඔමුඡෙටානා = තබු:ජෙටානා
၃၃။ චතිත් = ගෙමුණි:දා
၃၄။ ඔහාලුග = පාරුයිල්ලී:වා
၃၅။ භායුපිං = දැන්, ප්‍රේ
၃၆။ එ, අජි = ගෙන්මූලාංත්‍රි:

- ၃၇။ အနသဝ = ပိမိစကားကို နားမထောင်।
၃၈။ ဝသ = အလို့।
၃၉။ ကထာ = စကား।
၄၀။ အာစရိယဗ္ဗာယ = ဆရာ, ဉာဏ်ယု၍।
၄၁။ ပနိဉာ = ဝန်ခံချက်।
၄၂။ ဂဟေတွာ = ယူ၍၏
၄၃။ ဗဟု = အများ။
၄၄။ ဝသနြာန = နေရာအရပ်။
၄၅။ အဖာသုက = မချမ်းသာမှု၊ (မကျန်းမာမှု)။
၄၆။ အဘဂတ် = လာ။
၄၇။ ပမတ္ထ = မေ့လျှော့သူ့။
၄၈။ စတု = လေး။
၄၉။ အပါယ = အပါယ်။
၅၀။ သက, ဂေဟ, သဒီသ = ပိပိအိပ်နှင့်တူ။
၅၁။ ပတ္ထ, စိဝရဲ = သဝိတ်, သက်နှုံး။
၅၂။ ဂါဟာပေတွာ = ယူ၍၏။
၅၃။ အကွဲကာဏ = မျက်စိကန်းခြင်း။
၅၄။ ဂထနာ = အရေအတွက်။
၅၅။ မထုရာစ = သေမင်း။
၅၆။ နိယတ = ဖြုံး။
၅၇။ ပရိပိန = ယုတ်လျော့။
၅၈။ အဖာကံ = ပါဝို့၏။
၅၉။ ကုပ္ပါး = အဘယ်မှာနည်း။
၆၀။ ဉာဝါဒ = ဉာဝါဒ။
၆၁။ ဋ္ဌတွာ = တဉာ၍၏။
၆၂။ အရဟတ္ထ = အရဟတ္ထဖို့။

ဓမුහාජාගත තොරූපිතයෙන් අභ්‍යන්තර පිළිච්චා

99

- මෑ|| ००६ = ඔගා;।
මෑ|| පරිභේද, වාම = යුත්දෙශුවයුත්ත්වාපූර්ණයි।
මෑ|| ගිදීයෝ = තත්ත්ත්වයාගිරිවායුණි।
මෑ|| මෙහෙල = වැඩා;රුණි।
මෑ|| මාවිති = රුණ්හයි।
මෑ|| මහායෙෂ = මයෙෂුරු;!
මෑ|| ගමනයුත් = වුෂ්ඨ්යුවයුත්ත්වයුත්ත්!
මෑ|| ගක්කු = ආස්ථියි।
මෑ|| වාතිගැටුණු = අශාද්තෝයෙන්මයෙදු!
මෑ|| එම,මුද = මුළුරුණි;।
මෑ|| පරිංගෙස් = දැඩිඩු!
මෑ|| දැනෝ = ප්‍රීජාරඩ්බා!
මෑ|| ගතකාල = වුෂ්ඨ්යාඛාචි!
මෑ|| වාදිනෙයු = තු!
මෑ|| පිඳිතා = පිඳිතා!
මෑ|| භාතුල,ගුණුමිග = උෂ්ඨෙ; වැශුයි!
මෑ|| පාගභා = ලාඩුණි;!
මෑ|| යුදී,ගොදු = තොරුදෙසාගුණි;!
මෑ|| ගමනාගාර = වුෂ්ඨ්යාඩු පාමුණි;ඇඟා!
මෑ|| ගිතවසු = ඩේජුන්ස්ට්!
මෑ|| චඥ = ඇට්!
මෑ|| චගාල, චාණිඥ = ඇඟ්ස්ත්ච්චා ගියි!
මෑ|| ප්‍රිතුව = ප්‍රිතියි!
මෑ|| දුටුදා = තැනුෂුණි;දා!
මෑ|| චඡු = ඉංජිඩ්!
මෑ|| චිඹු = ඩිත්!

- ၈၉။ ပရိယာဒါယ = ထက်ဝန်းကျင် ကုန်စင်အောင် ယူ၍၊ (၅) သိမ်းကျုံး၏။
- ၉၀။ မှန့် = ဦးထိပ်။
- ၉၁။ သတ္တာ = ခန်စိတ် ခန်ဖြာ။
- ၉၂။ သလ္ာ = သီကြား။
- ၉၃။ အတိဇ္ဈ = အနီး။
- ၉၄။ ပဒသဋ္ဌ = ခြေသံ။
- ၉၅။ ဂုဒ္ဓန = သွား။
- ၉၆။ ပပဋ္ဌ = ကြာမြင့်ခြင်း။
- ၉၇။ စက္ခပါလတ္ထာရ = စက္ခပါလထော်။
- ၉၈။ တဒဘိမ္ဓ (တ+အဘိမ္ဓ) = ထိအရပ်သို့ ရှေ့။
- ၉၉။ အန္တိတိသိက = အနီးနေတပည့်။
- ၁၀၀။ စက်မန္ဒာန = စကြီလျှောက်ရာအရပ်။
- ၁၀၁။ ဉာဏ်ရယ် = ဉာဏ်ယုံ။
- ၁၀၂။ သမဏာ = ရဟန်း။
- ၁၀၃။ ကမ္မ = အမူး။
- ၁၀၄။ နီဏာသဝ = ရဟန္တာ။
- ၁၀၅။ မရဏာစေတနာ = သေစေလိုသော စေတနာ။
- ၁၀၆။ ဉာဏ်သယ် = အားကြီးသော မိုးရာအကြောင်း။
- ၁၀၇။ သတိ = ရှုလတ်သော်။
- ၁၀၈။ ကာတို့ = ပြုခြင်းရာ။
- ၁၀၉။ ပုဂ္ဂိုလိတာ = သား၊ သမီး။
- ၁၁၀။ သ,ပုဂ္ဂိုလိတာ = သမား၊ သမီးနှင့် တကွ ဖြစ်။
- ၁၁၁။ ပုံဗ္ဗ = ရှေးဗ္ဗီ။
- ၁၁၂။ ထောက = အနည်းငယ်။
- ၁၁၃။ ဂုရ = ဝန်။
- ၁၁၄။ ဝဟန္တာ = ရွက်ဆောင်။
- ၁၁၅။ မလိုဗ္ဗ = နွားလား။

ဓမුජපතාගායා ගුණවියෙන් සැපයුම් පිදිවේගා

၆၇

- ၁၁၆॥ පං = රේ, ගේඥා।
 ၁၁၇॥ ටල් = දැන්ස්ට්‍රීස්।
 ၁၁၈॥ බුජර්ඡ = ගුළුවුළා: (වේරිං:හොං)।
 ၁၁၉॥ පංයා = පාග්‍රෑස්:।
 ၁၂၀॥ ටයා = ටයා।
 ၁၂၁॥ ඩයා = ඩයා।
 ၁၂၂॥ ඩි = ඩෝලන්ස්:।
 ၁၂၃॥ තෙඳු = පාමුත්ත්ඩ්:।
 ၁၂၄॥ තෙඟා, ගෙඟා = වුෂ්ඩ්:ආඩ්ඩ්:।
 ၁၂၅॥ පාරි = පාරි:ආකෑ:।
 ၁၂၆॥ ඩං = ග්‍රේච්ඩ්:।
 ၁၂၇॥ තෙ = තෙෂ්ඩය්:।
 ၁၂၈॥ පාගුවාල, ගාමුපත = පාගුව්‍යිල්ගාමුපත।
 ၁၂၉॥ පිරිපුරි = තැරිංක්ස්ගුර් ප්‍රූත්ඩ්වාන්ඩ්ජ්‍රීස්ඩ්‍රුඩ්।
 ၁၂၁॥ බුඩා = ගුළුවුළා:।
 ၁၂၂॥ පාට්ජ්ඩාජ්ඩ් = වුළා:।
 ၁၂၃॥ යුග = යුග:ඩ්:।
 ၁၂၄॥ ඩිඩි = ලන්ඩං:।
 ၁၂၅॥ ප්‍රූත්තා = ගොග්‍රේච්:।
 ၁၂၆॥ ප්‍රූත්තාජ්ඩ් = ඝත්ත්:।
 ၁၂၇॥ ඩ්රුජ්ඩ්වා = පේරිවා:।
 ၁၂၈॥ වාමුජ්ඩාජ්ඩ්වා = ගොග්‍රේලාවා ප්‍රිවාත්:।

ක්‍රියාදාශ

- ၁॥ පත්ඩාජ් = තන්ප්‍රී
 ၂॥ පාඵෙළාඩ් = ප්‍රූප්‍රී

- ၃။ အဖါသီ = ပေးပြီ।
၄။ အကာသီ = ပြုပြီ।
၅။ ဝသီ နေပြီ।
၆။ ဂုဏ် = သွားကုန်၏।
၇။ ဉာဏ်လောကသာတိ = ဉာဏ်ရှုကုန်လတ္ထံ၊
၈။ သမ္မစ္စတိ = ပြည်စုံ၏။
၉။ အဟေသုံး = ပြစ်ကုန်ပြီ။
၁၀။ ဇာတ = ပြစ်။
၁၁။ ပကာသေသီ = ထင်ရှားပြပြီ။
၁၂။ အတ္ထိ = ရှိ၏။
၁၃။ ပွဲခိုသာတိ = ရှင်ရဟန်းဝတ်အံ့။
၁၄။ သက္ကာတိ = စွမ်းနိုင်၏။
၁၅။ ဟောတိ၊ ဝတ္ထိတိ၊ ပြစ်ကုန်၏။
၁၆။ ကရောတိ = ပြု၏။
၁၇။ အအံသုံး = ပေးကုန်ပြီ။
၁၈။ အာဟံသုံး = ပြောကုန်ပြီ။
၁၉။ နိက္ခိုတိ = ထွက်ပြီ။
၂၀။ ပူစီးသုံး = ပေးကုန်ပြီ။
၂၁။ ဝိဇုံးသာတိ = ထွေးသုံး။
၂၂။ ဉာဏ်လောကသာတိ = ဉာဏ်အံ့။
၂၃။ ပူစီးသာတိ = မေးလတ္ထံ။
၂၄။ ပဟိဏီသာတိ = စော်တံလတ္ထံ။
၂၅။ အာရောဓာတုဗုဒ္ဓ = ပြောကုန်လော်။
၂၆။ ဝန္တထ = ရှိနိုးကြုကုန်လော်။
၂၇။ ပညာယာတိ = ထင်ရှား၏။
၂၈။ နိဝတ္ထိသုံး = ပြန်နစ်ကုန်ပြီ။

- ජ०॥ පාගම්වාත් = දාලදුෂ්।
 ධ०॥ ගණාත් = පැහෙළා।
 න०॥ ගණ් = පැප්॥

* * * *

(ශ්‍රී) ගු සෑරහා වැදුම්බිජ්‍යාත්

ව॥ (ශ්‍රී) ගු සෑර, පාතාර, මූෂිය සාමය්දුව්॥

- ව॥ පාය ඩුඡෝවනා වාංස්සීය් පාවිතා॥ (තාඩුරු ජ)
 ජ॥ වාංස්සීය් ගිරු මහාවුංසේදා ආහ ගුණුම්ගෙන පාහෙවි॥ ()
 ර॥ ත ආහගුරුහාත්මිංචේ පිහෙත් ආහ පාහෙවි॥ (ර)
 ද॥ වා පාහගාරෙ පාවුම් පුදු දත්ත්॥ ()
 ම॥ පාහගාර මාතාරිතදෙරා ගාලයග්චු॥ ()
 ආ॥ තව්දී වෘත්‍යෙ වැදු ගෙතාත්මහාරිහාරෙ උහාරිත්॥ ()
 ග॥ තතාගතා අංශ්‍රීමහාරිහාරෙ උවි॥ ()
 ග॥ (තතාගතා) ගෙතාත්මහාරිහාරෙ ගුරුම්බිජ්‍යාත්, පුදාභාවේ
 ස්ථාවාත් උවි॥ ()
 ඉ॥ අංශ්‍රීවෙන් පත්‍රාවාවනාන් පෙනුම්॥ ()
 ච॥ පාය ගැඹු එ පාරුග්‍රිතපුදාන් රුගුත්ත්॥ ()
 ච॥ ගැඹු එ පාරුග්‍රිතපුදාන් රුගුත්ත්॥ ()
 ච॥ වාංස්සීය් වැදු මහාවාගෙනුම්බෙන තව්ම්॥ (ග)
 ච॥ මහාපිහෙ පරිවාරියාසේ අංශ්‍රීම්॥ ()
 ච॥ වැදු දෙගුඩු පාක්ෂිව්‍යාත් පෙනුවාත්॥ ()
 ච॥ වෙන වෙන් පරිවාරියාසේ පුදුම් යාත්॥ ()
 ච॥ ගුම්බ්දී ගෙහෙ එ ගැඹු පාක්ෂීත්ත්ත්॥ ()
 ච॥ පාත් වැදු පාක්ෂීත්ත්ත්ත්॥ ()
 ච॥ පාත් වැදු පාක්ෂීත්ත්ත්ත්॥ ()

- ၂၀။ န အတ္ထနော ဝသေ ဝတ္ထန္တ။ (တမ္မဂၢနာ ၅)
- ၂၁။ (မဟာပါလော) အာစရိယုပဇ္ဈာယာန သန္တကေ ဝတိတွာ ပုဒ္ဓ။ (၁၁)
- ၂၂။ ဘန္တ ဗုံမသွှေး သာသနေ ကတိ ဂရာနိ။ (၁၁)
- ၂၃။ အဟံ မဟလ္လာကကာလေ ပွဲဖိတော့။ (၁၁)
- ၂၄။ သစေ အယျာ ဗူးမ ဝသေယျိုး၊ မယံ သရဏေသု ပတိဋ္ဌယ သီလာနိ ဂဏ္ဍယျာမ။ (၁၁)
- ၂၅။ ဘန္တ ဗုံမန် ဝသန္လာနေ အအသုက္ခာ၌ နာမ ဟောတိုး။ (၆)
- ၂၆။ ထောရော ဝသုပနာယိကနိဝသေ တေ ဘိက္ခာ။ ပုဒ္ဓ။ (၁၁)
- ၂၇။ သော အရဏ္ဍာဂုဏ်နေ ကုံး ပတိသိတ္ထာ နိသိဒ္ဓ။ (၆)
- ၂၈။ ဘိက္ခာ။ ဘိက္ခာတရဝဝလေယ အာဟံသု။ (၁၁)
- ၂၉။ နာသာယ ပေါ့ တေလံ အာသိတ္ထာ။ (၁၁)
- ၃၀။ တတ္ထ နေဝ ညှတ်း၊ န သာလောပိတာ အတ္ထာ။ (၇)
- ၃၁။ သံသာရဝင္း အကိုကာဏာသု ကဏ္ဍနာ နာမ နုန္တာ။ (၁၁)
- ၃၂။ ဘိက္ခာ။ ဘိက္ခာတရဝဝလေယ အာက္ခာ အာဟံသု။ (၇)
- ၃၃။ ဘန္တ အမှာက် အယျာ ကုပ္ပါး။ (၁၁)
- ၃၄။ မနုသာ ပါဒမူလေ ပရိဝတ္ထာနာ ရောခိတ္ထာ ပက္ခာမိသု။ (၁၁)
- ၃၅။ တေ တသောပိဒေ ဤတ္ထာ အရဟာတ္ထာ ပါပုထိသု။ (၁၁)
- ၃၆။ အန္တရာမရွှေ စ အန္တိ အတ္ထာ။ (၉)
- ၃၇။ တေပိ ပုနိဝသေ တံ ဝိတ္ထာ ဝတိသိသု။ (၁၁)
- ၃၈။ ဘာတိကပ္ပါးရော မေ ဘန္တ ကုပ္ပါး။ (၁၁)
- ၃၉။ သော တေသံ ပါဒမူလေ ပရိဝတ္ထာနော ရောခိတ္ထာ ပုဒ္ဓ။ (၁၁)
- ၄၀။ တသု ဂတကာလေ တေန သန္တာ အာဂမိသုတိ။ (၁၁)
- ၄၁။ မရွှေ ပရိပန္တာ အတ္ထာ။ (၁၁)
- ၄၂။ သော ဂါမဒ္ဒါရေ ကံး မဟလ္လာကံး ဒီသွာ ပုဒ္ဓ။ (၁၁)
- ၄၃။ ကော နာမ တတ္ထ ဝသတိုး။ (၁၁)
- ၄၄။ သာမဏေရော အန္တရာမရွှေ အန္တိယ ဂါမံ သမ္မာပုဏ်း။ (၁၀)
- ၄၅။ သော သရေ နိမိတ္ထာ ဂတ္ထာ။ (၁၁)

ଯୁଦ୍ଧରେ କାହିଁମାତ୍ରାଙ୍ଗରୀ କରିବାକୁ ପାଇଁ ଆଜିର ଦିନରେ କାହିଁମାତ୍ରାଙ୍ଗରୀ କରିବାକୁ

63

- දිල් || වාමගෙයාරු තපු අඩුවූ ගහෝතු ගටෙ॥ (තමුණ්දු වං)
 මි|| නැඩින් පන්දී උහි ගටෙ॥ ()
 දි|| තු වාමගෙයාරු දුටුව වේලයදු ඇඟෙතු ආවක්ෂී॥ ()
 මු|| ගත් නැඩ යෝජිතාය॥ (ව)
 මෝ|| නැඩෙන වෙ අඩුවූතු මඟ්‍යෙන් තයා වක්ෂී ගජ්‍ය ආව අස්සී॥ ()
 මුව|| අස්සී ඇලෙ වහායතා॥ ()
 මුජ|| (වලෝ) යෙදු රුව අඩුවූරු පෙනුවු.මගාවේ॥ (ව)
 මුජ|| වලෝ වායුත්‍යවයෙන් ගෙතාංස් වඹාපෙවී॥ (ඡ)
 මුඉ|| ගලෝවා වඹී॥ ()
 මුජ|| ප්‍රෙළ මය් ගෙන්ගාලෙ එශ්‍රෙණි ගිජ්‍යා॥ ()
 මුඩ|| තාව් ටෙන යෙදාරු වැඩුගොවී॥ ()
 මුඩ|| වා පෙනෙ අඩුවූතු පලෝවී॥ ()
 මුඩ|| ගුළුවූතිගාහි පිංචුලෙ ප්‍රේංසුකූ රෙජ්‍රිතු ප්‍රේංසුවී॥ ()
 මුඩ|| ගුළුවූතිගාහි යෙදු රුව වක්ෂීගෙ පංචාතෝතු ප්‍රේංසුවී॥ ()
 මි|| තාව් ටෙන මහාපෙනා උදුහි॥ (ට)
 මි|| නැඩින් ප්‍රේංසුවායා ගෙතා॥ ()
 මුජ|| වෙති ප්‍රේංසුවායෙ එගෙතා॥ ()
 මි|| තාව් ප්‍රේංසුවායෙ ඔක්ක්ජන් පිටතදි॥ ()
 මි|| තාඩි ට පන් ණ්‍යුංයා පහැ නැඩුවූතිපානා උදුහිවූ॥ ()
 මු|| ගා නැඩි ඔක්ක්ජන්॥ ()
 මි|| නැඩින් ඔගුරිගාලෙ පිණාගෙ භාරෙවී॥ ()
 මි|| චංගුවූතිගාලෙ අඩුවූතු අඩුවූතු ගිජ්‍යා ආගතු පිණාගෙ භාරෙවී॥ ()
 මි|| පාත්‍රීගෙ පාඨාන්තාවේය ගා නැඩෙ ප්‍රේංසු॥ ()
 මුඡ|| ප්‍රෙළ වෙ අඩුවූති යෙන් රුණිවූ॥ ()
 මි|| නැඩින් පන් පාත්‍රීගෙගතාරු රුණික්॥ ()

- ၇၁။ တဒါ ကတက္ခုံ အန်ပန္တီ။ (၁၄)
- ၇၂။ လူမဆို ပန ပဒေ ပဋိယသမ္မယုတ္တစိတ္တမေဝ လဲဖ္တီ။ (၁၁)
- ၇၃။ လူဝ ပန ဘိက္ခဝ ကေဇွဲ ကုလပ္ပတ္တာ စံံံ ပရိယာပုဏ္တီ။ (၁၁)
- ၇၄။ တသိုံ ဒေါ ပန သမယေ ဓမ္မာ ဟောန္တီ။ (၁၁)
- ၇၅။ လူမဆို ဌာန နိသုတ္တနိုင်ဝမ္မာ အမိပ္ပတော။ (၁၁)
- ၇၆။ ကေက္ခဏေ ဉာပ္ပမာနာ မနော ပုမ္မဂံံမေ နာမ ဟောတီ။ (၁၅)
- ၇၇။ စတုသု အပိုယေသု, မန သေသုသု ဝ ဂစ္စိုံ ဝပါကခုက္ခု အန်ဂစ္စိုံ။ (၁၁)
- ၇၈။ တထ္တ တထ္တ ဂတဂတ္တာနေ ခုက္ခုမန်ပန္တီ။ (၁၆)
- ၇၉။ ဂါထာပရိယေသာနေ တိသသဟသာ ဘိက္ခု။ အရဟတ္တုံံ ပါပုထိသု။ (၁၁)

* * *

(၅) သတ္တပိုဒ်ဘတ်

ဘတ်ပိုဒ်များ

- ၁။ သာဝထိုံ = သာဝထိုင့်။
- ၂။ ဘာသိတ = ဟောအပ်။
- ၃။ ကိုရ = သတဲ့၊ သတတ်။
- ၄။ မဟာသုဝဏ္ဏ = မဟာသုဝဏ္ဏ။
- ၅။ ကုချိုံက = ခုကြုံယ်။
- ၆။ နာမဂ္ဂဟဏီဝယ = နာမည်ယူရာနေ, (နာမည်ယည်ရာနေ.)။
- ၇။ အပရဘာဂ = ရောက်အဖို့။
- ၈။ အည = အခြား။
- ၉။ ပထ္တု = သား။
- ၁၀။ သမယ = အခါး။
- ၁၁။ ဖောဝန် = ဖောဝန်။
- ၁၂။ နိဂြား = နိဂြား။

ဓမුජාව මැණියිතස්සුරුදීජාටුන් එස්සිවේගු

ශ්‍රී

- ၁၃။ මහාරිහාරු = ගෙෂාද්:ලීං:।
၁၄။ ගුළුක්රීවතිංචා = (ඇඟ)ක්රී:।
၁၅။ සමුචා = ප්‍රියාක්රී:।
၁၆။ දූජාරුඡ = දූජාරුගෙෂාද්:।
၁၇။ ඩිංචා = දෙක්ටිං:।
၁၈။ පෙනුදුවචා = එං:යා:පර්චා දෙඟා:।
၁၉။ පෙය් වෙය් = ග්‍රී:।
၂၀။ තෙස්සි = වුදුඛ්‍යා:।
၂၁။ පාරුග්‍රීතපුද්‍රාචා = පගෙද්:ගුරාගිර්යිගිර්චා දෙඟා:।
၂၂။ පක්චාගෙෂාධි = දුළුජුඩා:।
၂၃။ පරිචා,පරියාක් = පරිචාත්ංක්:ංච්ං:।
၂၄။ දෙගුණු = ගාජු තුගිර්හුගිර්හුගිර්හුද්: රහාන්:ංප්‍රී:।
၂၅။ පාන්ත්‍රිචා = පාන්ත්‍රිචාන්:ංප්‍රී:।
၂၆။ පෙයාචා,පරියාචාචා = පෙයාචාන්:ංච්ං:।
၂၇။ පුද්‍රාචා = පුද්‍රාචාන්:ංප්‍රී:।
၂၈။ ගෙහා = ඇංඩ්:।
၂၉။ චේ = උඳා:।
၂၁။ ගිස්සි = තංත්ත්තංත්ං:।
၂၁။ යාජාතිචා = ඇංහුචා ආචිචා:।
၂၂။ චෝත්ත් = දෙප්‍රිං:දා:।
၂၃။ පාන්ඩා,ජාස් = ඇංඩ්ලා පාන්ඩා:।
၂၄။ චෝත්ත් = දෙවා:।
၂၅။ පුබෙත්ත් = පුද්‍රාත්ත්ම්‍යා:දා:।
၂၆။ වාචාචා = වාචාචා:।
၂၇။ දාඛ = තාංන්:।
၂၈။ ගෙත් = ගෙත්ලෙගින්:।

- ၃၉။ မဟာဂွဲကကာလ = အသက်**ပြီးရာ**အခါး
- ၄၀။ ပုံစိတာ = ရှင်,ရဟန်း၊
- ၄၁။ ဗုဒ္ဓ = ဤအရင်၍
- ၄၂။ သရဏ = သရဏရုံး
- ၄၃။ ပတိဌာယ = တည်၍
- ၄၄။ သီလ = သီလ၊
- ၄၅။ ဝသသူပနာယိက,ဒိဝသ = ဝါကပ်ရာနေ့၊
- ၄၆။ အရဏ္ဍာဏမန = အရဏ်တက်ရာအခါး
- ၄၇။ ဂုံ = တိုက်ခန်း၊ ကုပ်ဝန်၊
- ၄၈။ ပစိသီတွာ = ဝင်၍
- ၄၉။ ဘိက္ခာရဲဝေလာ = ဆွမ်းခံသီးနှံ
- ၅၀။ နှာသာ = နှာခေါင်း၊
- ၅၁။ တေလ = သီး
- ၅၂။ အာသီတွေ = လောင်းထည်အပ်
- ၅၃။ သံသာရဝါး = သံသရာဝါး
- ၅၄။ အကိုကာဏ = မျက်စိကန်ခြင်း၊
- ၅၅။ ကဏာနာ = အရေအတွက်၊
- ၅၆။ အာကွ္နာ = လာ၍၊
- ၅၇။ ကုဟီ = အဘယ်မှာပါနည်း၊
- ၅၈။ အယျ = အရှင်၊
- ၅၉။ ပါဒမူလ = ခြေရင်း၊
- ၆၀။ ပရိဝတ္ထာန = လူးလို့ဗုံး၊
- ၆၁။ ရောဒီတွာ = ငို၍၊
- ၆၂။ ဉာဝါဒ = ဉာဝါဒ၊ အဆုံးအမ၊
- ၆၃။ ဋ္ဌတွာ = တည်၍
- ၆၄။ အန္တရာမဂ္ဂ = လပ်းခရီးအကြား၊

ଦ୍ୟୁମନାରୁ କିମ୍ବା ପିଲାରୁ ଏହାରେ କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

69

- ၉၂။ အတိသာယန = အလွန်းပိုးချုပ်၊
- ၉၃။ မန္တိမယာပ = အလယ်၍ ဖြစ်သော ယံ၊ (သန်ကောင်ယံ)၊
- ၉၄။ ပန္တိမယာပ = နောက်ဆုံး၌ ဖြစ်သော ယံ၊ (ပိုးသောက်ယံ)၊
- ၉၅။ စက်ပန = စကြီးလျှောက်ရာအရပ်၊
- ၉၆။ ဘူမိ = မြော့၊
- ၉၇။ စက္ခ၊ ပိကလ၊ ကာလ = မျက်စိချို့ယွင်းရာကာလ၊
- ၉၈။ သ၊ စက္ခက၊ ကာလ = မျက်စိရှုရှုကာလ (မျက်စိကောင်းရာ ကာလ)၊
- ၉၉။ နိဒါယန္တ = အိပ်ငိုင်၊
- ၁၀၀။ အကတ္ထ = မပြုလုပ်မှု၍၊
- ၁၀၁။ ပါကာက = ပိုးကောင်ငယ်း၊
- ၁၀၂။ အတိတ = ရှုံးအခါး၊
- ၁၀၃။ ဗာရာယသီ = ဗာရာယသီမြို့၊
- ၁၀၄။ ထောက် = အနည်းငယ်း၊
- ၁၀၅။ အတိရေကတရ = ပို၍ လွန်ကဲစွာ၊
- ၁၀၆။ တဒါ = ထိုအခါး၍၊
- ၁၀၇။ ပန = အစိုးတစ်ပါးကား၊ ကား၊
- ၁၀၈။ ကတကမွှေ = ပြုအပ်သော ကံး၊
- ၁၀၉။ ပဒ = ပုဒ်၍၊
- ၁၁၀။ ပဋိယသမွယုဇ္ဇာစိဇ္ဇာ = ဒေါသနှင့် ယုံးသော စိတ်း၊
- ၁၁၁။ ကောစွာ = အချို့၊
- ၁၁၂။ ကုလပုဇ္ဇာ = အမျိုးကောင်းသား၊
- ၁၁၃။ ကောကွာဏာ = တစ်ပြိုင်နက်သော ခဏာ၊
- ၁၁၄။ ညွှန်မှန = ဖြစ်း၊
- ၁၁၅။ စတု = လေး၊
- ၁၁၆။ အပါယ = အပါယ်း၊
- ၁၁၇။ မန်သာ = လူး၊

ဓမුහමාදුගතා ගෞරුපියංසුද්‍යාභාග්‍ය එම්බිවේගා

၆၇

၁၁၈॥ ගිඹ්ං = වුෂා:

၁၁၉॥ ගතැගතාදාන = ගෙවින්ජරි, ගෙවින්ජරිවා පාරි:

၁၂၀॥ ගිතාපදියෙවාන = ගිතාලී පාත්‍රී:

၁၂၁॥ තෝච්චතාතාතා = ව්‍යූහාණි:

၁၂၂॥ ගඟා = පාඨයිජරි:

* * *

(ශ්‍රී) ටෘප්තිකිවත්

ස්‍රීයාදා:

၁॥ දත්ති = ප්‍රී:

၂॥ රුළුති = තොදුගුරුගිලි:

၃॥ පගාචෙවි = ඡෙන්දාරු:ප්‍රී:

၄॥ යාති = තොඳි:ප්‍රී:

၅॥ ප්‍රූහිචාහි = දුරුඛාන්:ප්‍රී:

၆॥ ගෙනුයුළ = යුගුණ්ඩාපිලි:

၇॥ අස්සී = මුළු:

၈॥ පතුවිචු = ඕචුෂා:ගුණ්ප්‍රී:

၉॥ පාටහිච්චති = උභාසාභාච්චති:

၁၀॥ චාජාපුචි = ගෙවාද්‍යා ගෙවින්ප්‍රී:

၁၁॥ අච්චති = මුද්‍රි:කිංප්‍රී:

၁၂॥ චාජාපෙචි = ගෙවාද්‍යා ගෙවින්පෙප්‍රී:

၁၃॥ ගස්මු = වුෂා:සුගුණ්ප්‍රී:

၁၄॥ චාජාගෙෂුචි = මුත්‍රාචාරා:ප්‍රී:

၁၅॥ පද්ධතාවෙචි = පාරිජන්:ප්‍රී:

- ၁၆။ ပရွောသီ = ခေါ်ပြီ။
 ၁၇။ ဥဇ္ဈာ = ထဗြို့ပြီ။
 ၁၈။ ဉာဏ်ရှိ = သက်ဆင်ပြီ။
 ၁၉။ ဉာဏ်သူ = ထကုန်ပြီ။
 ၂၀။ စက်မတိ = စဉ်လျောက်၏။
 ၂၁။ ဟရေသီ = သေခေါ်။
 ၂၂။ ရှိနိယု = နာကျင်ကျိုးပြီ။
 ၂၃။ ရှိနှိမ် = နာကျင်ကျိုး၏။
 ၂၄။ အန်ပွဲ = အစိတ်တစိုက်လိုက်ပြီ။
 ၂၅။ ပရိယာပုဏ္ဏိ = သင်ယူကုန်၏။
 ၂၆။ အန်ဂ္ဗ္ဗတိ = အစိုးလိုက်ပြီ။

* * * *

တရာုတ် - ထိန်တ်

- ၁။ အန်တူပါ၊ ဖို့ဝတ္ထာ၊ ဖည်ပါ တရာုတ်။
 ၂။ ထိန်အန်ဘာ၊ ရှိနှိတေပါ၊ ဖို့ဘာ ထိန်တ်ဖုတ်။
 ၃။ ထိုပါကျွော၊ ဉြို့ယာ၊ ဖေါ်ရှိတဲ့ ဖုတ်။

- ၁။ တထာတော ဗွဲဒ္ဓရုရာလော ခတ္တိယသုရုရာလော။ (တမျက်နှာ ၃)
 ၂။ မဟူပကာရာ မေ ဂဟတိ။ (၁၁)
 ၃။ ဧဒကောဇ်မတွာ မနသာ ပုထွေနာ။ (၄)
 ၄။ သမ္မာ တံ တဝ ဘာရော။ (၁၁)
 ၅။ ဓတ္တာရော အပါယာ သကဂေဟသဒီသာ။ (၆)
 ၆။ အဟံ ဒုဋ္ဌလော။ (၉)
 ၇။ အယံ မေ ဘန္တာ ဘာဂိန္ဒယျာ ပါလိတော နာမ။ (၁၁)
 ၈။ ဘန္တာ အဟံ ပုဋ္ဌ သာမထောရော။ (၁၀)

ဓမ္မဒေသနှင့်ကတာ ကျွမ်းပါတအူရှင့်အတွက် ပိဋ္ဌသီကျာ

၆၃

- ၉။ ဘဇ္ဇာ အမန္တသုပဒ္ဒဝေါ မဂ္ဂီ။ (တမျက်နှာ ၁၁)
- ၁၀။ တုမေ့ စ အန္တာ အပရိဏာယကာ။ (၁၂)
- ၁၁။ ကော ငော့သာ။ (၁၃)
- ၁၂။ အဟံ ဘဇ္ဇာ အခြားကော့။ (၁၄)
- ၁၃။ အဟံ အာဂုသာ ဒုပ္ပလော့။ (၁၅)
- ၁၄။ နာယံ မန္တသော့။ (၁၆)
- ၁၅။ မော့သာ စ ညြိတော့။ (၁၇)
- ၁၆။ ဒေဝေါ ဂိဂတော့။ (၁၈)
- ၁၇။ ထေရော အာရဒ္ဒရိပိတော့ အာစ္စားစက်မာနော့။ (၁၉)
- ၁၈။ ပဘသုရပိဒ် ဘိက္ခဝဝ စိတ္တာ။ (၁၉)
- ၁၉။ န ညော သမဝပါကိနော့။ (၁၄)

နာပိုဒ်များ

- ၁။ မူးသုခုခုမှာလ = ဘုရားဖြစ်၍ သိမ်းမွဲ့နှုံးသုံး။
- ၂။ ဓမ္မိယသုခုခုမှာလ = ဒ်းမျိုးဖြစ်၍ သိမ်းမွဲ့နှုံးသုံး။
- ၃။ ဒွေကော်မတ္တာ = နှစ်ကုလွှေအတိုင်းအရှည်ရှိုံး။
- ၄။ ပုထုန် = ပုထုတ်။
- ၅။ ဘာရု = တာဝန်။
- ၆။ အပါယ = အပါယ်။
- ၇။ သကဂေဟသဒီသ = မိမိအမိန့်သူ့။
- ၈။ ခုံလ = အားမရှိုံး။
- ၉။ ဘာဂိန်ယျာ = တူး။
- ၁၀။ အယံ = ဤသူ့။
- ၁၁။ ပုံမွှေ = ရှုံး။
- ၁၂။ အမန္တသုပဒ္ဒဝ = ဘီလူးဘေးရှိနှိုံး။
- ၁၃။ မရွှေ = လမ်း။
- ၁၄။ အန္တ = မျက်စိကန်း။

- ၁။ အပရိဘယက = ရှုံးဆောင်ပရှိ။
 ၂။ သော = ဤသူ။
 ၃။ ကော = အဘယ်သူး။
 ၄။ အနိုက = ခရီးသွား။
 ၅။ ဖော = ပိုး။
 ၆။ ဥပ္ပါတ = ထ (တက်)။
 ၇။ ဒေဝ = ပိုး။
 ၈။ ဂိုဏ = ကင်း။
 ၉။ အာရဒ္ဓရရိယ = အာ:ထုတ်အပ်သော ဝိမိယရှိ။
 ၁၀။ အာစိဋ္ဌ, စက်မန = လေ့ကျက်အပ်သော စကြံသွားခြင်းရှိ။
 ၁၁။ ပဘသာရ = ထွက်သော အရောင်ရှိ။
 ၁၂။ သမဝိပါကီ = တူသော အကျိုးရှိ။

* * *

အရတ္တ နာဖိုးသေသန (ပထာဏိဘတ်-ကောဂ်)

- ၁။ ဝိသေသန, ဝိသေသူ, တူဗြှု (၄)ပျီးသီ။
 ၂။ ထိုး-ရှိ-ဝိသတ်, အရပ်တ်, (၄)ရှိ ထူးထော်။
 ၃။ အနုည်းမှာ (သော), များ (ကုန်သော), မှတ်သော နှုတ်ထော်။

- ၁။ သာဝါးယံ ကိုရ မဟာသုဝဏ္ဏာ နာမ ကုမ္ပဏီကော အဟောသီ အနော မဟာဒ္ဓနာ မဟာဘောဂါ အပုံးတွေကော။ (စာမျက်နှာ ၂)
 ၂။ အနာထပ်နှုနိကောဂိ ဝိသာခါရ မဟာဉာဏ်သီကာ တထာဂတသု ဥပဇ္ဈာန် ဝစ္စီ။ (၃)
 ၃။ မဟာပါလော ကုမ္ပဏီကော ဝိနှောသီ။ (၄)
 ၄။ အဖွဲ့ တေ ကောဂိ အာပုံးနှုတ်ယုံးတွေကော ညာတီ။ (၅)

ဓမුජයාදුගතා ගැහුපිතයෙනුදංසාභාග්‍රී එස්සිවේගා

၄၁

- ၅။ යා මයුෂ් දූෂ්ඨ ගෙහා වර්ත්තාණගස් අඩ්වාණගස් ට ගීඹ් පාලී
ආස්සී॥ (භාජිත්තා ၄)
- ၆။ වස් ත තම වාරෙනා॥
- ၇။ වස්සාරා ආම්, මූෂ, පර්දීයාවා අක්‍රාණා රෙඛා සෙවීමෙ॥
(၁)
- ၈။ පාත නේ ගෙනා දෙඛා උපවර්ධිතා පතිබෙටි॥ (၆)
- ၉။ වස්සීප භායාතු (මීරුතා, වීරුතා) සෙහාත්මිත්॥ (၇)
- ၁၀။ වො බුදුප්‍රභවාගෙනා පාරුහා භුදා අත්‍යිභිංඡී॥ (၈)
- ၁၁။ පාත්‍රාමග්‍ර ට පාත්‍රාව්‍යපර්දිත්තා පාලී පාලී॥ (၉)
- ၁၂။ පාය ම තැන් වාරි ප්‍රාන්තයෙනා පිළිමෙ තාම॥ (၁)
- ၁၃။ ගෙන් පාත්‍රාව්‍යාගෙනා එහාරෙ පාලී॥ (၁)
- ၁၄။ පාත්‍රා වස්සී ප්‍රාතිචාර් වාගාලව්‍යාර් ප්‍රාතිතා ලාඟ වාමස්සා තාම
ක්‍රී॥ (၁၀)
- ၁၅။ වහාවාන්ත්‍රෙනා සෙට්‍රිකා පිළුමග්‍රී එවාමයි॥ (၁၁)
- ၁၆။ පිපරුප්‍ර පාය පිළෙනා පාහිත පර්දීවාමයි॥ (၁)
- ၁၇။ පෙළගුණාගෙනා පාය පිළෙනා අත්‍යිභිංඡී රෙමෙ॥ (၁)
- ၁၈။ වහාවාන්ත්‍රෙනා සෙට්‍රිකා, දෙවාත්‍රියිඩික්‍රීජෙනා ගැනුපිළුමයි॥ (၁)
- ၁၉။ වහාවාන්ත්‍රෙනා සෙට්‍රිකා, දෙවාත්‍රියිඩික්‍රීජෙනා පිස් වාත්‍යාපිත්තාමයි॥ (၁၂)
- ၂၀။ ගෙනා දෙඛා ප්‍රීති॥ (၁၃)
- ၂၁။ පාහායෙතාවා වාත්‍යාපිත්තා ගීයී වාත්‍යාපිත්॥ (၁)
- ၂၂။ මෙනාත් ගාහාංඡරුවාලාකිවාත් වස්සී ඕතුවැඩිගම්ප්‍රී॥ (၁၄)
- ၂၃။ තවා දෙඛාවා උප්‍රක්‍රීත්‍රෙනාවාත් අත්‍යිභිංඡී ඕතුවැඩියාත් ඕතුවැඩියාත්
පර්දීත්‍රියාත් වීමන්වාවාගත් ප්‍රීතියාත් උප්‍රක්‍රීත්‍රෙනාවාත් එක්‍රී॥(၁၅)
- ၂၄။ මෙනා ප්‍රීතිගෙනා දෙටාවැඩි මෙනාප්‍රීතිගෙනා පාම තාම॥ (၁)
- ၂၅။ ගාය පෙනාතෙහි ව්‍යුත් ගෙන්ත්‍රාගෙනා ගෙන්ත්‍රායෙනා ගෙන්ත්‍රායෙනා
ෝප්‍රීත්‍රාගෙනා මෙනා ප්‍රීතිගෙනා පෙනාතිත්॥ (၁၆)

- ၅။ ပန္နာ သေဖြာ ငွတေသနို့ ပန္နာသေဖြာ။ (စာမျက်နှာ ၁၅)
- ၆။ ပသန္တု ဥဒကံ နီလေဒကာဒိဘေး ဟောတိ၊ န ၁ နံ ဥဒကံ၊ နာပိ ပုဂ္ဂိုလ်
ပသန္တုဥဒကောဝါ။ (၁၁)
- ၇။ န ၁ နံ စိုး၊ နာပိ ပုဂ္ဂိုလ် ဘဝိစိုးဥဒကောဝါ။ (၁၁)
- ၈။ ထ ပုဂ္ဂလု ကာယိက, ဇေတသိကံ ဝိပါကဒက္ခု အနုဂလ္ဗတိ။ (၁၅)
- ၉။ ဘာဓို့ စက္ခု တသု ပဒါနပဒိကံ ဟောတိ။ (၁၁)
- ၁၀။ ပုဂ္ဂလု ခုစွမ်းတမူလကံ ကာယိကမို့ ဇေတသိက္ခု ခုက္ခာမနုဗန္တုတိ။ (၁၁)
- ၁၁။ မယာ ကေဝါရေနေဝါ ရူပသမနသမထွေး တေလု မဟိတ်။ (၆)
- ၁၂။ ဘာရိယံ ဝတ မ သာဟာသိကံ အနုဂလ္ဗတိကံ ကမ္မာ ကတ်။ (၁၁)
- ၁၃။ သုတေသနပန္နာယာမံ ပညာသယေသနရိုက္ခာတဲ့ ပန္နာရသယေသနပန္နာလလဲ
ယေသုမန်ပုဂ္ဂဝါ။ နီသီဒန္တာနကာလေသု ပန္နာရသယေသနပန္နာလလဲ
သလ္ဗာသု အေဝရပညာ ပန္နာကမ္မာလသိလာသနဲ့ ဥဏ္ဍာကာရုံ ဒသေသိ။
(၁၁)

* * * *

အရတု မှာမပို့သေသန (ပထမာ-ကောဂို)

ကြပ်ပို့များ

- ၁။ အရု = ကြပ်ဝါ။
- ၂။ မဟာဒန = များသော ဥစ္စာရှိ။
- ၃။ မဟာသောက = များသော စည်းစိမိရှိ။
- ၄။ အပုဂ္ဂက = သား သမီး မရှိ။
- ၅။ အာပုစီတဗ္ဗယုဂ္ဂက = ပန္နာပြောတိကံသည်နင့် ယျဉ်။
- ၆။ သ, ပိညာဏာက = အသက်ပိညာဉ်နင့်တက္ကဖြစ်။
- ၇။ အပိညာဏာက = အသက်ပိညာဉ်မရှိ။
- ၈။ အေဟာ, နီသိတာ = ခန္ဓာကိုယ်ကို ဖို့

ဓမුජයාදාන ගුරුපිතභාෂාධිතයෝග් එදිවිගු

७२

- ०॥ वृगुर्भिव्यग = श्रेगर्गकर्णव्या शिखव्याशी।
१॥ अर्थव्या = रथाशी।
२॥ अक्षरामर्त्त = लंडःवृषःअल्पाः।
३॥ अमर्त्तव्य, पर्वत्तर्पत्त = वृद्धःत्ती, विर्द्धःस्तिर्पत्त।
४॥ वार्तिफेय्य = त्ती।
५॥ वहव्याकर्त्त्व = तर्पत्त्वेव्या मुर्गद्यःशी (मुर्गद्यःतर्पत्त्वेव्या आप्त्वं शेष्टिर्पत्ति))
६॥ शिष्टव्याशी = फर्त्त्वं प्रित्त्वेव्या मुर्गत्ती।
७॥ पिपिर्पत्ती = उपेव्यास्त्विर्पत्ती गुर्वेल्पशी।
८॥ पिल = पिल।
९॥ रत्त = चृ.लेल्पी।
१०॥ ओ०, रृष्ट, वृष्टिक्षेत्र = फर्त्त्वप्रित्त्वेव्या आवरेत्ती शेष्टि।
११॥ शिष्ट = लुन्पित्तिक्षेत्र।
१२॥ लृत्ती = भृत्तव्यन्तिक्षेत्र।
१३॥ गग्नां००र्गव्यात्तिक्षेत्र = गग्नां००र्गव्यन्तिक्षेत्र आ००र्गव्यात्ती।
१४॥ उत्तव्यात्तिक्षेत्र = त्तीव्यात्तीप्रित्त्वेव्या शित्ती।
१५॥ गो००त्त्वां००ग = त्तीव्यात्ती शिष्टव्याशी।
१६॥ गो००व्यात्ती = त्तीव्यात्ती आ००र्गव्याशी।
१७॥ व्यात्त = प्रित्ती।
१८॥ व्यात्ती = लुन्पित्त्वेव्या।
१९॥ उ००ग = रे।
२०॥ शिलेव्यात्तिक्षेत्र = श्वीव्या रेवात्तीव्यात्ती आ००र्गव्याशी।
२१॥ फ० = आवर्ती।
२२॥ वृष्टिप = रेवात्तीप्रित्ती।
२३॥ व्यात्तु००ग = लुन्पित्त्वेव्या रे।
२४॥ वां००त्तिक्षेत्र = वां००त्तिक्षेत्र।

- ၃၆။ ကာယိက, စေတသိက = ကိုယ်၌ ဖြစ်, စိတ်၌ ဖြစ်।
 ၃၇။ ခုစွဲရိတ္ထူလက = ဒုစရိက်ဟူသော အရင်းခံရှိ။
 ၃၈။ ဘာရိယ = ဝန်လေး။
 ၃၉။ သာဟာသိက = အဆောတလျင် ဖြစ်စေအပ်။
 ၄၀။ အနှစ်စွဲစိက = မသင့်လျဉ်။
 ၄၁။ ကမွှာ = အမှာ။
 ၄၂။ သိမြို့, ယောဇ္ဈာယာမ = ယူဇာ (၆၀)အလျားရှိ။
 ၄၃။ ပညာသ, ယောဇ္ဈာ, စိတ္တာ = ယူဇာ (၅၀)အန်ရှိ။
 ၄၄။ ပဋိရသ, ယောဇ္ဈာ, ပဟာလ = (၁၅)ယူဇာ အထုရှိ။
 ၄၅။ ယေသုမနပုံပုံဝါဌ္ဌာ = ခေါင်ရှိးပန်းအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိ။
 ၄၆။ နိသီဒုဋ္ဌာနကာလ = ထိုင်ရာ, ထရာဒာခါ။
 ၄၇။ ဉာဏ်ပန္န့်ပန္ပကတိက = အောက်သို့ ဉာဏ်ခြင်း အထက်သို့ တက်ခြင်း
 သဘောရှိ။
 ၄၈။ ဒေဝရာအ = နတ်တို့၏မ်းမေးး။
 ၄၉။ ပဏ္ဏကမ္မလသိလာသန = ပဏ္ဏကမ္မလာမြှေကျောက်ဖျား။
 ၅၀။ ဥဏ္ဍာကာရ = ပူသော အခြင်းအရာ။

* * * *

အရတု ရာမဟိသေသန (ပထော ဖဟုဂို)

- ၁။ တဒါ သာဝတ္ထိယံ သတ္တု မန်သာကော်မြို့ယော တသို့။ (တမျက်နှာ ၄)
 ၂။ ပွဲကော်မြို့မတ္တာ မန်သာ အရိယသာဝကာ အတာ။ (။)
 ၃။ ဒွေကော်မြို့မတ္တာ မန်သာ ပုံစွဲနှုန်း။ (။)
 ၄။ အရိယသာဝကာနဲ့ ဒွေယော ကိုစွာနဲ့ အဟေသုံး။ (။)
 ၅။ ဘအော် ဗုံမသို့ သာသနောက် ကတိ ဂရာနဲ့။ (၅)
 ၆။ ဒွေယော ဂရာနဲ့ ဘို့ကျိုး။ (။)
 ၇။ အနေကာနဲ့ ပနဲ့ ဗုံခွဲသတာနဲ့ ဗုံခွဲသဟသာနဲ့ အတိတာနဲ့။ (၇)

ଯୁଦ୍ଧରେ କୋଣାର୍କ ପରିଷରରେ ହାତିଲାଗାନ୍ତରେ ମହାଶୂନ୍ୟ ହେବାରେ ଏହାରେ ହେବାରେ

99

- ୭॥ ଚନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷି ହାଯକ୍ଷୁ (କେଣ୍ଟା ହିନ୍ଦୁକ୍ଷୁ) ଅହାଯିତାକି ॥ (ଶବ୍ଦଗର୍ଭକ୍ଷା ୭)

୮॥ ପର୍ବ୍ଲ ଲୁଙ୍କରୀପକା ଉଦ୍ଧବିଷୁ ॥ (୨)

୯॥ ଲୂତରେ ହିନ୍ଦୁ ପୁଷ୍ଟିଷୁ ॥ (॥)

୧୦॥ ଆହ୍ୟତା କ୍ଷେ ଆଗ୍ନିକି ରିଞ୍ଜ୍ବାଯିଷୁ ॥ (୧୫)

୧୧॥ ଦୃଢ଼ାତି ଦୂରୀ, ଅଵଶ୍ରା, ପରିଯାତ୍ମୀ, ନିର୍ବିଦ୍ଵାନ୍ତିବିଠିବେଳେ ପର୍ବ୍ଲାରେ ଭୋଗ ଫାନ୍ଦ ॥
(॥)

୧୨॥ ଲୂତ ପଥ ହିନ୍ଦୁତେ ଗେଛେ ଗୁଲବତ୍ତ୍ଵା ରୁଷ୍ମ ପରିଯାବରଣକ୍ଷି ॥ (॥)

୧୩॥ ସେବା ଆତ୍ମତେବା ତାତେବା ଆମ୍ବରିନ୍ଦ୍ରା ଏହା ଦେଓଫାରୁତ୍ତେହା ବାହ୍ୟାଗୁରୁତ୍ତେହା
ବାଶୀରଙ୍ଗୁତ୍ତେହାତି ॥ (॥)

୧୪॥ ଶିରାଆକିତି ଶିଖିଲୁହାକି ତାକି ତାକି ହାଲୁହାକି ଶିରାମହାକିତି ଫାନ୍ଦ ହେବକ୍ଷି ॥
(୧୨)

୧୫॥ ଦେଇବା ତତ୍ତ୍ଵ ଆଗ୍ରହିତାଲକାମ୍ଭପତ୍ର ପିରିମ୍ବିଦି ଗଛକ୍ଷି ॥ (॥)

୧୬॥ ତୀର୍ତ୍ତିବାବହାତା ହିନ୍ଦୁ ଆରହାତ୍ମେ ପିରିମ୍ବିଷୁ ॥ (୧୬)

နာဂတ်ဖုန်း

- ၁။ သတ္တု = ရုတ်။

၂။ မန်သုကောင့် = လူကုပ္ပါဒ္ဒ။

၃။ ပညာကောင့်မတွေ = ဝါးကုပ္ပါဒ္ဒအတိုင်းအလည်၍။

၄။ ဒွေကောင့်မတွေ = နှစ်ကုပ္ပါဒ္ဒအတိုင်းအရှည်၍။

၅။ မဟယတဲ့ = ဝါးဉာဏ်ဟု ပြုအပ်။

၆။ ဇူတ်ရ = အခြား။

၇။ ဇူရ = ဤသာသန၍။

၈။ ကောစွဲ = အချို့။

၉။ အထွေ = အနက်၊ (ပါ) တရားဂိုယ်။

၁၀။ အရှုရီ = နာမ်။

၁၁။ ခန္ဓာ = ခန္ဓာ။

- ၁၂။ ဝေဒနာကွန် = ဝေဒနာကွန်ဘ၊
 ၁၃။ သညာကွန် = သညာကွန်ဘ၊
 ၁၄။ သရီရကွန် = သရီရကွန်ဘ၊
 ၁၅။ ဇူတိ = ဤသို့၊
 ၁၆။ တိ = သုံး၊
 ၁၇။ ငံ = ဤသို့၊
 ၁၈။ ဒါရုအာဒီ = သစ်သားအစရှိ၊
 ၁၉။ နိပ္ပါန = ပြီးစီး၊
 ၂၀။ ဘဏ္ဍာ = ဘဏ္ဍာဘ၊
 ၂၁။ ဒါရုပယာဒီ = ဒါရုပယာ အစရှိ။

* * *

အရတ္တ နာမဟိုသေသန (ခုတိယာ ကောဂ်)

- ၁။ သေသ သမ္မတ၊ပတ္တ၊သာခ ကော် ဝနဗ္ဗတ် ဒီသွာ ပတ္တနဲ့ ကတ္တာ ပလ္လာပါ။ (၂)
 ၂။ တထာဂတော ကောမေဝ ဝသသာပါသဲ ဝသီ။ (တမျက်နှာ ၃)
 ၃။ အဟံ အလက်တပနိယဉ်း အတ္တနော သီသဲ ဆိန့်တွာ ပါကသမဲ ပုဂ္ဂဒါရု
 ပရိန္ဒိတွာ ပါရပိယော ပူရောသီ။ (၁)
 ၄။ သတ္တာ ကော် မဓာဇာသနဲ့ ကထေတိယေဝ။ (၁)
 ၅။ ကော် ပါ သကယဲ ပါ ပန တေပိုက် ဗုဒ္ဓဝစ်နဲ့ ဥရ္တတိတွာ တသာ ကရဏ်
 ကထနဲ့ ပါဝန်ဆီ ဇူး ဂျာဗုရု နာမ။ (၅)
 ၆။ သေသ ကော် မဟတ္တာ ပစ္စနိုင် ပတ္တာ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသီ။ (၁)
 ၇။ သေသ ကော် မဟတ္တာကဲ ဒီသွာ ပုစ္စာ။ (၉)
 ၈။ သာမဏေရော ကြောနကရု နာမ ထောရန ဥပန်သာယ ရှုံးပုံး ပါမ သွာဗုဏီ။
 (၀၀)
 ၉။ နာဟံ ဘိကွေဝ အညံ့ ကေသဒ္ဓိ သမန်ပသာမီ။ (၁)
 ၁၀။ ဂါဟီ ဟုတ္တာ ကို နာမ ကလျာယံ ကရိသာသီ။ (၁၁)

ဓမුහාජායා රුගුමියෙන් මැණ්ඩුවෙන් විද්‍යාවේගා

ශ්‍රී

- වා॥ ටො නෙබ් ගක්සුගුණුම් ගෙන ගාරිත් පසුවාල් අනුත්‍ය පගේව් ||
(තාමුරුණ වෑ)
- වැ॥ ගෙනා පෙනු ගෙ මතුවුපුල් දැඳු තිවු පූඩ් || (වි)
- වෑ॥ ටො ගෙ තොව් යෙනුගෙනු පෙනුපෙව් || (වච)
- වච॥ පතිප්‍රාථිතමයුදීග් හාවත් රාජුත්‍යීය ලකුණුකා තිය මුදාන දැඳු තියඟහා || ()
- වැ॥ එස් එම් විගුරෝ වෙතෙවාදී ආටීගලුරාත් || ()
- වි॥ ටො හාවඩානා ඔගුදීඳ ත්‍රිවුද්ධිතමෙන හාවත් || ()
- වැ॥ ටො ගරෙනුකා තීරිත් ගායඕදුද්ධිතමෙන හාවත් || (වැ)
- වෑ॥ ටො පාහාවකා පාහාවකා තීරිත් මනුවඕදුද්ධිත් පූරෙත් || (වෑ)
- වැ॥ දිත් පූදාල් දැනුමනුපක්ති || (වැ)
- වැ॥ ටැක් පාහානා පිලිත් ත්‍රිවුද්ධිත් තිවුය ලකුණු තෙව පිලෙත් නාම් පාහාත් || (වැ)
- වැ॥ වසුදාරා පාහාවනුවැඩ තීලගුත් පාහාවෙනු මහු වෙතිගෙනා || (වැ)

තාමුරුණාවා:

- ව॥ වසුදා, පසුදා, වාත = ප්‍රියුද්ධිතො වස්ත්‍රාන්, වත්තාන්දී!
- ජ॥ පාලන්තාපදියසුදා = තක්හාහේඩ්විඩ්දාන් සහන්තර්!
- ච॥ තීත = තීත්ඩේරිඩ්!
- උ॥ හික්කුත්‍යා = ප්‍රිත්ග්‍රී!
- ඉ॥ පිශාවය = පාවන්දාන් තු!
- ම॥ පූදා, පීරු = වාෂ්වාදී: මයාං!
- ඇ॥ පරිවුහිත්‍යා = එන්.ලුග්‍රී!
- ඈ॥ වගල = පාද්‍යාද්!
- ඉ॥ ගුණ්ඩාරු = ගුණ්ඩාරු!
- ච॥ දුෂ්ඨුඩා = දුෂ්ඨුඩා!

- ၁၁။ ကေသခွဲ = တစ်ခုသောအသံ။
 ၁၂။ ဂိဟီ = လူဝတ်ကြောင်။
 ၁၃။ ကနိုဒ်,ကုမ္ပဏီက = ညီငယ်သူကြော်။
 ၁၄။ ယောဇာဌာ = ရောစပ်၍။
 ၁၅။ ပတိဗြာပိမလွှာက = တည်စေအပ်ပြီးသော မြေညာက်ရှုံး။
 ၁၆။ အာဖိကလျာဏာ = အစဉ် ကောင်း။
 ၁၇။ စတုံ့စ = လေးပါးအပြားရှုံး။
 ၁၈။ တိုဝို = သုံးပါးအပြားရှုံး။
 ၁၉။ ကာယုခုစွဲရှိတာ = ကာယုခုစွဲရရှိက်။
 ၂၀။ ဝိုခုစွဲရှိတာ = ဝိုခုစွဲရရှိက်။

* * *

အရထူ နာမိတေသန (ခုတိယာ-ပဟုဂိ)

- ၁။ တော ဝယ္ယာတွေ ယူရပစ်နေနှင့် ဖန်သူ။ (တမျက်နှာ ၃)
 ၂။ ပစ္စာဘတ္တံ့ ဂါန္တာ ပဋိ ဘေသွာန် အငြေ စ ပါနာနီ (ဂဟေတွာဝ ဂါန္တာ) (။)
 ၃။ အဟို့ ကုပ္ပသတသဟသာမိကာနီ စတ္တာရှိ အသချုပ်ယျာနီ ပါရမိယော ပူရောသီ။ (။)
 ၄။ ဒွေ ဝါ နိကာယေ ဥရ္ဓဏိတွာ စရာတဲ့။ (၅)
 ၅။ သော အတ္ထနာ သဟာရီမိနာ ဘိက္ခာ။ ပရိုမယသန္တာ သုံး ဘိက္ခာ။ လဘိတွာ ဂိဏ္ဍာယေ ပါဝိသီ။ (၅)
 ၆။ မနုသာ စတ္တာသမ္မတန္တ ဘိက္ခာ။ ဒိသွာဝ အာဟံသူ။ (။)
 ၇။ ထောရေပိ လူဘရေ သုံး ဘိက္ခာ။ နိရ္တာရုံး ဉာဝဒတီ။ (၈)
 ၈။ ကုမ္ပဏီကောပိ ဒွေ ဒီသဒါရကေ ဘုမ်းသော ကတွာ ပဋိယာအေသီ။ (၁၂)
 ၉။ ထောရေ တွေ့ကေ ပါကေက မာရောသီ။ (၀၃)
 ၁၀။ စက္ခုပါလတွေ့ရော ဗဟို ပါကေက မာရောသီ။ (။)

ဝမ္မဖဒအင့်ကထာ ဓရာပိတေသနတွေအတွက် ပါမီသီတွာ

၇၃

- ၁၁။ မဟုတု ကေတော် ဂါမယာဘာဒီနိ ကမ္မာနိ ကရောနောက်သု သော ပုံစံမောတိ ရွှေတိ။ (ဓမ္မကိန္ဒ ၁၅)
- ၁၂။ တိကို ရွှေရှိတာနိ ပူရေတွာ ဦးတဲ့ ပုဂ္ဂလံ ဒက္ခမန်ပန်တိ။ (၁၆)
- ၁၃။ တယော မာသေ န နိပ္ပိသုသာမိ။ (၇)

အပ်ပိုင်များ

- ၁။ ကပ္ပ၊တသသဟသာဇ္ဈိုက = ကမ္မာတစ်သိန်းအလွန်ရှိ
- ၂။ နကာယ = နိကာယ်။
- ၃။ အသချုပ်ယျ = အသချုပ်။
- ၄။ သဟဂါမီ = အတူသွေးသူ။
- ၅။ ပရိယေသန္တ = ရှုံးမြို့း။
- ၆။ ဝတ္ထု၊သမ္မဋ္ဌ = ဝတ်နှင့် ပြည့်စုံ။
- ၇။ သွှေး = ခြောက်ဆယ်။
- ၈။ နိရှိနံရုံ = မပြတ်။
- ၉။ ဒွှေး = နှုတ်။
- ၁၀။ ဒါသဒါရက = ကျွန်ုကလေး။
- ၁၁။ ဘုစ်သာ = သူကျွန်ုအဖြစ်မှ လွတ်။
- ၁၂။ ဒွေးက = ဤမျှအတိုင်းအရည်ရှိ။
- ၁၃။ ပါကာ = ပိုးကောင်ငယ်။
- ၁၄။ ဂါမယာဘာဒီ = ရွာကို ပျက်သီးခြင်း အစရှိ။
- ၁၅။ ပူရေခွာ = ပြည့်စွဲ။
- ၁၆။ ဦးတဲ့ = တည်း။

ကြိုယာ

- ၁။ သွေးတိ = ဆုံးမက်။
- ၂။ ရွှေတိ = ဆုံးအပ်။

* * *

အရတ္တ နာမပိဋကဓာ (တတိယာ ဂီဘတ်)

- ၁။ အယံ မဟေသက္ကာယ ဒေဝတာယ ပရိုဂုံပိတော ဘဝိသတိ။ (နှာ၂၂)
- ၂။ သတ္တာ အနာထပ်လျို့ကေန မဟာသေးနှာ စတုပဇ္ဈာသကောင့်ဝန် ဂီသဖွေတ္တာ ကာရိတေ ဖောဝန်မဟာဝိဟာရော ဂီဟရတ်။ (၃)
- ၃။ မန်သာ ဘိက္ခာ။ ပဏီတေနာဟာရော ပရိုဝိသတ္တာ အာဟံသု။ (၅)
- ၄။ န ခေါ် ပန် မ သဏ္ဌာန သမ္မာတရော သမ္မဒါဝရိသုတ်။ (၁၃)
- ၅။ မန်သာ စေ ပဒ္ဒေန ဘာသတ် ပါ ကရောတ် ပါ။ (၁၄)
- ၆။ ငံ တိဟိ ဂါထာဟိ အတ္တာနော ဉြပါဒ် ဒေတ္တာဒ် ဂီပိ ပိဏ္ဏာယ ပါဝိသိုး။ (၈)
- ၇။ အာရာသာ ဂူမံ တောဟသံ ကတိဟိ ဂူရိရိယာပထောဟိ ဂီတိနာမေသာထာ။ (၆)
- ၈။ အဟံ တိဟိ ဂူရိရိယာပထောဟိ ဂီတိနာမေသာမိုး။ (၁၁)
- ၉။ ပဒ္ဒေနာတ် အာဂန္တာကေဟိ အဘိရ္မာဒီဟိ ဒေါသေဟိ ပဒ္ဒေနာ။ (၁၅)
- ၁၀။ ပသန္တာ အကံ အာဂန္တာကေဟိ နိလာဒီဟိ ဥပဇ္ဈာလိုင်း။ (၁၂)
- ၁၁။ နှီဟိ အာကာရောဟိ ဗာဝန္တာ စက္း တသာ ပဒါနပိုက် ဟောတ်။ (၁၆)

ဘဝိပုဒ္ပား

- ၁။ မဟာသေးနှိုး = သူဇ္ဈားကြီးး၊
- ၂။ စတုပဇ္ဈာသ,ကောင့်ဝန = (၅၄)ကုဇ္ဇာသာ ဥစ္စာ၊
- ၃။ ဂီသဖွေတ္တာ = စွန့်လွှတ်၍၏၊
- ၄။ ပဏီတာ = မွန်မြှတ်၍၊
- ၅။ သဏ္ဌာ = သိမ်မွေးနှုံးညံး၊
- ၆။ သမ္မာတရု = ကောင်းသောအကျင့်၊
- ၇။ ပဒ္ဒေ = ဖျက်ဆီးအပ်၍၊
- ၈။ တိ = သုံးး၊
- ၉။ ကတ် = အသယ်မျှလောက်၍၊
- ၁၀။ အဘိရ္မာဒီ = အဘိရ္မာ အစရိုး၍၊

ဓမ္မပဒဏအန္တကာတာ ဓမ္မပဒဏထဇ္ဈရဝဏ္ဏအတွက် ပါ၌သိက္ခာ

၈၁

- ၁၁။ နိလာဒီ = အညီ အစရှိ။
- ၁၂။ အာဂန္တက = အာဂန္တက။
- ၁၃။ ပဒ္ဒ = ဖျက်ဆီးအပ်။
- ၁၄။ ဥပက္ပလို့ = ကပ်၍ ဖျက်ဆီးအပ်။

ကြေယာပူး

- ၁။ သမုဒ်ဝန်သာတိ = ပြုကျင့်လတ္ထု့၊ ပြောဆိုလတ္ထု့။
- ၂။ ဝိတိနာမေသာထ = ကုန်လွန်စေကုန်လတ္ထု့။

* * * *

အရတု နာမဟိုသေသန (ဆုံး နဲ့သတ္တုပါဝီသတ်)

- ၁။ သလွှာဟုကုစွိနော ပဋိသေနာသနာဘိရတသု အတ္ထာဘာဝ သယဝယ် ပငြေပေတွာ ဝိပသုန် ဝမေတွာ အရဟတ္ထုဂ္ဂဟာယွှေ့ ကူး၊ ဝိပသုနာဂုဏ် နာမ။ (စာမျက်နှာ ၆)
- ၂။ ယယ် ဝရမာနကသု ဗုဒ္ဓသု သန္တိကာ ကမ္မာဌာန် ဂဟေတွာ အာဂတာ။ (၆)
- ၃။ သကာဟံ ဝဝရုပသု ပါပကရဟိနော ဝမ္မာရုကသု အယျာသု သန္တိကံ န ဂမိသာမိ။ (၁၁)
- ၄။ သတ္တုသု အေဝရပေါ် ပလ္လာကမ္မာလသိလာသန် ဥဏ္ဍာကာရု ဒသေသိ။ (၁၁)
- ၅။ စက္ကံ့ ဝါတောာ ပဒ္ဒန် ရုရေ ယုတ္ထုသု ရုရုံ ဝါတောာ ဗလို့ဗုဒ္ဓသု ပဒ္ဒ စက္ကံ့ ဂယ်။ (၁၅)
- ၆။ ပါပကမ္မာ နာမေတာ် ရုရုံ ဝါတောာ ဗလို့ဗုဒ္ဓသု ပဒ္ဒ စက္ကံ့ ဝိယ အနုဂစ္စတိ။ (၁၄)
- ၇။ သော ဒါရိန် ဥဇ္ဈရန္တိယာ ကော်သု ရှုံးစွို့ယာ ဂိုတသုဒ္ဓံ သုတွာ သရေ နိမိတ္ထံ့ ဂယို။ (၁၀)

- ၈။ နိဝင်သနေသူ ပန် တေသံ ဖြို့ဆုံး ဖြို့ဆုံး ဘိက္ခာသဟသောနဲ့ နို့ ပညာတွေသနနှင့်
ဟောနှစ်။ (ဓမ္မဂုဏ်နှာ ၁၀)
- ၉။ သတ္တာ အနာထံလျှို့ကေန မဟာသီရိနာ ကာရိတေ တောင်မဟာဝိဟာရေ
ဝိဟာရတိ။ (၃)
- ၁၀။ တထာဂတေ မာတိပက္ခတေ အသီတိယာ, ပိတိပက္ခတေ အသီတိယာတိ
ဒွေအသီတိဉာဏ်တိကုလသဟသောဟိ ကာရိတေ နိုင်ရာဓရမဟာဝိဟာရေ
ဝသီ။ (။)
- ၁၁။ ဝိသာဒါယ ကာရိတေ ပုံစွာရာမေ ဝသီ။ (။)
- ၁၂။ အနမတဂုဒ္ဓံ ဟိ သံသာရဝဇ္ဇာ တစ အကိုကာဏာသု ဂဏေနာ နာမ နှစ်း။
(၇)
- ၁၃။ တဒါ စ ပန် နဝိဇ္ဇာယ ဘူဝိယာ ဗဟို ဉာဏ်ရေးပကာ ဉာဏ်ဟိသု။ (၁၃)
- ၁၄။ အဟန္တံ အယျာန သွေး ဂွဲနော အသသု ပုညကိရိယဝတ္ထားသူ ကော
လဘိသာမီ။ (၁၂)

ဘာတိပုဒ်များ

- ၁။ သလ္လာဟုကုဝဏ္ဏံ = ပြုပါးသော အသက်မွေးခြင်းရှိ။
- ၂။ ပန္တုသေနာသနာဘိရတာ = ဆိတ်ပြိုပြိုသောကျောင်း၌ အလွန်မွေးလျှို့သော
ရဟန်း။
- ၃။ ပဋိပေတွာ = ဖြစ်စေ၍။
- ၄။ ရရ = ထပ်းပိုး။
- ၅။ ယုဇ္ဇာ = ကပ်ယုဇ္ဇာအပ်။
- ၆။ ဝဟန္တံ = ဆောင်။
- ၇။ ဟဝိုဒ္ဓံ = နားလား။
- ၈။ အနမတဂု = ပသီအပ်သော အစအပိုင်းအမြားရှိ။
- ၉။ နဝိဇ္ဇာ = နိုးအသစ် ရွာထားရာ။
- ၁၀။ ဘူဝိ = ခြော့။

* * * *

ආබාත්පූරීධිචාත්

- ၁॥ රෙදින්දෑහාම්, ඩායා-ගුපි, දැම් ධඛුල් යෙ॥
- ၂॥ දිග්ගිතුණ් නෙයාදෑහාම්, ඩියෙනාර්, දැම් “සෙන්මු” යෙ॥
- ၃॥ නෙයාදෑහාම්, ඩෙන්දුපි, ගුරුජා ඩියෙනා යෙ॥
- ၄॥ අභ්‍යාදාන්මුගි, රජිති, මුද්-ති-ඩිජිත් යෙ॥
- ၅॥ ඩිජිජාතුගි, නෙයාදෑතුගි, පාන් දිති-ඩෙ॥
- ၆॥ වුඩා-ඇතුන්තා, නෙයාදෑතුඳා, ඩියෙනාලුල් යෙ॥
- ၇॥ ගුෂ්ංහ්දායෝ, ඩියුඩ්, නෙයාය්-හාතුල් යෙ॥
- ၈॥ ගුෂ්ංහ්දාල්දුවා, ඩියෙනාවා, චකා “මෙඟු” යෙ॥
- ၉॥ මුද්-මුද්දෑහානිවුයි, ඩෙජායෝ, මූල්‍යයි “ඡාවායා” යෙ॥
- ၁၀॥ ඩිජිජාතුල්, ඩායා-ධඛුල්, තුම්ති හද්දභාද් යෙ॥
- ၁၁॥ ඩිජිජාතුඳා, ඩෙන්දුපි, ගුරුජා ලුන්ඩ්ලුන් යෙ॥
- ၁၂॥ තුද්-ඩිජිජායුල්, දිජිජිති, පාන් දිජිජිත් යෙ॥

- ၁॥ තෙන් ගි ත පාඩුඟාහි॥ (තාජුගිජා ද)
- ၂॥ පදිජාහි අ॥ ()
- ၃॥ ගුඩාක් ඔ ගෙයෙය॥ (ඣ)
- ၄॥ පාඩුඟා ගෙගායාදාවා॥ (ආ)
- ၅॥ හාඳ හැඹේ පාඩුඟා ගෙගාය॥ ()
- ၆॥ තෙන් ගි හැඹේ ගෙය॥ (ඇ)
- ၇॥ අජිජාජා පාඩුඟාය॥ ()
- ၈॥ ඩෙජාහි තාං පාඩුවා ඩිජිතා॥ ()
- ၉॥ තාජා ගො ගුවාක් අවාක් ඩිජිතා ඩි॥ ()
- ၁၀॥ ප්‍රුජාවාවන්මෙ ගැඹෙහි ග ගුවාක්॥ ()
- ၁၁॥ ගුවාක් පාඩුජා ඩිජිතා ඩිජිතා॥ ()
- ၁၂॥ ගෙගාතාක් පාඩුජා ඩිජිතා ඩිජිතා॥ ()

- ၁၃။ သဗ္ဗိုဒ္ဓ ဟာယတု၊ နီရတု၊ ဘိန္တတု။ (စာမျက်နှာ ၇)
- ၁၄။ တေန ဖို ဂုဏ်ထု။ (၈)
- ၁၅။ ငံ ကတွေ ပေသေထ ဘန္တိ။ (၉)
- ၁၆။ မရွှေ မေ အာစိဂုဏ်။ (၁၀)
- ၁၇။ ထော၊ ဂုဏ်မာ။ (၁၁)
- ၁၈။ တိုင်ထ တာဝ ဘန္တိ။ (၁၂)
- ၁၉။ ယာဟိ အာဂုသော။ (၁၂)
- ၂၀။ ကေတောဝ ဂုဏ်မ ဘန္တိ။ (၁၃)
- ၂၁။ ယုဒ္ဓကောနိ ဂဏ္ဍ ဥပါသကူ။ (၁၃)
- ၂၂။ ထောရု ဥပဋိဟတု။ (၁၃)
- ၂၃။ ပသာထာဂုသော သမဏသော ကမ္မာ။ (၁၄)
- ၂၄။ ကရောဟိ သာမိ။
- ၂၅။ ဘဒ္ဒ ဉဲဗုံ သောသန့် အဇူးပို့။ (၁၅)
- ၂၆။ တုမေ မမ ဝစနေန အသုလတွေ အသီတိပဟာထောရေ စ ဝန္တထု။ (၉)
- ၂၇။ တံ့ ပေသေသာ။ (၉)

အာမိန္ဒိများ

- ၁။ တေန ဖို = တိုသို့ဖြစ်လျှင်။
- ၂။ အဖွဲ့မထွေ = မပေါ့လျော့သူ။
- ၃။ သာဂု = တိုက်တွန်းပါ၏။
- ၄။ နိပိုဒ္ဓတွေ = လဲလျောင်း၍။
- ၅။ တာဝ = ရှှေးပုံးစွာ။
- ၆။ ပုဂ္ဂသာသန = ဘုရားသာသန။
- ၇။ မာ = မ နှင့်။
- ၈။ သောတာ = နား။
- ၉။ သဗ္ဗို = အလုံးခုံလည်းဖြစ်။
- ၁၀။ ငံ = ဤ၍သို့။

ဓမුජමාදුගාතා තැපෑලයෙන් රංසුජාතුගේ ඩියුචීගා

๓๔

- ၁၀။ ගත්ව = ප්‍රිය|
 ၁၂။ මද = ලභි|
 ၁၃။ ගොටෝ ට = තර්ඛේරිඛ්‍යාවා|
 ၁၄။ යද්‍ය, ගොද්‍ය = ගොංදෝ: පාණ්ඩි|
 ၁၅။ ඉඩිවග = ඉඩිවගා|
 ၁၆။ පාද්‍යාවා = එ්‍රුං|
 ၁၇။ ඡාක්‍රේ = පාරුංවජාබා:|
 ၁၈။ වාමා = බැහැණි|
 ၁၉။ ගඹ = පානු|
 ၂၀။ වාම්‍යා = පාරුං|
 ၂၁။ ඡාක්‍රේ = පුරුං|
 ၂၂။ ගොටෝ = ගොංදෝ|
 ၂၃။ චංස = චගා:|

ශ්‍රීයාජා

- ၁။ පාඨුජාහි = පක්ෂීජාලො|
 ၂။ පද්ධාජාහි = ටිරිංජිගාලො|
 ၃။ ගායෙය = ගොපිගුණි|
 ၄။ ගොය = ප්‍රිංගුණිලො|
 ၅။ ගුඩ = වූජාජ්‍රාජිගුණි|
 ၆။ පාවිඩාය = ලොං: දැනුජ්‍රාජිගුණි|
 ၇။ චංසහි = ජ්‍රීජාපිලො|
 ၈။ ඡාඟෙහි = ගොංජාලො|
 ၉။ ඡාඟෙහි = ප්‍රිංජාජිලද්‍යා|
 ၁၀။ ඡා ගාඟෙහි = ප්‍රිංජාජිලද්‍යා|
 ၁၁။ ඡායාක්‍රේ = බුත්ත්‍යාජිපිලොගුණි|
 ၁၂။ ඡීඩ්‍යාක්‍රේ = ප්‍රෙ: ප්‍රිංජාජිලොගුණි|
 ၁၃။ ඡීඩ්‍යාක්‍රේ = ගුඩ්‍යාජිපිලොගුණි|

- ၁၃။ ဟာယတု = ဆုတ်ယူတိပါစေး
 ၁၄။ ဒီရတု = ဆွဲးမြှုံပါစေး
 ၁၅။ ဘိန္ဒတု = ကွဲပျက်ပါစေး
 ၁၆။ ပေသေထ = စေရွှေတ်ပါကုန်။
 ၁၇။ ဧဝ = လာကုန်လေား
 ၁၈။ ဂုဏ္ဍာမ = သွားကြပို့။
 ၁၉။ တိဋ္ဌထ = ရင်တည်ကြပါပိုး။
 ၂၀။ ယာဟိ = သွားလေား
 ၂၁။ ဂဏ္ဍ = ယဉ်လော့။
 ၂၂။ ဥပဋ္ဌာထ = ပြုစကုန်လေား
 ၂၃။ ပသေထ = ကြည့်ကြကုန်လေား
 ၂၄။ ကရောဟိ = ပြုလေား
 ၂၅။ အရွှေဟိ = ကွင်းလိုက်လေား
 ၂၆။ ဝန္တထ = ရှိခိုးကြကုန်လေား။

* * * *

အာရာတ်သတ္တမီရိဘတ်

၁။ ကြေစည်-ခွဲ့ပြု၊ နက် (၂) ရု၊ သက်မူ သတ္တမီ။

၂။ ဖွံ့ဖြိတာ၊ မြားနက်များ၊ သက်သွားပါသေသည်။

- ၁။ သစေ ပုတ္တု ဝါ ဒီတရု ဝါ လအေယျုံ၊ တုမှာက် မဟာသတ္တာရု ကရိုသာမိ။
 (စာမျက်နှာ ၂)
- ၂။ တထာဂတေား မယုံ ဓမ္မံ ဒေသေဇ္ဈာ ကိုလမေယျုံ။ (၃)
- ၃။ သစေ အယျာ လူမဲ စောမာသံ လူစ ဝသေယျုံ၊ မယံ သရဏောသု ဟတိဗ္ဗာယ
 သီလာနီ ဂဏေ့ယျာမာ။ (၅)
- ၄။ တသို့ ဥပ္ပါဒ္ဓာ မယျုံ ကထေ့ယျာထား။ (၆)

တွေ့ပါတယ္တုရတွေ့အတွက် ပီ၌ဘိဂ္ဂ

၈၇

- ၅။ ကေန သုဒ္ဓ မန္တယျ။ (စာမျက်နှာ ၇)
- ၆။ အထသု မဟ စက္ခ၏။ ပရီဟိနဘာဝ အာရာဇာယျာထု။ (၉)
- ၇။ မူဒို မေ သတ္တာ ဖလေယျ။ (၁၁)

ရှင်ပါများ

- ၁။ ပုဂ္ဂ = သား၊
- ၂။ ရိတာ = သိုး၊
- ၃။ သစေ၊ စေ = အကယ်၍၊
- ၄။ ဒေသုဒ္ဓ = ဟော၊
- ၅။ မူဒို = ဦးထိပ်၊
- ၆။ သတ္တာ = ဓနစ်စိတ် ဓနစ်ဖြာ၊

ကြိယာများ

- ၁။ ကိုလမေယျ = ပင်ပန်းရာ၏၊
- ၂။ လဘေယံး = ရရာ၏၊
- ၃။ ဝသယျိုး = နေကုန်ရာ၏၊
- ၄။ ဂဏေယျာမ = ယူလိုပါကုန်၏၊
- ၅။ ကထေယျာမ = ပြောကုန်ရာ၏၊
- ၆။ မန္တယျ = တိုင်ပင်ရာ၏၊
- ၇။ အာရာဇာယျာထု = ပြောကုန်ရာ၏၊
- ၈။ ဖလေယျ = ကွဲရာ၏။

* * * *

**ကံဟော ပါကျများ
အာရာတိကံဟောပါကျ**

- ၁။ ကံဟောပါကျ, ကထ္ထားက, ထတိယဝိဘတ်ပါ။
- ၂။ ကံဟောပါကျ, ကံပုဒ်က, ထထမိဘတ်ပါ။
- ၃။ ကံဟောကြီယာ, နက်လေးရာ, ထည့်ပါ (အပ်)ကိုပါ။
- ၄။ ကံနှင့်ကြီယာ, ဂန်ထူပါ, ထူပါ အရပါ။
- ၅။ ဗုဒ္ဓဒေဝ ကော် သဖွေ့ သုယိုတ္ထား။ (တမျက်နှာ ၁၀)
- ၆။ သော ပုံစွဲအောတိ ရွှေတိ။ (၁၇)
- ၇။ ဗုဒ္ဓသို့ ပန် ပဇ္ဇ တသု ဝေစွဲသု ပနိယာသမ္မယုတ္ထားတ္ထားမော် လွှဲတိ။ (၁၄)

ဘာ်ပုဒ်များ

- ၁။ ဗုဒ္ဓဒေဝ (ဗုဒ္ဓနှိပ် + ၁၀) ယခုအခိုပ်ပင်။
- ၂။ ဗုတိ = ဟူ၍။

ကြိယာများ

- ၁။ သုယိုတ္ထား = ကြားအပ်ပြီ။
- ၂။ ရွှေတိ = ဆိုအပ်ပါ။

* * * *

(ပတ်တုံး) ဖု ပေးရသော ခုတိယာဝိဘတ်

- ၁။ ချိန်ဟောပုဒ်မှာ, ခုတိယာ, နက်မှာ (ပတ်တုံး) ပေး။
- ၂။ ကြိယာ-ဂုဏ်-ပြို, ပြုပြီတိ, ဖုနှံတိ အရွှေ့သံသောက်။
- ၃။ တထာဂဟော ဇောဝန်မဟာဝိဟာရေး ကုန်ဝိသတိဝသာနှိ, ပုံဌာရာမေ
ဆွဲသာနှိတိ ပွဲပြီသတိ ဝသာနှိ ဝတိ။ (တမျက်နှာ ၃)

ଦୁଃଖରେ କାହାର ପିତା ମୁଣ୍ଡରେ କାହାର ପିତା

१३

- ၂။ အဟဲ ကမ္မသတသဟသာစိကာနဲ စတ္တာရိ အသင်္ခုယျာနဲ ပါရမိယော
ပူရေသီ။ (ဓမ္မဂိုဏ်နှာ ၃)

၃။ (ပဟာပါလော) ပွဲ ဝသာနဲ ဝသိတ္ထာ ပုစ္စီ။ (၁)

၄။ သစေ အယျာ ဉဲမဲ တေမာသံ ဉဲမ ဝသေယျား။ (၅)

၅။ အာရာသော ဉဲမဲ တေမာသံ ကတိဟဲ ဉဲရိုပထောပေးဟဲ ဝတိနာမေသာထဲ။
(၆)

၆။ ဉဲဒါနဲ ဉဲမဲ အန္တာဝသံ တယော မာသေ န နိုပန္တိသာစိ။ (၇)

၇။ တေမာသံ နိုပဒ္ဒရိရိယံ ကရိသာစိ။ (၁)

၈။ သော သွာ့ရည်း သမဏေစွဲ ကတ္ထာ အရုဏ္ဏမနေ က္ခံး ပတိသိတ္ထာ နှုနိုဒ်။
(၆)

၉။ အထ န အနုဟာသမည္တဲ့ ပတ္တိဝရရှိဟယာအီနဲ သိက္ခာပေတ္ထာ ပဟိတ္တိသူ။
(၉)

၁၀။ ဒေဝါ ပဋိမယာမဲ ဝသိတ္ထာ မနှီးမယာမေ ဝဂ်တေားးး (၁၃)

၁၁။ သော ကော်မီဝသံ ဇွဲရိ ဟွဲရိ အသိ အနုဟာသွဲ ဝဘာန္တာ စက္ခံး နိုဝင်္ဂာတဲ့
ဖော်တဲ့ န သင္ကာတိ။ (၁၅)

နာဂရိပုဒ်ပျော်

- ၁။ ပွဲရှိသတိ ဝသသာန် (၂၅)ပါတီ၊ ပတ်လုံး၊

၂။ ပုဇွာရာမ = ပုဇွာရုံကျောင်း၊

၃။ ကျွဲ့သတသဟသာစိက = ကန္တာတစ်သိန်းအလွန်ရှိ၍

၄။ အသချွဲ့ယျွဲ့ = အသချွဲ့။

၅။ ပါရမိ = ပါရမိ၊

၆။ ဝသသ = နှစ်၊

၇။ အန္တာဝသသ = ဝါ၏အတွင်း (ဝါတွင်း)

၈။ မာသ = လာ၊

၉။ ထိ = သုံး၊

၁၀။ နိုပွဲရိုရိုယ် = စွဲမြေသာ ဂိုဏ်ယ်၊

- ၁၁။ သဗ္ဗရွှေ့ = အလုံးစုံသော ညျှော့။
 ၁၂။ သမဏာဝမ္မ = ရဟန်းတရား။
 ၁၃။ ကတွာ = ပြု၏။
 ၁၄။ အရုဏ္ဍာဂုဏ် = အရုဏ်တက်ချိန်။
 ၁၅။ အမှုမာသမတွေ့ = တစ်လထက်ဝက်မျှ။
 ၁၆။ ပတွေ့, စိဝရုဏ္ဍာဏာဒီ = သပတ်, သက်န်း ယူခြင်း အစရှိ။
 ၁၇။ သိက္ခာပေတွာ = သင်ယူစော်။
 ၁၈။ ပဋိမယာမ = ပဋိမယံး။
 ၁၉။ ဝသိတွာ = ရွာသွေး၏။
 ၂၀။ ဒိဝသ = နေ့။
 ၂၁။ ဒီ = နှစ်။
 ၂၂။ ပွဲ = ပါး။
 ၂၃။ ဒသ = တစ်ဆယ်။
 ၂၄။ အမှုမာသ = ကတ်လထက်ဝက် (၁၅)ရက်။
 ၂၅။ ဝဟန် = ရွက်ဆောင်။
 ၂၆။ ဓဏ္ဍာ = လှည်းဘီး။
 ၂၇။ နိဝဇ္ဇာတုံး = ပြန်နှစ်စောင်းလှာ။
 ၂၈။ ဒဟိတုံး = စွန်ခြင်းလှာ။

ကြိုယာများ

- ၁။ ဝသေယျုံး = နေကုန်ရာ၏။
 ၂။ နိပစ်သာဂီ = လဲလောင်းမည်။
 ၃။ ကရိသာဂီ = ပြုလုပ်အုံ။
 ၄။ သက္ကာတိ = စွမ်းနိုင်အုံ။

* * * *

(୩) ହୁ ଯେବେଳୁ କୃତିଯାର୍ଥତାଟି

၁၁ ရှိန်ပါနက်မှာ, ဒုထိယာ, နက်မှာ (၅) ဖြစ်သည်။

- ၁။ သော ကေဒီဝယ် နှာတိတ္ထု ဂဲ့တွာ နှာတွာ ကော် ဝန်ပွတ် ဒီသွာ ပတ္တန် ကတွာ ပလ္လာမိ။ (တမျက်နှာ ၃)

၂။ ပုရောဘတ္ထု ဂါစ်နယေဘာဇီယာဒီနိ ဂဟေတွာဝ ဂါစ်။ (၇)

၃။ ပစ္စာဘတ္ထု ဂါစ်နှာ ပဉာ တောသစ္စနိ အင့် ၁ ပါရာနှုန်း။ (၁၁)

၄။ အနာထည်ပြုကေန ကေဒီဝယ်မိ သတွာ ပဉာ နဲ့ ပုစ္စိတုပုပွဲ။ (၁၁)

၅။ ပုရောဘတ္ထု ဒီန် ဒေါ်။ (၄)

၆။ ပစ္စာဘတ္ထု ဂုဏ်လာဒီဟတ္ထာ ဝတ္ထု၊ တောသစ္စ၊ ပါနကာဒီနိ ဂါဟေပေတွာ ဝမ္မသဝနတ္ထာယ ဂါစ်။ (၄)

၇။ ဉူဒီန် ဉူဒီ အဇ္ဇာဝယ် တယော မာသေ န နဲ့ပန္တိယာမိ။ (၇)

၈။ အထောကီဝယ် ဒီသာဝါသိနာ ဘီက္ဂ။ အဟေသုံး။ (၁၂)

၉။ တဘာ့ တဲ့ ဒီဝယ် သတွာ တသေ အန်ပြီကထဲ ကထေသီ။ (၄)

နာမိပုဒ်ချေး

- ၁။ ကေဒီဝယ် = တစ်နှုံး
 ၂။ နာနတို့ = ရေချိုးသိပ်
 ၃။ ဂုဏ်မှုလာဂါဟ္မာ့ = လက်ပြု နံသာ, ပန်း စသည်၏
 ၄။ အန္တာဝယ် = ပါ၏အတွင်း (ပါတွင်း)
 ၅။ ဒိဝယ် = နှုံး
 ၆။ ဒီသာရီသီ = အရပ်မျက်နှာတို့၏ နှုံး

* * * *

ကြိယာဝိသာသန (ခုတိယာ ကောဂါ)

၁။ ကြိယာအေး၊ ထူးပြု၏၊ စောင့်သာ ကြိယာဝိသာသန။

၂။ နပ္ပါယ်ပ၊ ခုတိယာ၊ ကောဝန်။

၃။ (ရွှေ) ဆောင်းက၊ ပိဿာသန၊ ဤယ-ပိဿာသူ။

၄။ နိုင် ပညာတွေသနနောက် ဟောနှီး။ (တမျက်နှာ ၃)

၅။ အပုံး အစရိတ် အကိုန် စောင် ကိုလေသာ စ ဘိန္ဒိယု။ (၈)

၆။ ထောရာပိ ဗုတာရေး သူ့ ဘိက္ဌ။ နိုင်းရှုံး မြှုပ်နည်းတို့။ (၁။)

၇။ ဗုတာပေ ပုရေတရမောင် ပေသေသသမီ။ (၉)

၈။ အောင်နှုံး ခို့ သာဝတ္ထိမာဝါး။ (၁၂)

၉။ ပုဇွဲ ဖေ အကိုန် ထောက် ရှုံးယု။ (၁၃)

၁၀။ ဗုဒ္ဓိန် ပန် အတိရေကတရု ရှုံးနှိုး။ (၁၁)

နာမ်ပုဒ်များ

၁။ နိုင် = အမြဲ။

၂။ အပုံး = ရွှေး မကျား။

၃။ အစရိတ် = နောက် မကျား။

၄။ နိုင်းရှုံး = မပြုတို့။

၅။ ပုရေတရု = သာ၍ ရွှေးနှုံးရွား။

၆။ ခို့ = လျှင်မြန်ရွား။

၇။ အောင်နှုံး = နတ်တို့၏ အရှင် သိကြားမင်း။

၈။ ပုဇွဲ = ရွှေး။

၉။ ထောက် = အနည်းငယ်း။

၁၀။ ဗုဒ္ဓိန် = ယခုအပိုင်းကား။

၁၁။ အတိရေကတရု = သာ၍ ပို့လွန်ရွား။

ස්වූහාවාස

- ०॥ වීද්‍රියු = ගැඟින්පි।
 १॥ පෙවෙවාම් = දිලුත්ථිඩ්වෝ!
 २॥ මාගඩ් = රෙශ්ගැඩ්පි。
 ३॥ රුද්‍රියු = ආගුර්ඩ්ගැඩ්පි!
 ४॥ රුද්‍රක් = ආගුර්ඩ්ගැඩ්ලි॥

* * *

(ආජ්‍රිද්) ණු ඡයෙදෙන තත්ත්‍යාධිකාරී

- ०॥ නො ඇත්තුපුදු ත බිජ පතුළ බිජුටිරෙ ගෙ මහෘලුග හිවු පුද්! (තාමුර්ග්‍රා උ)
 १॥ තො යෙවුදෙශු ඊපද්‍රියු॥ (වු)
 २॥ මුළුත් දාත, සෑවත්ව, පරියුද්දී, අවශ්‍යාත්‍යුද්දීයාත්වා පතුළ මුළු අභ්‍ය! (වු)
 ३॥ තෙටි ඇත්තුපුදු ත ඊත් ඊප්පාය පරියිවු॥
 ४॥ වතුළ ඇත්තුපුදුත්තාගත්තා ගෙතාංක මහෘලු ඊගාර්තී॥ (වු)

තාමුර්ග්‍රාවාස

- ०॥ ඇත්තුපුදු = ඇඳු!
 १॥ පතුළ = රෙශ්ගැඩ්!
 २॥ බිජුටිරු = බුත්ච්චි!
 ३॥ හිවු = ප්‍රිංග්!
 ४॥ යෙවුදු = මුඩා: නො, ඇමුඩා:
 ५॥ චව = ඇඹුඩා:
 ६॥ ඔතු = ගෙවා:
 ७॥ ඔතු = ගෙවා:
 ८॥ ඊත් = එත්!

- ၉။ ဂိဏ္ဍာ = ဆွမ်း၊
 ၁၀။ အာဂန္တာ = လာ၍၊
 ၁၁။ သဏ္ဌာ = ဘုရား၊
 ၁၂။ ဇောဝန်ဟာပိဟာရ = ဇောဝန်ကျောင်းကြီး၊

* * *

(၅) ဟု ဖော်သာ တတိယာပိဘတ်

- ၁။ ကာထ-အုပါ, နီထာ-ဇာသ, တူသမ္မား, သဏ္ဌာန္တာ, တတိယာ,
 သော်ပါများထုသည်။
 ၃။ သာ ဒသမာသစ္စပေါ် ပုဂ္ဂိုံး ပိအယို။

အနုက်

- ၁။ ဒသမာသစ္စယ် = ဆယ်လွှန်ရာအခါ။

* * *

(သမြိုင်) ဟု ဖော်သာ တတိယာပိဘတ်

- ၁။ ပုံမြေ ယယ် ဂယ်ကာလေ စိရောန ဂမိမာ့။ (ဟမျက်နှာ ၁၂)
 ၂။ အတ္ထနော ပညာနှုန်ပေါ် ဉာဏ်တွာ စာရင်း။

အနုက်

- ၁။ ပုံမြေ = ရှေးအခါ။
 ၂။ ဂယ်ကာလေ = သွားရာအခါ။
 ၃။ စိရောန = ဉာဏ်မြိုင်သမြိုင်း။
 ၄။ ဂမိမာ့ = သွားခဲ့ကုန်ပြီ။
 ၅။ ပညာနှုန်ပေါ် = ပညာအား လျှော့။
 ၆။ ဉာဏ်တွာ = သင်ယူ၍။
 ၇။ စာရင်း = ဆောင်ခြင်း။

(ကြောင့်) ဖု ပေးရသော တတိယာရိဘတ်

- ၁။ သော ကိုရ သတ္တရီ အပိုပတ္တသိနေဟန် ပုံးန ပုစ္ဆတီ။ (စာမျက်နှာ ၃)
 ၂။ တေနာဟ ဘကဝါ၊ (၁၀)
 ၃။ မဂ္ဂပရီပဋိဘယ်န ပွဲမိတော့။ (၁၁)
 ၄။ ထောရသာပါ သိလတေဇေန သက္ကသု ပဏ္ဍာကမ္မလသိလာသန် ဥဏ္ဍာကာရုံ
 ဒသေသိ။ (၁၁)
 ၅။ အငြောနာ ကတကမွဲဝသေန ဘိက္ခာဝေ။ (၁၃)
 ၆။ တေနာဟု ပေါ်ရာဏာ။ (၁၁)
 ၇။ သော ပဒ္ဒမာနသလာယ တိဝိမံ မနောဒုစ္ဆရီတံ ပူရေတီ။ (၁၅)
 ၈။ ညွှေဒ်ပစ္စယြော့။ (၁၁)
 ၉။ ဒုစ္ဆရီတာနာဝေန ဝိပါကဒုက္ခာ အနုက္ခာတီ။ (၁၅)

ခုခံပုဒ်များ

- ၁။ အပိုပတ္တ,သိနေဟ = လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော ချင်ခြင်း;
 ၂။ သတ္တရီ = ဘုရားရှင်။
 ၃။ မဂ္ဂ,ပရီပဋိ,ဘယ် = လပ်ပြု ဘေးရန် ကြောက်ခြင်း;
 ၄။ သိလတေဇေန = သိလတန်ရီး;
 ၅။ ကတ,ကမ္မ,ဝသာ = ပြုအပ်ပြီးသော ကံ၏ အစွမ်း;
 ၆။ ဘိက္ခာဝေ = ရဟန်းတို့။
 ၇။ ပေါ်ရာဏာ = ရှုံးပြု ဖြင်သော ဆရာ။
 ၈။ ပဒ္ဒ,မာနသ,တာ = ဖျက်ဆီးအပ်သော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်။
 ၉။ တိဝိမံ = သုံးပါးအပြားရှိ။
 ၁၀။ မနောဒုစ္ဆရီတံ = မနောဒုစ္ဆရီက်။
 ၁၂။ ညွှေဒ်,ပစ္စယြော့ = ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း၏အဖြစ်ဟူသော အနက်။

* * * *

(၄၁) တု အေးရလသာ စတုတ္ထီပိဘတ်

- ၁။ (ငါ) တု အေးရ၊ ဒိဘတ်တာ၊ မှတ်ပါ စတုတ္ထီ။
- ၂။ မတုတ္ထီ ဘဲ၊ ပြု အာယ၊ နှုံး ပုဂ္ဂိုလ်။
- ၃။ (အရိယသာဝကာ) ဓမ္မသာဝနတ္ထာယ ဂဇ္ဈိ။ (တမျက်နှာ ၄)
- ၄။ မဟာပါလော ဓမ္မသာဝနာယာတိ သုတ္ထာ နိသိမိ။ (၁။)
- ၅။ အဟံ ပရောသံ ဓမ္မဒေသနတ္ထာမော ပူရောသံ။ (၃)
- ၆။ တေ ဂါမ ပိဋ္ဌာယ ပဝါသိ။ (၆။ ၈)
- ၇။ သော ပိဋ္ဌာယ ပိဂိသိ။ (၅)
- ၈။ ပဋိကိုဇ္ဈာ တိကိဇ္ဈာယ ကို ပါလိတ ပမန္တိ။ (၈)
- ၉။ သော ထေရသာဝတ္ထာယ ပဇ္ဈာသိ။ (၁၂)

အာမ်ပို့များ

- ၁။ အရိယသာဝက = ဘုရား၏တပည့်၊ (ပါ) အရိယာတပည့်။
- ၂။ မဟာပါလ = မဟာပါလ။
- ၃။ ဓမ္မသာဝနတ္ထာ = တရားနာခြင်းအကျိုး။
- ၄။ ဓမ္မသာဝန = တရားနာခြင်း။
- ၅။ သုတ္ထာ = ကြား၍။
- ၆။ ဓမ္မဒေသနတ္ထာ = တရားဟောခြင်းအကျိုး။
- ၇။ ထေ = သာလျှင်။ သာ။
- ၈။ ပိဋ္ဌာ = ဆွမ်း။
- ၉။ ပဋိကိုဇ္ဈာ = ပယ်မြိုင်အပ်။
- ၁၀။ တိကိဇ္ဈာ = ဆေးကျခြင်း။
- ၁၁။ ကို = အဘယ့်ကြောင့်။
- ၁၂။ အတ္ထာ = အကျိုး။

ପ୍ରକାଶକ

- କ॥ ରହୁଣ୍ଡି = ବୁଝାଗନ୍ଧିଳୀ।
 ଜ॥ ଫିଲେଖି = ତିଣିଟି।
 ଧ॥ ମୁରେବୀ = ପ୍ରିଯେବେଟି।
 ଢ॥ ପଥିବାଣ୍ଡି = ଦଂଗୁଣ୍ଡିଳୀ।
 ଏ॥ ପିଠିବି = ଦଂତି।
 ଶ॥ ପବ୍ଲୁହି = ଫୁଲେଖୁଣୀ।
 ଗ॥ ପଙ୍ଗୁବାହି = ଵୋଟି।

* * * *

(କେବଳ) ତା ସେବକୁ ଫୁଲିପିଲାଯି

၁။ (ကြောင်)က ထောက်, ကျိုး-စိတ်ဘုရား၊ ရွှေ့ချေ သိပေါ်ရာ။

- ၁။ လဒ္ဓာ တသု ပါလောတိ နာမ် အကာသီ။ (ဘမျက်နှာ ၃)

၂။ တသ္ဌာ သပ္ပာ တသု အနပူမြိုကထံ ကထေသီ။ (၄)

၃။ တသ္ဌာ တေ စူး၍နှင့် နသာနှု ပါ ဘိဇ္ဇာ ပါ။ (၇)

၄။ ကို ကာရယာ ပါလိတ် တွဲ ပပန္တသီ။ (၁၁)

၅။ တသ္ဌာ ပန္တမယာမေ စက်မန် ဉာဏ်ရီ။ (၁၃)

၆။ ကသ္ဌာ အနော အတောာ။ (၁၁)

၇။ မနတော နိပ္ပါတ္ထာ မနောမယာ နာမ်။ (၁၅)

၈။ အဘိဇ္ဇာမိဟိ ဒေါသော် ပဒ္ဒန္တ။ (၁၅)

၉။ ပသု၍ ဉာဏ် နိလာမိဟိ ဉာဏ်လိုင်း။ (၁၁)

၁၀။ အာဂန္တကောဟိ ဉာဏ်လေသေဟိ ဉာဏ်လိုင်း။ (၁၁)

କାନ୍ତିପତ୍ରିଭ୍ରାତା

- ၁။ လဒ္ဓာ = ရအပ်သည့်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
၂။ ပါလောတိ = ပါလဟုသော।

- ၃။ နာမ = အမည်။
 ၄။ တဘ္ဗာ = ထို့ကြောင့်။
 ၅။ ကဘ္ဗာ = အဘယ့်ကြောင့်။
 ၆။ နိပ္ဇ္ဇာတာ = ပြီးစီးသည်အဖြစ်ကြောင့်။
 ၇။ ဒေါသဟိ = အပြစ်ထို့ကြောင့်။
 ၈။ နိလာဒီဟိ = အညီအစရိတ်သည်ထို့ကြောင့်။
 ၉။ ဉာပ္လိုလသဟိ = ကပ်၍ဖျက်ဆီးတတ်သောအပြစ်ထို့ကြောင့်။
 ၁၀။ အနုပ္ခိုက်ထာ = အဓိုဒ်အတိုင်းဖြစ်သော စကား။
 ၁၁။ ပစ္စီမယာမ = နောက်၍ ဖြစ်သော ယံ။
 ၁၂။ စက်မန = စကြီးသွားရာအရပ်။
 ၁၃။ အန္တ = မျက်စိကန်း။
 ၁၄။ အတ = ဖြစ်။
 ၁၅။ အဘိဓာဒီ = အဘိဓာ အဝရှိ။
 ၁၆။ ပသန္တ = ကြည်လင်။
 ၁၇။ ဉာဒက = ရော။
 ၁၈။ အာဂန္တူက = ငည်သည်။

ဓရယာဉ်

- ၁။ အကာသိ = ပြုပြု။
 ၂။ နသာန္တူ ပါ = ပျက်မူလည်း ပျက်စီးပါစေကုန်။
 ၃။ ဘိဓာန္တူ ပါ = ကွဲမူလည်း ကွဲပါစေကုန်။
 ၄။ ပမစ္စသိ = မေ့လျော့၏။
 ၅။ ဉာဏ်ရိ = သက်ဆင်းပြီ။

* * * *

(သည်၊ ထို) ဘု ဖော်လော ဆွဲခိုင်ဘတ်

- ၁။ ပအထေးမားခဲ့ပါ၊ (သည်-စည်) ဖုန်း၊ သက်ထတ် (၂)ရိဘတ်။

၂။ ဂိဘတ်ဆွဲ့၊ သည့်မီး၊ နှစ်ထိ သက်တဲ့ ဖုန်း။

၃။ ပအထေးမားထတ်၊ ပအထေးခဲ့ပါ၊ နှစ်ရုပ်ပြောယာ။

၄။ (ည်)ဟူ ပေးရာ၊ ကတ္တာများ၊ ပေးပါ (သည်) တူဘာ။

၅။ (အပ်ည်) ပေးရာ၊ ကံပုဒ်မှာ၊ ပေးပါ (တို့) တူဘာ။

၆။ ပြောနှစ်ပါး၊ ကံ ကတ္တာ၊ ခွဲဗြား သိပြောရာ။

၇။ (ည်)ခဲ့၊ ကတ္တာ၊ ကံသည်ကား၊ ထူးပြား ထိုင် ဂိဘတ်။

၈။ တသေ ဂိရဝန္တသေသာ သတ္တု၊ သန္တိကံ ကန္တာ ပုစ္စာ။ (တမျက်နှာ ၅)

၉။ အထ ထောရသေ နိုင့် အနောက္ခာပန္တသာ အကိုင်ရောက် ညွှန်။ (၆)

ଶାର୍ଦ୍ଦିତିକା:

- ၁။ ဂိုလ် = နိမ်ည်တစ်း၊
 ၂။ နှဲချို့ = အိပ်ပျော်ခြင်း၊
 ၃။ အနေကဲ့မ် = ပသက်ရောက်၊
 ၄။ အကိုရောဂါ = မျက်စိရောဂါ။

ମୁଦ୍ରା

- ၁။ ပုစ္စ = မေးပြ
၂။ သပ္တာ = ဖော်ပြ။

* * * *

(ကို: သို့) ဟု ဖော်ပြန် ဆိုင်ရိဘတ်

- ၁။ ရောက်ပုဂ္ဂနက်တွေ၊ မြင်းထည်ပါ၊ လျှောင်းသီ တံနက်ယေး။

၁။ တော်ဇူကဲ ဗွဲဝစနဲ့ ဉာဏ်ပို့တွေ တသေး စာရင်း ကထနဲ့ ဝင်စနဲ့။ (၅)

နာဂါ်ပုံးများ

- ၁။ တေဝါဒက = ပိဋကသုံးပုံး
 ၂။ ဓမ္မဝစ် = ဘုရား၏စကား၊
 ၃။ ဉာဏ်တွာ = သင်ယူ၍၊
 ၄။ ဓရဏာ = ဆောင်ခြင်း၊
 ၅။ ကထန = ဟောပြောခြင်း၊
 ၆။ ဝါစန = ပို့ချခြင်း။

* * * *

(တွင်) တု ဖော်သော ဆိုရိဘတ်

- ၁။ အပေါင်းဆုံး၊ စိတ်ချုပ်ပြီ၊ ပေါင်းက အနက် (တွင်)။
 ၂။ ထိအပေါင်းသည်၊ သတ္တိ၊ ဆို ရှိသည်၏။
 ၁။ ကော တောသံ ပွဲတော့မော့။ (တမျက်နှာ ၁၅)
 ၂။ သော အဖွော ဝါ မိဖွော ဝါ တေသံ ပွဲတော့မော့။ (။)

* * * *

(တွင်) တု ဖော်သော သတ္တိရိဘတ်

- ၁။ အနှံ,ပါန,ဘောသဇ္ဈာ ယော ယံ လူစွဲတို့။ (တမျက်နှာ ၃)
 ၂။ တေသံ အနာထပ်လိုကေန ကေခိုဝသွဲ သတ္တာ ပုံး၊ န ပုံးတပူဗြာ့။(။)
 ၃။ တေသံ ပွဲကော်မွော မန်သော အရိုယ်သာဝကာ အတာ။ (၄)
 ၄။ တေသံ အရိုယ်သာဝကာနဲ့ ဒွဲယော ကိုစွာနဲ့ အဟေသုံး။ (။)
 ၅။ တေသံ တေ ကော့ဖွဲ့စီ န ပရိစိဖွော့။ (၇)
 ၆။ အဟို ဒသသံ ပုညကိုရိုယ်တွေ့သုံး။ ကော လသိသာမိုး။ (၁၂)
 ၇။ တေသံ အယံ ဂုဏ်မွော နာမ်။ (၁၄)
 ၈။ တေသံ လူမသိုံး ဗြာနေ နိုသတ္တာနိုဝင်မွော အပိုပြောတော့။ (။)

କାର୍ତ୍ତିକାବ୍ଲୁ

- ၁။ အဲနဲ,ပါနဲ,ဘေးသွဲ = အတေ, အဖျော်, ဆေး।

၂။ ကေဒီဝသွဲ = တစ်နေ့.မျှလည်း၊

၃။ ပုံစံတုပွဲ = ရှုံးပြု ပေးအပ်။

၄။ ကောွဲ = တစ်ခုဗျာသော ဘုရားရှင်း၊

၅။ ပရိစိတ္တာ = ဆည်းပူးအပ်။

၆။ ပုညကိရိယဝတ္ထု = ပုညကိရိယဝတ္ထု။

၇။ ကော = တစ်။

၈။ ဂုဏာဓမ္မ = ဂုဏာဓမ္မ။

၉။ ဌာန = နေရာ။

၁၀။ နိသွေးတွေနိုဝင်မွဲ = သတ္တုဝါမဟုတ်, အသက်မဟုတ်သော သဘောတရား။

၁၁။ ထ = ထိုး။

၁၂။ တူမ = ဤ။

၁၃။ အပိုဂျေတာ = အလိုဂျိုအပ်။

* * * *

(သည်၊ ထောက်) ဟု ဖော်ရသော သတ္တဝါပိုဒ်ဘဏ်

- ၁။ ထင်ရှား-မထင်ရှား, (၂)လျှို့ပြော, ရှိယား ကြိုယား

၂။ ထင်ရှာ့ဖြင့်ကား, မထင်ရှား, မှတ်သား ပြောလိုပါး

၃။ ထင်ရှာ့ကြိုယာ, ထက္ခသာ, နက်မှာ (အသိ) သေခား

၄။ ဘူးကိုကား, (ဘို့) သေပြား, ကဗျား (သည်) သေခား

၅။ ထင်ရှာ့ကြိုယာ, ထက္ခသာ, ထက္ခာ မထင်ရှား

၆။ (အသိ)ခဲ့ ကဗျား, ကံသည်ကား, တွေ့ဌား ထို့-စီအထိ။

၁။ တွဲ မေ ဟတရို မတာယ ဟတာ ဂိယ, ဂိတရို မတေ ဂိတာ ဂိယ လဒေ။
(တမျက်နှာ ၄)

- ၂။ သတ္တာ ပန တဘိ၏ နိသိန္ဒမဏ္ဍာယောက် စမ္မအေသန ကာထေတိယောက်။
(တမျက်နှာ ၃)
- ၃။ တဘိ၏ ဥပဒေ၏ ပယံ ကထေယျာထာ။ (၆)
- ၄။ အထ ထေရဟယ နိုင် အနေဘဏ္ဍာဆန္ဒသာ ပုဂ္ဂမဟာသာ အတိက္ခာ၏ ဖွံ့ဖြိုးမာသာ
သမ္မတွေ အကိုရောက် ဥပ္ပနီ။ (၆)
- ၅။ တေ ဥပက္ခာယ ပတ်ရဏာယ သမ္မဝ အရဟတ္ထံ ပါပုလိုသူ။ (၈)
- ၆။ အထသာ မွှေ့မယာမေ အတိက္ခာ၏ အပုံ့ အတရိပ် အကိုနီ စေ ကိုလေသာ
စ ဘိန္ဒိယု။ (၈)
- ၇။ တေ ထေရေ စက်ပတ္တေ ယေဘုယျန ဝိပ္ပန္တယု။ (၁၃)
- ၈။ ဘအောင် အရဟတ္ထံသာ ဥပန်သာယေ သတိ ကသွာ အနော အတောာ။ (၁၁)
- ၉။ အတိတေ ဗာရာဏသိယံ ကာသီရည် ရှုံး ကာရော၏ ကော ဝေဇာ
ပုံ့ဖို့။ (၁၁)
- ၁၀။ န ဟိ တေ မနေ အနိုဒ္ဓ၏ ဥပ္ပန္တယုံး သက္ကာတို့။ (၁၅)
- ၁၁။ မနော ပန ကေဇာသု စေတသိကေသု အနိုဒ္ဓ၏ ဥပ္ပန္တယောက်။ (၁၁)
- ၁၂။ ဗဟိုသု ကေတော ကမ္မာနီ ကရော၏ သု သော ပုံ့ပုံ့မော်။ (၁၁)

နာမ်ပုံ့များ

- ၁။ မာတာ = အမိုး
- ၂။ ဂိတာ = အဖေ
- ၃။ မတ = သော
- ၄။ ဂိယ = ကဲ့သို့။
- ၅။ လဒ် = ရအပ်။
- ၆။ နိသိန္ဒမဏ္ဍာ = ထိုင်ကာများ
- ၇။ ဥပ္ပနီ = ဖြစ်။
- ၈။ ပုဂ္ဂမဟာသာ = ပုဂ္ဂမလာ
- ၉။ အတိက္ခာ = ကျော်လွန်။
- ၁၀။ မွှေ့မယာသာ = အလယ်၌ဖြစ်သော လာ

ဓမුජටජඬගතා තැපෑලියෙන්දීංස් පෘතුරු ඩිංජිවේගුව

၁၁၃

- ၁၁။ වැමුණු = ගෙවාදීදා රොරි!
- ၁၂။ පාන්දිරොර = මුරුග්ධිරොරි!
- ၁၃။ උපග්‍රේ = අශ්‍රිගාරි!
- ၁၄။ පතිබ්‍රානා = පතිබ්‍රානාක්!
- ၁၅။ පාඩුෂ් = රුහුමගුව!
- ၁၆။ පාචුඩ් = නොරුමගුව!
- ၁၇။ ගෙං ත = දෙළුංගෙවාදී!
- ၁၈။ ඕග්ගං = ඕග්ගීලෙෂාරි!
- ၁၉။ පාඨුඟු = පාඨුඟුජියි!
- ၂၀။ උප්පිවාය = පාස්ගීවා ආභ්‍යාභාග්‍රාදී!
- ၂၁။ ඩති = දිංලයෝරි!
- ၂၂။ ගාව්දිරාභ = ගාව්දියර්දී!
- ၂၃။ බුණ = මර්දියුම්!
- ၂၄။ ගාබේක් = ප්‍රියදර්!
- ၂၅။ ගූ = එති!
- ၂၆။ පාත්‍රුජ්‍යාක් = ප්‍රිති!
- ၂၇။ උප්පිත්තු = ප්‍රිතිඹුරිංදා!
- ၂၈။ ගෙං = පාංශී!
- ၂၉။ ගෙතාවිග = ගෙතාවිගි!
- ၂၁။ ගෙතෙව = තාණ්ඩිංඡතැන්දී!
- ၂၂။ ගුණ = පාදු!
- ၂၃။ ගෙෂාක් = ප්‍රියදර්॥

ස්ථානයා

- ၁။ ගායෙයුරාත = ප්‍රියිගුණ්!
- ၂။ උප්පි = ප්‍රිතිඹු!
- ၃။ පිදුංචිවූ = රොරිගුණ්ප්‍රි!

- ၄။ ဂိပန္တာ = ပျက်စီးကုန်ပြီ။
 ၅။ သလောက် = ဓမ္မီးနိုင်ကုန်၏။
 ၆။ ညွှန်တိယေဝ = ဖြစ်သည့်သာ။

* * * *

(ତ୍ୟ) ଫୁଲ୍ସିରେ ପିତ୍ତେ ନିର୍ମାଣ:

- ၁။ ထွေ-အနိယ, ကံဘောဂျ, တူရ ကံပိုစ္စင့်။

J။ သိုင်တူ-စုံတူ, ဝိသတ်တူ, ဂုံး တူ (၄) ဆင့်။

၃။ ကံအနှစ်ပြင်, ထိုက်-သင့်ပင်, နိုင်ပင် ပြဿေးရှင့်။

၁။ ကလူးရာရှုံးသယေန တေ ရေး အာရာရေတ္တာ။ (တမျက်နှာ ၆)

J။ နှင့် အဖွဲ့မငွေးဟို ဘဝီတ္ထုံး။ (၁။)

၃။ ဝံ့သမ္မဒ္မာမိုး ဝေါ်တ္ထုံး။ (၁၅)

၁၃၆

- ၁။ ကလ္လာဏုဇ္ဈာသယ = ကောင်းသော အလိုဘန္ဒ၏

၂။ အာရာဓမ္မတဗ္ဗာ = နှစ်သက်စေထိုက်၏

၃။ ဘဝိတဗ္ဗာ = ပြစ်ထိုက်၏

၄။ ဝေဒိတဗ္ဗာ = သိထိုက်၏

၅။ နှစ် = မဟုတ်လောာ၏

၆။ အပူမည့် = မပေါ်မလျော့သူ့

၇။ ဝေါသမွေး = ဤပြုမာအတိုင်း ပြီးစီးခြင်းရှိ၏

၈။ ဉာဏ် = ဤပြုမာမေယျကို၏။

* * * *

ත්‍රේහා (ං) පුද්‍රේච්චිත් ටිගුජා:

ං॥ ත්‍රේහාතිගා, ගිත්ත්‍රේය, තුරු ත්‍රේහ්‍රේද්:

ං॥ ඩින්තු-දක්තු, තිහාත්තු, දතු තු (ං) හඳු:

ං॥ ඇය පුද්‍රේච්චිතා ගැඟු භාවීතාත් | වාංශීය | ග් ආරුළාත් |
ං|| ගැඟුපිලඹුදුරු || (තාමුර්ග්‍රා ජ)

ං॥ ඇය මහෙච්චාය පෙන්නාය පදිඟුහ්තෙව භාරිතාත් || (ජ)

ං॥ තු ම මාතාරී මතාය මාතා එය, එතාරී මතෙ එතා එය ලඟී ||
(ං)

ං॥ වත්තාරා ආක්, මණු, පදියෙච්චාත්, ගලුරාණා ඔහු වෙවිතා ||
(ං)

ං॥ ආක් වත්තී නේදු පදිඟුතාමා || (ං)

ං॥ වත්තී මයා තෙල් පදිතු පෙහිත් || ()

ං॥ ආච්චාය රේ තෙල් ආවිදුෂ් || ()

ං॥ මයා ගෙටිරෙන්ද දුපච්චාය මදුෂ් තෙල් පහිත් || ()

ං॥ වත්තී අවිච්චා රේ තෙල් ආවිදුෂ් || ()

ං॥ වත්තී අවිච්චා රේ ආවිදුෂ් | අවිච්චා || (ං)

ං॥ තෙවු තෙ ගෙජුඹුරී අ පදිඡුඹුරා || ()

ං॥ අවිච්චා රේ වත්තී අසුළුග් ගත් | අවිච්චා || (ං)

ං॥ මයා රේ තෙල් පසුෂ් || ()

ං॥ වත්තී එය තෙල් පසුෂ් || ()

ං॥ වත්තී එය තෙල් පසුෂ් || ()

ං॥ ගි පන් ටෝ තුලුමුහ් මාරෙන්තා තිඹුරාත් | අ තිඹුරා වත්තීත් || (ං)

ං॥ ගි වත්තී අසුළුග් ගත් || (ං)

ං॥ වත්තී ප්‍රාත්‍යා එය පිලිත් චක්‍රුත් අවිච්චාය ලදුදු තාවා පිළෙත්
ආස් ආගාවී ||

- ၁၉။ သတ္တာ အနာထပိလျှိုကေန ကာရိတေ စေတဝန်ဟာပိဟာရေး ပိုဟရတိ။ (စာမျက်နှာ ၈)
- ၂၀။ တထာဂတော ဒွေအသီတိဉာတိကုလသဟသောဟိ ကာရိတေ နိဗ္ဗာဝ မဟာပိဟာရေး ဝဘီ။ (၁၁)
- ၂၁။ တထာဂတော ပိသာသီယ ကာရိတေ ပုံဗာရာမေ ဝဘီ။
- ၂၂။ ပဋိကိုဇ္ဈာ တိကိုဇ္ဈာယ, ဝေဇ္ဈာပိ ဝိဝန္တတေား။ (၈)
- ၂၃။ သော ထောရေန ပုန္ပါန့် ပူဇ္ဈာပိ န ကိုဇ္ဈာ ကထေသီ။ (၁၀)
- ၂၄။ သာမဏသောရေ ထောရေန ဥပန္တသာယ ရုဋ္ဌပုံ့ ရီမ သမ္မာပုံ့။ (၁၀)
- ၂၅။ အဟံ ထောရု တယာ ကာရိတာပုံ့သာလာယ နိသိန္တက် ဒိသွာ အာဂတေဘိ။ (၁၂)
- ၂၆။ အနာထပိလျှိုကေန ကေခိဝသို့ သတ္တာ ပုံ့ န ပုံ့ကပါ့။ (၃)

* * * *

ကံဟာ ထပ္ပါယ်း

နာမ်ပို့များ

- ၁။ ကတ္တ = အဘယ်အရပ်။
- ၂။ အာရွှေ = အကြောင်းပြု၍။
- ၃။ စက္ခလပို့လတ္ထာရ = စက္ခလပို့လထော်။
- ၄။ မဟေသက္က = ကြီးသော တန်နိုးရှိ။
- ၅။ ဒေဝတာ = နတ်။
- ၆။ ပရိုဂုံဟိတ = သိပ်းပို့က်အပ်။
- ၇။ အာဒီ = အစာ။
- ၈။ မန္တ = အလယ်။
- ၉။ ပရိုယောသာန = အဆုံး။
- ၁၀။ ကလျာဏာ = ကောင်း။
- ၁၁။ ဒေသိတ = ဟောအပ်။

- କୁ॥ ପରିଧିତ = ପରିପ୍ରିତିଆରି।
 କୁ॥ ପତିତ୍ତା = ଶୁର୍ଗର୍ଣ୍ଣ।
 କୁ॥ ଲେଖିତ = ଲୋକୁଟିଆରି।
 କୁ॥ କୋରିର = ତାଳିକ୍ଷେତ୍ରି।
 କୁ॥ ଦୂରବ୍ୟନ୍ତିମଧ୍ୟ = ଦ୍ଵିତୀୟାମ୍ବିଦ୍ୟୁତି ଦୂରିକିରି।
 କୁ॥ ପତିତ = ଧିଅରି।
 କୁ॥ ଫିଲେଟିତ୍ତା = ଯୀଣର୍ଣ୍ଣ।
 କୁ॥ ଫିଲେଟିକ୍ଷା = ଯୀଣି।
 କୁ॥ ଫିଲେଟିକ୍ଷା = ଲେବେର୍ଗଣି।
 କୁ॥ ଫିଲେଟିତ୍ତା = ଲେଲେବ୍ରାନ୍ଡିଶ୍ରୀ।
 କୁ॥ ଫିଲେଗାମ୍ଭ = ଫାଫରିମ୍ବ।
 କୁ॥ ଆଚୁକ = ଗ୍ରୀଭଲ୍ଲେବ୍ରୀ।
 କୁ॥ ପତ୍ତ = ଶୁର୍ଗିଆରି।
 କୁ॥ ହାରିଯ = ଓନ୍ଫିଲେସ।
 କୁ॥ ଗତ = ପ୍ରିଆରି।
 କୁ॥ ଭାବେକ୍ଷଣ = ବୈଜେବ୍ରୀ।
 କୁ॥ କିଛି = ପ୍ରିଅରି।
 କୁ॥ ପିଲିତ = ହୋଣ୍ଡର୍ରୋକିରିଆରି।
 କୁ॥ ଆଜ୍ଞା = ପିପି।
 କୁ॥ ଲାଙ୍ଘନ୍ତା = ରାରିଲାନ୍ଧିର୍ଣ୍ଣିଆପ୍ରିତି।
 କୁ॥ ଗାରିତ = ପ୍ରିଲାରିଆରି।
 କୁ॥ ଦେବାତ୍ମିତିଭ୍ୟାତିଗଲବହାତୁ = ଦେବାତ୍ମିପରିଦିନିଃ ତାଳିଲିଙ୍କିଶ୍ରୋଗିରିଲେବାନ୍ଦିଃ।
 କୁ॥ ଦେବାତ୍ମିଭାବାତ୍ମାର = ଦେବାତ୍ମିଗ୍ରେବ୍ରାନ୍ଦିକ୍ରିଃ।
 କୁ॥ ଫିଲ୍ରୋମହାତିଭାର = ଫିଲ୍ରୋମଗ୍ରେବ୍ରାନ୍ଦିକ୍ରିଃ।
 କୁ॥ ବ୍ୟାକ୍ଷାରାମ = ବ୍ୟାକ୍ଷାରିଗ୍ରେବ୍ରାନ୍ଦିଃ।
 କୁ॥ ପକ୍ଷିଗ୍ରୀତ୍ତା = ପରିପ୍ରିତିଆରି।

- ၃၈။ ဂိဝန္တ = ရှေ့ကြည်အပ်။
 ၃၉။ ပုဇွဲ = ဓော်အပ်။
 ၄၀။ ဝိဇ္ဇာဗုဒ္ဓ = ရှေးပြု နေအပ်လူး။
 ၄၁။ ကာရိတပဲ့သာလာ = ဆောက်လုပ်အပ်သော သစ်ချက်ပိုးကျောင်း။
 ၄၂။ နိသိန္တက = ထိုင်နေ။
 ၄၃။ ပုစ္စာဗုဒ္ဓ = ရှေးပြု ဓော်အပ်။
 ၄၄။ ကေဒီဝသမြို့ = တစ်နေ့မျှလည်း။

* * * *

ကျေားဟော (၈) ဖွံ့ဖြိုးပါတဲ့ ဝါကျများ

၁။ ကျေားဆတာမှာ၊ ကိုယ်ကြိုးယာ၊ ထူပါ ကျေားနှင့်။

၂။ ထိုင်ထူ-စိုင်ထူ၊ ဝိဘတ်ထူ၊ ရထူ ထူ (၄) ဆင့်။

- ၁။ ဂါဌာနာ စ တူးစွာဟာတွာ န ဂတာပူဇ္ဈာ။ (တမျက်နှာ ၃)
 ၂။ ကို န ခေါ် ရောဂါရိ န ရူပသဇ္ဈာ။ (၆)
 ၃။ အနေကာနိ ပန် ဗုဒ္ဓသတာနိ ဗုဒ္ဓသဟသာနိ အတိတာနိ။ (၇)
 ၄။ အကျိုးနိ ပေါ် အာရုံသော ပရီပါးနာနိ။ (၈)
 ၅။ ပါပေါ် အတော်သိ သာမဏောရာ။ (၁၀)
 ၆။ ဉူဒါနိ ပနို့ ဂိုလ် အတော်။ (။)
 ၇။ သွာဟံ န သွှဲ့ယ ပွဲ့စိတော်။ (။)
 ၈။ မဂ္ဂ,ပရီပန္တ,သာယေန ပွဲ့စိတော်။ (။)
 ၉။ သော တာယ သွှဲ့ သို့လပို့ပွဲ့း ပဖွော ဘဝီသာတိ။ (။)
 ၁၀။ သာမဏောရော တသာ သွှဲ့ကံ ဂတော်။ (။)
 ၁၁။ ဟန္တာဟံ ကန္တာရွှေ့နုမာဂတော်။ (၁၁)
 ၁၂။ အဟံ အာဂတော့နို့။ (၁၂)
 ၁၃။ ကို ပန် ထောရော အာဂတော်။ (။)

ଦୁଃଖରେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାଇଲା ମହାଶୂନ୍ୟରେ ଆଜ୍ଞାନ ପାଇଲା

309

၁၄။ မေတ္တာ စ ညိုတော့။ (တမျက်နှာ ၁၂)

၁၅။ ဒေဝါ၊ မန္တိပယာဇ္ဇန စိဂတ္တာ။ (၁၁)

କବିତାକୁଳ

- ၁။ ဂုဏ္ဍာ = သွား၊

၂။ တုစ္ဆာတွေ = အချည်းနှီးသောလက်ရှို့၊

၃။ ဂတ္တုပုံး = ရှေးခြံ သွားဖူး၊

၄။ ရောဂါ = ရောက်ု့၊

၅။ ရုပသ္ထာ = ပြိုမ်းအေး၊

၆။ အနေက (န+ကေ) = တစ်ခု မဟုတ် (များစွာ)၊

၇။ ပုဒ္ဓသတ = ဘုရားအရာ၊

၈။ ပုဒ္ဓသဟသာ = ဘုရားအထောင်၊

၉။ အတိတ = လွှန်ု့၊

၁၀။ ပရိပါးန = ယုတ်လျော့၊

၁၁။ ပါပ = ယုတ်ဘဘူး၊

၁၂။ စာတ = ဖြစ်ု့၊

၁၃။ သီလဝိပုဒ္ဓိ = သီလပျက်စီးခြင်း၊

၁၄။ ပုဒ္ဓ = ရောက်ု့၊

၁၅။ ဂတ္တ = သွား၊

၁၆။ အာဂတ = လာု့၊

၁၇။ ကုန္တာရုံးနှီး = အစွန်းရှည်သော ခရီးခဲ့ု့၊

၁၈။ ဉို့တ = ထား၊

၁၉။ ဂိဂတ = ကင်းး၊

၂၀။ မေယား ၆၃၀ = မိုးး။

* * * *

(တွာ) ဖရ္တညီးပါတဲ့ ပါကျဗျား

- ၁။ ဧရာ-ဓနာက်-ထူပါ, ဉာဏာ, သက်ပါ တွာဖရ္တညီး။
- ၂။ ဓကြာင့်-သော် နှစ်ဗြာ, ပါင်း (၅) ဗြာ, သက်ပါ တွာဖရ္တညီး။
- ၃။ အယံ ဓမ္မဒေသနာ ကဲ အာရွှေ ဘာသိတာ။ (တမျက်နှာ ၂)
- ၄။ သော နာနတိတ္ထံ ဂန္ဓာ နှတွာ ကော် ဝန်ပွဲတိ ဒီသွာ တသေ ဟောတော်တွာ ပါကာရပါရိက္ခာပေတွာ ကာရာပေတွာ ပါလှကဲ ဉာဏ်ရာပေတွာ ဝဖောက် ဥသာပေတွာ ဝန်ပွဲတိ အလက်ရှိတွာ အခွဲလီ ကရိတွာ ပတ္တန် ကတွာ ပလ္လာမိ။ (၁)
- ၅။ သာ ဂုဏ်သုတေသန ပတိပိုတာဘဝံ ဥပွာ တသေ အာရောစော်။ (၁)
- ၆။ တသေ ရှုပါလောတိ နာမံ ကတွာ လူတရသု မဟာပါလောတိ နာမံ အကာသိ။ (၃)
- ၇။ သတွာ အနုပုပြောနာက္ခာ အနာထပ်လျှို့ကောန စတုပညာသကောနိုင် ဂိသေဇွဲတွာ ကာရိတေ ဖော်ဝနမဟာဝိဟာရေ ဂိဟရတိ။ (၁)
- ၈။ တထာကတေ ဒိဋ္ဌာန် ကုလာန် ရုဏ်မဟယွှေတ် ပမိုဂု သာဝတ္ထ် နိသာယ ပွဲပိသတိ ဝသာန် ဝသာဝါယံ ဝသိ။ (၁)
- ၉။ ပုရေဘာတ္ထံ ဂါဇိုး ဒါဒိန်ယဘောဒီယာဒီန ကဟေတွာဝ ဂါဇိုး။ (၁)
- ၁၀။ အဟံ အတွေ့နော သိသံ ဆိုနိုင်တွာ အက္ခာနိုင် ဥပါဇွဲတွာ ဟဒယံသံ ဥပါဇွဲတွာ ပါကသမံ ပုတွေ့ဒါရဲ ပရိုဒ်တွာ ပါရိပိယော ပူရေသိ။ (၁)
- ၁၁။ သတွဲ ဓမ္မဒေသန် သုတွာ အရိယသာဝကာ အတာ။ (၄)
- ၁၂။ ပစ္စာဘာတ္ထံ ဝွှေ, ဘေသွှေ, ပါနကာဒီန ဂါဟာပေတွာ ဂါဇိုး။ (၁)
- ၁၃။ မဟာပါလော အရိယသာဝကေ ဂိဟာရဲ ဂါဇိုး ဒီသွာ ပုစ္စာတွာ သုတွာ ဂန္ဓာ သတွာရဲ ဝန္တိတွာ ပရိယပရိယာနဲ့ နိသိဒိုး။ (၁)
- ၁၄။ ဓမ္မဒီ စ နာမ သရဏာ, သီလ, ပုဇွဲနာဒီန ဥပန်သာယံ ဉာဏ်ကေတွာ ဝံ့ အေသေနဲ့။ (၁)
- ၁၅။ သတွာ တသေ ဥပန်သာယံ ဉာဏ်ကေတွာ အနုပုမိုကထံ ကထေသိ။ (၁)

ဓမුහුරාජුගාය ගැඹුවියාඟ්‍යාධනයෙක් එම්බිචීගුව

๒๒

- ၁၄॥ ත වූතු මහාපිළෙන ගැඹුම්මිගෙන තික්ෂේවි॥ (තමුණ්දා ၄)
- ၁၅॥ ගෙව වූතුරු උපවාර්ගිතු පඩුණ් යාම්॥ (॥)
- ၁၆॥ ගෙව වූතුම්මිතු වූතුරු ට්‍රිතු ගෙහ් ගැඹු ගත්සු පලෝවාපෙතු ආහා॥ (॥)
- ၁၇॥ අහ වූතු ඡුවටෙවන් වූතු යඛාධියෙ තව්යිත් අ වූතු පලෝවාමි॥ (॥)
- ၁၈॥ වූතුරා ත්‍රිලගුණ ආරෙපෙතු ඡෙව ටෝටෙවා॥ (॥)
- ၁၉॥ (මහාපිළෙන) ත වූතු වූතුම් ගැඹු පඩුණ් යාම්තු ආර්ථියාපනු යාම් වූතුම් වූතු ට්‍රිතු පැද තව්යිතු දුෂ්ඨංචෙවා පතිරෙතු වූතුරාභුජවාර්ගිතු ට්‍රිතු පූතී॥ (၅)
- ၂၀॥ ගෙව ප්‍රාග්ධන දුෂ්ඨංචන් උග්‍රාත්‍යිතු තවා ගැඹුණ ගත්සු තිමණ්කී නැං ගැඹු දරු නාම॥ (၅)
- ၂၁॥ අදාළාව ඔ යත්ත් පදුජපෙතු ඊපවාම් තඳුතු ආර්හාග්‍රිගාත්කී නැං ඊපවානාදරු නාම॥ (॥)
- ၂၂॥ ගෙව වූතුරු ට්‍රිතු වූතු වූතු ලව්‍යිතු ගෙහ් වූතු අශ්‍රිත්‍යිතු ඊවයාන්තාතාමන් ගැඹු ගෙන මහාත්ක් පදුජකිජ් පතු පිළුවාය පිරිවි॥ (॥)
- ၂၃॥ අන්තා වූතු වූතු ආවනාම් පෙනාපෙතු ඊවීමිපෙතු පත්‍රීගෙන භාවෙන් පදිංචිවිතු පූතීතු උදා ආහේවූ॥ (॥)
- ၂၄॥ ඔය වැඩෙනාව පත්‍රීයා ටිලාම් ගෙඳුයුවාම॥ (॥)
- ၂၅॥ ඔය ගැඹුහාම් ගැඹුහාම් ඊවාම්වාතාමන් ගැඹුවාම॥ (॥)
- ၂၆॥ අන්තා ගෙව පදිංචි ගෙනතු ඊපවාර්ගිතු රුණ්ඩාන්, පිරිප්‍රානාම් වූතුටෙතු ආම්වූ॥ (၆)
- ၂၇॥ ආය ගෙ ගෙන ගෙඳු උපවාර්ගිතු පතිරෙවි॥ (॥)
- ၂၈॥ ගෙවා ගෙ වූතු ආම්සේතු පූතී॥ (॥)
- ၂၉॥ ඔය ණ දුෂ්ඨාව වූතුගා ගැඹුදාම් ගෙනතු ආගතා॥ (॥)
- ၃၀॥ ගෙව වූතුරුණ් වෘත්තාමස් ගතු ආර්යාදාන් ගැඹු ඊවීම්॥ (॥)

- ၃၁။ ဘိက္ခၢ။ ထောရသု သန္တိကံ ဂွဲ့၊ အာဟံသု။ (ဓမ္မပုဂ္ဂနာ ၆)
- ၃၂။ အဗ္ဗာနော ပတ္တိဝင်ရု ရိဟာပေတွာ နိက္ခို။ (။)
- ၃၃။ ဘိက္ခၢ။ တသု အကိုဟို အသူ့နှင့် ပြုရဇ္ဇ် ဒီသွာ ပုံစွဲသု။ (။)
- ၃၄။ သော တေလံ ပစ်တွာ ပေသေသီ။ (။)
- ၃၅။ ထောရော နိသိန္တိကောဝ အာသိန္တိကွော အန္တာရိပါ ပါဝိသိုံး (။)
- ၃၆။ ဝေဇ္ဇာ တဲ့ ဒီသွာ အာဟာ။ (။)
- ၃၇။ မယာ တေလံ ပစ်တွာ ပေသိတဲ့။ (။)
- ၃၈။ ဝေဇ္ဇာ စိန္တိတွာ “ဘာန္တာ နိသိဒီတိတွာ ဝေါ တေလံ အာသိတွဲ၊ နိပုံစွဲတွာ”
တဲ့ ပုံစွဲ။ (။)
- ၃၉။ ဝိဟာရု ဂွဲ့၊ ထောရသု ဝသန္တာနှင့် ဉာဏ်လောကသာမို့။ (၇)
- ၄၀။ သော စိန္တိတွာ ထေရု ဝိသုဇ္ဇာတွာ ဝိဟာရု ဂွဲ့၊ စက်ပန်နိသိဒ္ဓန္တာနှင့်
မေဝ ဒီသွာ သယန္တာနှင့် အိဒ္ဓသွာ ပုံစွဲ။ (၇)
- ၄၁။ နိပုံစွဲတွာ အာသိဂျာထဲ။ (။)
- ၄၂။ မန္တာတွာ အနိသာမို့။ (။)
- ၄၃။ (ထောရော) အဗ္ဗာနော ဉာဏ်ဝါဒ ဒုတွာ နိသိန္တိကောဝ န္တာကုမ္ပါဒ် ကတွာ ရိမ်
ပိဏ္ဏာယူ ပါဝိသိုံး (။)
- ၄၄။ နိသိဒီတွာ ဝေါ ဘာန္တာ န္တာကုမ္ပါဒ် ကတဲ့၊ နိပုံစွဲတွာ။ (၈)
- ၄၅။ သော ဝိဟာရု ဂွဲ့၊ အဗ္ဗာနှင့် ဉာဏ်ဝါဒတွာ သမဏမေ့ အကာသီ။ (။)
- ၄၆။ သော အရဟာ ဟုတွာ ဂုံး ပစ်သိတွာ နိသိဒီ။ (။)
- ၄၇။ တေ တသု အကိုနိ ဉာဏ်လောကတွာ အသုပုံစွဲန္တာတွာ ဟုတွာ ထေရု
သမသာသေတွာ ဝတ္ထုပဋိဝတ္ထု ကတွာ ရိမ် ပိဏ္ဏာယူ ပါဝိသိုံး။ (။)
- ၄၈။ မနုသာ ထေရု အိဒ္ဓသွာ ပုံစွဲတွာ တဲ့ ပဝတ္ထု သုတွာ ယာရု ပေသေတွာ
သယံ ပိဏ္ဏာဝါတမာဒါယ ဂွဲ့၊ ထေရု ဝန္တာတွာ ပါဒမူလေ ပရိဝတ္ထုမာနာ
ရော်တွာ သမသာသေတွာ ပည့်ဖို့သု။ (။)
- ၄၉။ တတော ပုံးယူ ယာရာတွဲ ဝိဟာရုမေဝ ပေသေနှိုး။ (။)
- ၅၀။ တေ တသေသာဝါဒ ဌာတွာ အရဟာတွဲ ပါပုံးဖို့သု။ (။)

ဓမුහෙමයුගාය සැපුවියභේදයුන්නායුගා එදිවීගා

වංශ

- ၅၁॥ ගො වෘත්තාර් වූගාගා පූත්‍රා තෙබාහ්චු॥ (ගමුන්කා ၈)
- ၅၂॥ ගොරු ගොව් චත් වූත්‍රා එක්ක්වී॥ (॥)
- ၅၃॥ ගො ගොර් ඔහාපෙත්‍රා පැක්කානිස් පරිවේචු॥ (၉)
- ၅၄॥ මණ්ඩා ගො පිවූ එක්ක්ටිපෙත්‍රා හිග්‍ර් ජාත්‍රා (පුද්ධිචු)॥ (॥)
- ၅၅॥ ගො පුන්පුර් යාමිත්‍රා ගොව් ගයන්හක්ෂාමය නෙත්‍රා ආන්ග්‍රා පරිපෙක්ත්‍රා පිංත්‍රීචු॥ (॥)
- ၅၆॥ ගොටි පැන්පුලුණ ගොත් ගො වෘත්තාර් ගො ඇව්‍යීත්පහායෙරු ०
ඡ්‍රීත්‍රා ත එක්ක් උදායා පරිවේචු॥ (॥)
- ၅၇॥ ගුණුම්පිගෙව ගො වෘත්තාර් එක්ක්ටිපෙත්‍රා පුද්ධි॥ (॥)
- ၅၈॥ ගො ත වූත්‍රාං ගොටිත්‍රා පුද්ධි॥ (॥)
- ၅၉॥ ත පූජායෙත්‍රා පෙවෙත් දැක්ක්ටි॥ (॥)
- ၆၀॥ ගේ ගොත්‍රා පෙවෙත වැක්ක්॥ (॥)
- ၆၁॥ පැය අ පූජායෙත්‍රා පූජාම්ංඛ්‍රාහාණාමික් එගුපෙත්‍රා මුද් ආම්ග්‍රීත්‍රා
පහිත්වී॥ (॥)
- ၆၂॥ ගො ත ගිඡ ගොත්‍රා ගේ ගහදුර්ග පිවූ පුද්ධි॥ (॥)
- ၆၃॥ ගුද් ගිඡ එවාය ගෙවාම් පැන්වාගෙව එහාරු ඇස්සී॥ (॥)
- ၆၄॥ පැය අ ගොගොත්‍රා එහාර් අන්වී॥ (၁၀)
- ၆၅॥ ගො ගොර් ඡ්‍රීත්‍රා ඡ්‍රීත්‍රා ගොත්‍රා ගොර් වූජා ප්‍රීජ්‍රීත්‍රා පාහා॥
(॥)
- ၆၆॥ මණ්ඩා ගොර් එක්ක්ටිපෙත්‍රා පුද්ධිචු॥ (॥)
- ၆၇॥ ගො ගොර් ගොර් එක්ක්වාම්॥ (၁၀)
- ၆၈॥ ගො වෘත්තාර් එක්ක්වාම්॥ (၁၀)
- ၆၉॥ ගො ආන්පුගාරෙන යාමිත්‍රා පැලවක්‍රා ගොර් උයෝයෙත්‍රා උපඡාය
ගො ගොටිත්‍රා පිංත්‍රීචු॥ (॥)
- ၇၀॥ වාමයෙනෙරු ගොර් යාමිත්‍රා පැවතාම් ගොර් උයෝයෙත්‍රා උපඡාය
උපන්වාය දුෂ්පුද් ගිඡ වූජාජ්‍රායී॥ (॥)

- ၇၁။ သော ဂါမတော နိက္ခပိတ္ထာ အရင်ညျ ဂိတ် ဂါယိတ္ထာ ဒါရူန့ ဥဒ္ဓရနှိယာ
ကောသာ လူထွေးယာ ဂိတာသုဒ္ဓ သုတ္ထာ သရေ နိမိတ္ထု ဂတ္ထု။ (နာ ၁၀)
- ၇၂။ လူထွေးသင့် ဝိယ ဟိ အညော သင့် ပုရိသာန် သကာလသရိရု ဖရိတ္ထာ
ဌာတု သမဇ္ဈာ နာမ နတ္ထု။ (၁၁)
- ၇၃။ ယံ ငံ ပုရိသာသု စိတ္ထု ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌတိ။ (၁၂)
- ၇၄။ သာမဏသက္ကရိ တထ္ထာ နိမိတ္ထု ဂဟတ္ထာ ယုဒ္ဓကောင့် ဝိသာဇ္ဈာ တသာ
သနှိက် ဂတော။ (၁၃)
- ၇၅။ သာ တ ဒီတ္ထာ တုန္ထု အဟောသီ။ (၁၄)
- ၇၆။ သောဝိ အတ္ထနော ကိစ္စ နိဗ္ဗာပေတ္ထာ အာက္ခာ အာဟာ။ (၁၅)
- ၇၇။ သော တန္ထု ဟုတ္ထာ န ကိဗ္ဗာ ကထေသီ။ (၁၆)
- ၇၈။ သော ကာသာယာန် အပနေတ္ထာ ဂိဟိနိယာမေန ပရိဒဟိတ္ထာ အာဟာ။
(၁၇)
- ၇၉။ တု သမဏသာဝ ဋ္ဌတ္ထာပိ သီလမ္မား ပူရေတု နာသက္ထု။ (၁၈)
- ၈၀။ ဂိဟိ ဟုတ္ထာ ကိ နာမ ကလျာဏံ ကရိသာသီ။ (၁၉)
- ၈၁။ အထ နဲ ထေရော ဝတ္ထာ လူမာ ဂါသာ အဘာသီ။ (၁၁)
- ၈၂။ လူဝေဝ မေ နိပုပ္ပါတ္ထာ မရှိသာပိ တယာ သုဒ္ဓ ဂမနဲ နာမ နတ္ထု။ (၁၂)
- ၈၃။ တ သုတ္ထာ လူတေရော ဗဟာ ပဂ္ဂယူ ကန္တန္တာ ဝနသလုံး ပက္ခနိတ္ထာ
တထာ ပက္ခန္တာဝ အဟောသီ။ (၁၃)
- ၈၄။ (သော) ဥပဂ္ဂာ စ ပန ထေရာသာ အပိုဒ္ဓရ ပဒသဒ္ဓမကာသီ။ (၁၄)
- ၈၅။ သလျော တထာ ကတ္ထာ ဖေတဝနဲ သမ္မာပေသီ။ (၁၂)
- ၈၆။ ထေရော သခံ,ပဏဝိသုဒ္ဓ သုတ္ထာ ပုစ္စာ။ (၁၅)
- ၈၇။ ဒေဝိန္တာ သသီပိတ္ထာန တ မဂ္ဂ ဒီပု သာဝိုးမာဂို။ (၁၆)
- ၈၈။ သော ထေရု နေတ္ထာ ပည္ဗသာလံ နေတ္ထာ ဖလကေ နိသီဒါပေတ္ထာ တသာ
သနှိက် ဂုဏ် ပလျောသီ။ (၁၇)
- ၈၉။ အဟံ ပိဟာရု ဂုဏ် ထေရု နိသီနှိက် ဒီသာ အာဂတောန်။ (၁၂)

ဓမුජයාදාන ගුෂ්පිතාසෙඳඟභාෂාග්‍රන්ථ එදුවීතා

۲۴

- ඉ०॥ ගුෂ්පිතාසෙඳඟභාෂාග්‍රන්ථ යෙත් කිවු රෙඛිතා උතු සු මිච්චිබැංකා
ඡන්ධිවේ ගතා යෙබු වැකිගා පඹාගෙතා පදිභාවෙටි॥ (၁၂)
- ඉ१॥ යාදිගුණාක්ෂික ආහාරීතා යෙත් මුදුහායෙටි॥ (॥)
- ඉ२॥ ඝාමණාරා තුෂ්පදිංස් ගතා යෙත් මුදුහායෙටි॥ (॥)
- ඉ३॥ මිච්චිවීත්දා ත්විගු॥ ගෙතාත් ආගකුණා තාතාගත් දික්තා ඇවිත්
මහායෙඩු ත දික්තා ගුෂ්පිලසුඩාවා උච්චාක් පතා තාත්මිභාවී
ඇහොත්॥ (॥)
- ඉ४॥ පිගෙතා ගකුණා පවිත්තාම॥ (၁၃)
- ඉ५॥ ගෙතී පදුභයාද දවිතා පදිභාභයාද මිගෙතා॥ (॥)
- ඉ६॥ ලුතාරේ ත්විගු॥ ආගකුණා ගෙත්මභ මතපිශාගා කිවු පූජීයු॥ (॥)
- ඉ७॥ වශගුලිගාගාලේ අඩංගු අඩංගු ගිඳී ආගතා ලුත්මිභ
ගුෂ්පිලාගාලේ දුෂ්පාගා පිශාගා භාරෙයි॥ (॥)
- ඉ८॥ පාත ගෙ ගෙ ගකුණා තාතාගතාවා ආගෙනුමත්॥ (॥)
- ඉ९॥ ගෙනා ගෙනු ගිහෘ අඩංගු ගිඳීතා ගෙ ගුෂ්පිලාල් ලුත්මිභා පූජී॥
(॥)
- ඉ१०॥ වා ගෙනු ගකුණා පූජා ආහා॥ (॥)
- ඉ१一॥ පාත ගෙ ගෙනු ගිඳී පිඳිත්තාගාහා॥ (॥)
- ඉ१二॥ ගෙනු පිඳීතා ගෙහේ ගකුණා වාඩිභයා තෙමත් ආහිරි॥ (၁၄)
- ඉ१三॥ වා ගෙ වා ගෙනු ගෙනු ගිඳීතා ගෙ ගුෂ්පිලා පූජීයාවී॥
(॥)
- ඉ१四॥ ලුත් දැංස් ගෙනු ගෙනු ගිඳීතා ගුෂ්පිලා පූජීයා පූජී ගිතභාහා॥
(॥)
- ඉ१五॥ පූජීදාත් ගෙනු පදුභයාඩිභ භුතා වශකුගතා॥ (॥)
- ඉ१六॥ ය අඩංගු ගෙ ගෙනු ගිඳීයා॥ (॥)
- ඉ१七॥ ත්විගු දුරුභා පූජීයා පූජීයා පූජීයා පූජීයා පූජීයා පූජීයා

* * *

(တွေ) ဖွံ့ဖြိုး

ဘဝနှင်းများ

- ၁။ အာရွှေ = အကြောင်းပြု၍।
 ၂။ နှာနတိတွေ = ရေချိုးဆိုပါ။
 ၃။ နတ္ထာ = ရေချိုး၍။
 ၄။ ဝန္တပတိ = တော်စီးသစ်ပင်။
 ၅။ ဟော့ဗာ့ဘာဂ = အောက်အစိုး။
 ၆။ သောဓာပေတွာ = ရှင်းလင်းစေ၍။
 ၇။ ပါကာရု,ပရိငြောပ = တံတိုင်းအကာအရုံး။
 ၈။ ကာရာပေတွာ = ပြုလုပ်စေ၍။
 ၉။ ဝါလုက = သဲ။
 ၁၀။ ဉာဏ်ရာပေတွာ = ကြဖြန့်စေ၍။
 ၁၁။ ဓဇာ,ပဋိက = တံခွန့်, ကုက္ကား။
 ၁၂။ ဉာဏ်ရာပေတွာ = နိက်ထူးစေ၍။
 ၁၃။ အလက်ရိတွာ = တန်ဆာဆင်၍။
 ၁၄။ အခွဲတိ = လက်အုပ်။
 ၁၅။ ကရိတွာ၊ ကတွာ = ပြု၍။
 ၁၆။ ပတ္တာနာ = ဆုတောင်း၊ ဆုတောင်းမှု။
 ၁၇။ ကူးတရ = အမြှားသူ။
 ၁၈။ ဓတ္ထပလ္လာသ,ကော်မီစန = (၅၄)ကုဋ္ဌသော်လွှာ။
 ၁၉။ ဂိသ္ထဇွဲတွာ = စွဲနှင့်လွှဲတ်၍။
 ၂၀။ ကာရိတာ = ပြုလုပ်စေအပ်။
 ၂၁။ ဝသာဝါသ = နိုးအခါ၍ နေခြောင်း။
 ၂၂။ ပစ္စာဘတ္တာ = ထမင်းတားရာ ကာလ၏ နောက်။
 ၂၃။ ခါဒနိယ, ဘောဇ်ယာဒီ = ခွဲဖွေယ်, ဘောဇ်အစုံ။

တွေ့ပဒေနှင့်ကထာ ဝျေးပါထတ္ထရဝ္မာအတွက် ပီ၌သီကြာ

၁၇

- ၂၅။ အတွေ့ = ဖိပိ။
- ၂၆။ သီသ = ဉီးခေါင်း။
- ၂၇။ သီနှုတွာ = ဖြတ်၍။
- ၂၈။ ဥပါဇွဲတွာ = ထုတ်ဆောင်၍။
- ၂၉။ ဟဒယမံသ = နှလုံးသား။
- ၃၀။ ပါဏ,သမ = အသက်နှင့်တူ။
- ၃၁။ ပုဂ္ဂ,ဒါရ = သား သမီး မယား။
- ၃၂။ ပရိစွဲဖိတွာ = စွန်.လွှတ်၍။
- ၃၃။ ဝတ္ထ,ဘေသန,ပါနကာဒီ = အဝတ်, ဆေး, အဖျော် အစရှိ။
- ၃၄။ ဂဟောတွာ = ယူ၍။
- ၃၅။ ဂဟာပေတွာ = ယူစေ၍။
- ၃၆။ သရဏ,သီလ,ပဗ္ဗာဒီ = သရဏရုံး, သီလ, ရှင်ရဟန်အဖြစ်အစရှိ။
- ၃၇။ သမ္မာနိုတွာ = လက်ခံ၍။
- ၃၈။ ပက္ခာသာပေတွာ = ခေါ်စေ၍။
- ၃၉။ တိလက္ခဏ = သုံးပါသော လက္ခဏာ။
- ၄၀။ အာရောပေတွာ = တင်၍။
- ၄၁။ ဝသိတွာ = နေ၍။
- ၄၂။ ပဝါရေတွာ = ပဝါရဏာပြုပြီး၍။
- ၄၃။ ဂုံ,ဝသာ = နေအပ်ပြီးသော ဝါ ရှိ၍။
- ၄၄။ ဥဂ္ဂနှုတွာ = သင်ယူ၍။
- ၄၅။ အတွေ့ဘာဝ = အတွေ့ဘော။
- ၄၆။ ဓယ, ဝယ = ကုန်ခြင်း, ပျက်ခြင်း။
- ၄၇။ ဂိပသုနာ = ဂိပသုနာ။
- ၄၈။ ဝဇ္ဇာတွာ = တိုးပွားစေ၍။
- ၄၉။ ဂိပသုနာစာရ = ဂိပသုနာတာဝန်။
- ၅၀။ သမ္မာ = ခြောက်ဆယ်။

- ၅၁။ လတိတွာ = ရှုံး။
 ၅၂။ နိဂုံဓိတွာ = ထွက်၍။
 ၅၃။ ဝိသ, ယောန, သတ, မဂ္ဂ = ယူဇာ (၁၂၀)ရှိသော လမ်းခရီး။
 ၅၄။ ပဟန္တာ = ဤဦး။
 ၅၅။ ပစ္စတိဂါမ = ပစ္စတိရာန်ရွာ (အစွန်အဖျားရွာ)
 ၅၆။ ပတွာ = ရောက်၍။
 ၅၇။ အာသန = နေရာ။
 ၅၈။ ပညာပေတွာ = ခင်း၍။
 ၅၉။ နိသီဒါပေတွာ = ထိုင်စေ၍။
 ၆၀။ ပဏီတ = မွန်မြတ်။
 ၆၁။ အာဟာရ = အစာအာဟာရ။
 ၆၂။ ပရိပိသိတွာ = ပြုစုစုပ်ကျော်၍။
 ၆၃။ ဉား = သိ၍။
 ၆၄။ သရဏ = သရဏရုံး။
 ၆၅။ ပတိဌာယ = တည်၍။
 ၆၆။ ကုလ = အပျိုး။
 ၆၇။ ဘဝ, နိသရဏ = ဘဝမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းတရား။
 ၆၈။ ပဋိဓိတွာ = ရှင်းလင်း၍။
 ၆၉။ ရွှေ့ဌာန, ဒိရိဌာနအီ = ဉာဏ်နေရာ, နေ. နေရာ အစရိုး။
 ၇၀။ သမ္မာဒေတွာ = ပြီးစီးစေ၍။
 ၇၁။ အာမန္တိတွာ = ခေါ်၍။
 ၇၂။ သမ္မာဗုံး = အလုံးစုံသောဉာဏ်။
 ၇၃။ အရုဏ္ဏမန = အရုဏ်တက်ရာအခါး။
 ၇၄။ အသု = မျက်ရည်။
 ၇၅။ ပစ္စရွှေ့ = ယိုစီး။
 ၇၆။ ပစိတွာ = ချက်၍။

တွေ့ဆက်အန္တကာယာ တက္ကပါထော်ရှင်စွာအတွက် ပိုမြင်သိတွာ

၁၁၉

- ၇၇။ နိသိန္တကောဝ = ထိုင်လျက်သာ।
၇၈။ အာသီဒ္ဓန = သွန်လောင်း၊
၇၉။ အနောဂါမ = ရွာ၏အတွင်း၊
၈၀။ စိန္တ္တတွာ = ဉာဏ်ည်၍၊
၈၁။ နိသိဒ္ဓတွာ = ထိုင်၍၊
၈၂။ နိပဋိတွာ = လဲလျောင်း၍၊
၈၃။ အာသီဘွာ = သွန်လောင်းအပ်၊
၈၄။ ဝသန္တာန = နေရာအရပ်၊
၈၅။ ဝသသန္တာန = စွန်း၍၊
၈၆။ ဝက်ဟန္တာန, နိသိဒ္ဓန္တာန = စကြေလျောက်ရာ, ထိုင်ရာအရပ်၊
၈၇။ သယန္တာန = အိပ်ရာအရပ်၊
၈၈။ အဒီတွာ = မမြှင်နှုန်း၊
၈၉။ မန္တာတွာ = တိုင်ပင်၍၊
၉၀။ ဉာဏ်တွာ = ဆုံးမ၍၊
၉၁။ အဘွား = မိမိကိုယ်၊
၉၂။ အရဟာ = ရဟန္တာ၊
၉၃။ ဟုတွာ = ဖြစ်၍၊
၉၄။ အသု, ပုဇွဲ, နေတွာ = ပူက်ရည်တို့ဖြင့် ပြည့်သော မူက်လုံးရှိုး၊
၉၅။ သမသာသေတွာ = နှစ်သိမ့်စော်၍၊
၉၆။ ဝတ္ထာ, ပဋိဝတ္ထာ = ဝတ်ကြီး, ဝတ်ငယ်း၊
၉၇။ ယာရု = ယာရု၊
၉၈။ သယံး = ကိုယ်တိုင်၊
၉၉။ ဝိဇ္ဇာပါတ = ဆွင်း၊
၁၀၀။ အာဒီယ = ယူ၍၊
၁၀၁။ ပုံးယ = စ၍၊
၁၀၂။ နွေတွာ = တည်၍၊

- ၁၃။ ဒုပ္ပကာမ = ဖူးမျှော်ခြင်းတာ အလိုဂါ။
၁၄။ ခဟပေတွာ = သည်းခံစေ၍။
၁၅။ နိသီဒါပေတွာ = ထိုင်စေ၍။
၁၆။ ခိဘွာ = ပြင်၍။
၁၇။ ဒတွာ = ပေး၍။
၁၈။ ပုန့်ဖုန့် = အဖန်ဖန် အထင်ထင်။
၁၉။ ဂမနဆန္တ = သွားလိုသောဆန္တ။
၁၁၀။ အနိဂုံး = အစဉ်လိုက်၍။
၁၁၁။ ပရီဒေဝိတွာ = ဗိုကြေး၍။
၁၁၂။ ကုမ္ပဏီက = သူကြွယ်။
၁၁၃။ သွားနို့ကွာ = ကောင်းစွာ သိ၍ (မှတ်ပို၍)
၁၁၄။ ပတ္တ၊ ခိုဝင်ရှုဟယာဒီ သပတ်၊ သက်နဲ့ ကိုင်ယူပုံ အစရှိ။
၁၁၅။ သိက္ခာပေတွာ = သပင်ယူစေ၍။
၁၁၆။ အာစိကိုတွာ = ပြောပြ၍။
၁၁၇။ ကောစီ = တစ်စုံတစ်ခုသော။
၁၁၈။ အာရည်က = တော်၍ ဖြစ်။
၁၁၉။ သမ္မာ = ကောင်းစွာ။
၁၂၀။ ပဋိအိုတွာ = ပြုစုလုပ်ကျွေး၍။
၁၂၁။ ယုံး-ကောင့် = တောင်ရွေးအစွန်း။
၁၂၂။ နာန့်ကာရ = အထူးထူးအပြားပြားသောနည်း။
၁၂၃။ ယာစိတွာ = တောင်းဆို၍။
၁၂၄။ အ,လဘန္တာ = မရ။
၁၂၅။ ဥယျာဉ်ပေတွာ = စေလွှာတ်၍။ ပြန်လွှာတ်၍။
၁၂၆။ ဥပမ္မ,ပထ = ထက်ဝက်သော လမ်းခရီး။
၁၂၇။ အာဒီယ = ယူ၍။
၁၂၈။ ဥပန်သာယ = နိ၍။

တွဲဟဒန္တဘယာ ဓက္ပါယစွဲရဝိအတွက် ပိဋက္ခဂ္ဂ

၁၂

- ၁၂၉။ ရှုံးပြု = ရှေ့ပြု နေအင်ဖူး၊
၁၃၀။ အရည် = တော်၊
၁၃၁။ ဂိတ် = သီချင်း၊
၁၃၂။ ဂါယိတ္ထာ = သီဆို၍၊
၁၃၃။ ဒါရု = သစ်သား၊
၁၃၄။ ဉာဏ်ရနှိုင်း = ထုတ်ဆောင်သူမှ၊
၁၃၅။ ဂိတ်သွေ့ = သီချင်းသံ၊
၁၃၆။ တုထို = ဆိတ်ဆိတ်၊
၁၃၇။ နိုဗြာပေတ္ထာ = ပြီးဆုံးစေ၍၊
၁၃၈။ အာကွ္နာ = လာ၍၊
၁၃၉။ ကာသာယ = သက်နှိုင်း၊
၁၄၀။ အပနေတ္ထာ = ဖယ်ရှား၍၊
၁၄၁။ ဂိဟိ, နိယာမ = လူဝတ်ကြောင်တို့၏ နည်း၊
၁၄၂။ ပရိဒဟိတ္ထာ = ဝတ်၍၊
၁၄၃။ ဂိဟိ = လူဝတ်ကြောင်၊
၁၄၄။ ကလျာယ = ကောင်းမှု၊
၁၄၅။ ဝတ္ထာ = ပြော၍၊
၁၄၆။ ဗာဟာ = လက်ဟောင်း၊
၁၄၇။ ပဂ္ဂယူ = ချိုးမြောက်၍၊
၁၄၈။ ကန္တစ် = ငိုကြေးမည်တိုး၊
၁၄၉။ ဝန်သလ္လာ = တော်ခုံ၊
၁၅၀။ ပက္ခန္တတ္ထာ = ပြေးဝင်၍၊
၁၅၁။ တထာ = ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊
၁၅၂။ ပက္ခန္တစ် = ဖဲသွား၊
၁၅၃။ ဉာဏ်ရွား = အနီးသို့ ဘွား၍၊
၁၅၄။ သခံပထဝါဒသွေ့ = ရရာသင်း, စည်စသည်တို့၏အသံ၊

၁၂။

သာမဏေဓရကျိုး

- ၁၅၉။ အေပါန၊ သတ္တာ = သီကြားမင်း၊
- ၁၆၀။ သဒီပိတ္တန = ချိုး၍၊
- ၁၆၁။ ဒိပုံ = လျှပ်မြန်စွာ၊
- ၁၆၂။ နေတွာ = ဆောင်၍၊
- ၁၆၃။ ပလ္လာသာလာ = သစ်ရွက်ဖိုးကောင်း၊
- ၁၆၄။ ဖလက = ပျော်ချင်း၊
- ၁၆၅။ နိသိန္တက = ထိုင်နေး၊
- ၁၆၆။ အာဂတ = လာ၊
- ၁၆၇။ ဒီသ၊ ဒီရက = ကျွန်ုကလေးဘူးယ်၊
- ၁၆၈။ ဘုစ္စသု = ဘူးကျွန်ုအဖြစ်မှ လွတ်သည်၊
- ၁၆၉။ ယာရု, ဘတ္တာဒီ = ယာရု၊ ဆွင်းအစရှိုး၊
- ၁၆၁။ အာဟနိတွာ = ဆောင်၍၊
- ၁၆၁။ ဒိသာဝါသီ = အရပ်လေးမျက်နှာ၍ နေး၊
- ၁၆၃။ ပါတောဝ = နိနက်တောတောကပင်း၊
- ၁၆၄။ ဝက်မန = ဝကြီးလျှောက်ရာအရပ်း၊
- ၁၆၅။ မတ၊ ပါကာက = သေသေ ပိုးကောင်ယ်၊
- ၁၆၆။ ဂါပ၊ နိဂါ = ရွာ၊ နိုင်း၊
- ၁၆၇။ စရိတွာ = လှည့်လည့်၍၊
- ၁၆၈။ စက္ခ၊ ရုံ့လ = အားနည်းသော မျက်စိရှိုး၊
- ၁၆၉။ ပုဇွဲ = ပေးအပ်း၊
- ၁၇၀။ ဝဇ္ဇာတွာ = လှည့်ပတ်၍၊
- ၁၇၁။ ထောကွော = ရောစပ်၍၊
- ၁၇၂။ ဝထ္ထာ = ဝထ္ထာ၍၊
- ၁၇၃။ အနုသို့ = အနုသင့် (ဝကားအဆက်အစပ်)
- ၁၇၄။ ယဇ္ဇာတွာ = ဆက်စပ်၍၊
- ၁၇၅။ တွေက = ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိုး၊

၁၈၃။ පදුහනිසි = පදුහපූරිලෙස්සි।

၁၈၄။ වෘත්තාගත = ප්‍රිත්ත්ත්।

၁၈၅။ ඉඩබිත = ඉඩබිත්!

၁၈၆။ දිත = තත්ත්!

၁၈၇။ පුරෙතුව = ප්‍රිත්ත්තේණ්!

* * * *

(တိ) මෝත්‍යීයිතු තිකුණුවා:

၁။ දිශ්වීනියුත්, දින්-දුර්යුත්, ඔයුත්යුත් ද්‍යාගිත්තා॥

၂။ වද්-ංග-ංයුරාගින්සත්, වෘත්ත්ත්ත්ත්, යුත්ත්ත් ද්‍යාගිත්තා॥

၃။ වෘතු ගෙහ් පෘෂ්ඨාත්‍යාලෙහෙත් ප්‍රූහාක් ගාත්ත්॥ (තාමුගිත්තා ၄)

၄။ පෙහ් වෘතු රුහුණෙවක් වූතුව යාඛාවීවෙ තවිත්ත් න වෘත්තාහි॥(၁)

၅။ න වෘතු වෙශා පාරිඛුම් තෘත්ත්ත් ප්‍රූහාත්ත්॥ (၂)

၆။ පෙහ් මහාදුගාගාලේ ප්‍රූහුණෙවා ගිණුද්‍ර් ප්‍රූහාත්ත් න වෘත්තාහි॥ (၅)

၇။ ඇඩ් ත නාම න වෘතු පහාදෙන් පා඘ාවෙත්ත්॥ (၆)

၈။ වෘතා පෙනෙනෙහු නාම වෘත්ත් යාපෙනෙක් වෘතු ගාත්ත්॥ (၇)

၉။ තිශ්වී ලට්ත්ත් න වෘත්තායිත්॥ (၈)

၁၀။ ග පෙනෙනෙද් න වෘතුවා॥ (၉)

၁၁။ ත ප්‍රූහායෙතුව පෙනෙනෙද් දික්ත්॥ (၁၀)

၁၂။ දැඩිවෘත් තිය පාවෙනු වෘත් ප්‍රූහාක් වෘතාවර්ත් අරිතු දාත් වෘත්තාවෙනු නාම අස්ථ්‍යී॥ (၁၁)

၁၃။ ත් වෘතාවාගෙ දැතුව් වේළඳු ප්‍රූහාත් නාවග්‍රී॥ (၁၂)

၁၄။ දැඩි පිවු පෙහ් වෘතා තෘත්ත් දැඩි ප්‍රූහුණ් නාඩීවි॥ (၁၃)

၁၅။ වෘතා වෙ පාඩීක් පිගාත්ත්ගාක් ගාත්ත් වෘත්තායි, පෙහ් ගෙ තිවි වෘත්තාහි॥ (၁၄)

၁၄။ သော ကေဖို့ ဒီတယ် ဇွဲပို့ ပွဲပို့ ဒါသပို့ အမျှမှာသဖို့ ဟာသမို့ ဝဟန္တာ စတုံ
နိုဝင်္တ္တတုံး ဖော်တုံး နဲ့ သလောတိ။ (တမျက်နှာ ၁၅)

ကျပ်နှစ်များ

- ၁။ သလော = တတ်ကောင်း၏၊
- ၂။ ဂေဟ = အိပ်၊
- ၃။ အဆွဲဝသန္တ = အရပ်စီး၍၏၊
- ၄။ ပူည့် = ကောင်းမှု၊
- ၅။ ကာတုံး = ပြုခြင်းရာ၊
- ၆။ အရါရမျှ = အိပ်၏အလယ်၊
- ၇။ ဝသန္တ = ငော်၊
- ၈။ ပူဇော်တုံး = ပြည်းစေခြင်းရာ၊
- ၉။ မဟလွှာကကာလ = ကြီးရင့်ရာကာလ၊
- ၁၀။ ပွဲဖို့တာ = ရဟန်းပြု၊
- ၁၁။ ဂုဏ်ရရ = ကျမ်းစာသင်ယူပို့ချမှတာဝန်၊
- ၁၂။ ပဟဒ = ပူဇော်ခြင်း၊
- ၁၃။ အအရာပေတုံး = နှစ်သက်စေခြင်းရာ၊
- ၁၄။ သမထာဝမွှု = ရဟန်းစာရား၊
- ၁၅။ သရီရ = ခန္ဓာကိုယ်၊
- ၁၆။ ယာပေန္တ = မျှတစေ၊
- ၁၇။ ဘိက္ဗာ = ဆွမ်း၊
- ၁၈။ လသိတုံး = ရခြင်းရာ၊
- ၁၉။ ငံ = ဤသို့၊
- ၂၀။ ပေသေတုံး = စေလွှာတိခြင်းရာ၊
- ၂၁။ ပွဲအော် = ရှင်းပြုခြင်းရာ၊
- ၂၂။ ဗုဒ္ဓိသွေ့ = ပိန်းပဏ်အသံ၊
- ၂၃။ အည့် = အခြား၊

- ၂၄။ ප්‍රීති = යොග්‍රාහී
 ၂၅။ වගල, ව්‍යුති = පැල්ස්තිවා ට්‍රොග්‍රියි
 ၂၆။ අඩිතු = ප්‍රික්ට්‍රි
 ၂၇။ දුටු = තැයැල්ට්‍රින්ද්‍රා
 ၂၈။ වමයු = ඉඩ්ස්පින්

ලේඛනයා

- ၁။ වෘශ්‍යාධි = ඉඩ්ස්පින්ඩ්
 ၂။ වග්‍රීත්‍යාධි = ඉඩ්ස්පින්ලයු
 ၃။ පැවග්‍රී = ඉඩ්ස්පින්ප්‍රී
 ၄။ තුළුති = වද්‍යඩ්
 ၅။ පැව්‍යාධි = පෙළ්ප්‍රී

* * * *

(අසු) මුද්‍රෝපිත් එමුණුවා

- ၁။ ගාත-ඡැසු, රුදු-යෝනිං, චුඩාද්‍රිප අනිච්ච්‍රා
 ၂။ පැක්සුජයෙන්, ගැසුජයෙන්, (ඇ)ජයෙන් ගාතයා
 ၃။ නො-ග්‍රී-ගැසුයා, අනිච්ච්‍රායා, නොප්‍රියා ගාතයා
 ၄။ ග්‍රීගැය ගාත, ද්‍රීප, එප්‍රාදීය පැක්සුවී
 ၅။ ගාත-ඡැසු, ද්‍රීජ්‍යීංග, තුඩ ද ප්‍රීත්‍රියා
 ၆။ තිරිතු දිතු, ථිවාතිතු, දිතු ද (ඇ) පෙදී

- ၇။ වො පාටිතුකූ ගේ තැපුත් තිවු පසුක් ගතු පෙළාධි॥ (J)
 ၈။ ගුණිකා ත ගුණිගුණා අ ගත්පුඩා॥ (තාමුර්තා ၃)
 ၉။ ප්‍රෙශ්‍යාතු ගුණිකා එව්‍යීය, නොවැඩ්‍යාවිඩ් ගෙහැගුව ගුණිකා॥ ()
 ၁၀။ ප්‍රෙශ්‍යාතු ගුණිකා පුද නොවැඩ්‍යා පැඳ අ එව්‍යීය॥ ()
 ၁၁။ තතාගතා මය් ගුණි වෙශ්‍යාතු ගිල්ලයුවා॥ ()

- ၆။ အဟံ ပါရမိယော မူရေဇ္ဈာ ပရေသံ ဓမ္မဒေသနတ္ထမေဝ မူရေသီ။ (၃)
- ၇။ မဟာပါလော အရိယသာဝကော ဝိဟာရု ဂ္ဂဇ္ဈာ ဒိသ္ဓာ နိသီခို။ (၄)
- ၈။ ဓါဒီ စ နာမ ဝ့် ဒေသော် အန္တာသယာဝသေ ဓ့် ဒေသော်။ (၁၁)
- ၉။ သတ္ထာ ဓ့် ဒေသော် အနုပ္ပါကထဲ ကထေသီ။ (၁၁)
- ၁၀။ ပရဲလောကံ ဂ္ဂဇ္ဈာ ပုတ္ထိတရော ဝါ ဘာတရော ဝါ ဘာနိ ဝါ နာနုဂ္ဂဇ္ဈာ။ (၁၁)
- ၁၁။ သတ္ထာ ဂေဟံ အန္တာဝသော်ဟောဝ ပုညာနှင့် ကာတုံး။ (၁၁)
- ၁၂။ န သတ္ထာ သော အဂါရမအျော ဝသော်န မူရေတုံး။ (၁၁)
- ၁၃။ (မဟာပါလော) တသေ ဝိဝရ္ဇာသောဝ သတ္ထာ သိနိကံ ဂ္ဂာ ဝန့်တ္ထာ ပုတ္ထာ။ (၅)
- ၁၄။ သော ဘိက္ခာ။ ပရိယေသာ် သတ္ထာ ဘိက္ခာ။ လဘိတ္ထာ ပိဋက္ထာယ ပါဝိသီ။ (၁၁)
- ၁၅။ အထ ထေရသု နိုံး အနောက္ထုပ္ပန်သု အက္ခာရောဂါ ဥပ္ပန့်။ (၆)
- ၁၆။ သမဏော် နာမ သရိရု ယာပော်န သတ္ထာ ကာတုံး။ (၇)
- ၁၇။ ကရဇာယေန ပန သွီး ပဇ္ဇာ်တ္ထာ ဘူတကာယံ ပြုဝဒ္ဇာ် တူမှာ ဂါထယော အဘာသီ။ (၁၁)
- ၁၈။ သော တေသံ ပါဒုမူလေ ပရိဝတ္ထာ်တ္ထာ ရောဘိတ္ထာ ပုတ္ထာ။ (၉)
- ၁၉။ သာမဏောရော ဂ္ဂဇ္ဈာ ဂိမ် သမ္မာပုလီ။ (၁၀)
- ၂၀။ သော ဒါရိနှင့် ဗြိဒ္ဓရိယာ ကိုသာ တူတ္ထိယာ ဂိတသုံး သုတ္ထာ သရေ နိမိတ္ထာ ဂုဏ်။ (၁၁)
- ၂၁။ တူဝေဝ ဖ နိပ္ပါတ္ထာ မရဏန္တသာရိ အပရာပရု ပရိဝတ္ထာ်သာရိ တယာ သွီး ဂမန် နာမ နတ္ထာ။ (၁၁)
- ၂၂။ သတ္ထာ ပြုလောကော်တ္ထာ ဒို့ပြုန ဓက္ခနာ ထေရုံး အဒ္ဓသာ။ (၁၁)
- ၂၃။ အဟမိ အယျာန သွီး ဂ္ဂဇ္ဈာ ဒသသူ ပုညာကိရိယဝတ္ထာ်သူ ကံ လဘိသာမီ။ (၁၂)
- ၂၄။ သတ္ထာ ပထဝ် သီပဇ္ဇာ်တ္ထာ ထောဝန် သမ္မာပေသီ။ (၁၁)

- ၂၅။ ကုမ္ပဏီကောပါ ပါဒမူလေ ပရိဝတ္ထုန္တာ ရောဒီတွာ ဟိုယာအေသိ။ (၁၂)

၂၆။ ဘိဂ္ဗာ ပိဟာရစာရိက် စရိတ် တအသိမှခါ အဟေသံ။ (၁၃)

၂၇။ တေ ထေရေ စက်မတ္ထု ယေသုယျာန ပိပို့သူ။ (၁၄)

၂၈။ (ထေရေ) သစက္ခာကာကာလေ နိပစိတ္ထာ နိဒို့ယန္တာ ကိုစိုး အတက္ခာ တူဒါနီနိ ပါထကေ မာရောသိ။ (၁၅)

၂၉။ ကာသိရည် ရှုံး ကာရေန္တာ ကော ဝေဇ္ဇာ ဝေဇ္ဇာမှုံး ကရောန္တာ ကော လူထိုး ဒီသွာ ပုစိုး။ (၁၆)

၃၀။ သာသန ရာမောဒို့ယ လည်န္တာ ဝိယ ဓမ္မရာစာ တူမဲ့ ဂါထမာဟ။ (၁၇)

၃၁။ မဟုတု ကေတော ကမ္မာနီ ကရောန္တာသု သော ပုံမှန်ဟေတိ ရုစိတ်။ (၁၈)

၃၂။ န ဟို တေ မနေ အနှစ်စွန် ဉာဏ်တု သလော်တိုး။ (၁၉)

၃၃။ မနော ပန် ကေဇ္ဇာသု ဝေတာသိကေသု အနှစ်စွန်န္တာသုရိ ဥပ္ပါဒ်တိယော။ (၂၀)

၃၄။ သော ကရောန္တာ တိရိဝံ ကာယုဒ္ဓရိတာမေဝ ကရောတိ။ (၂၁)

၃၅။ သော အသာသန္တာ အကရောန္တာ တိရိဝံ မနောဒုဇိုင်တု ပူရောတိ။ (၂၂)

၃၆။ သော ကေခိုး ဒိုဝင်သံ ဝဟန္တာ စူးဌာနတွေတု ဖော်တု န သလော်တိ။ (၂၃)

၃၇။ အထ ခွသု ပုံရတော အသိရှုံးမဣန္တသု ယုံကို ဂိုဝ် ဟာစတိ။ (၂၄)

၃၈။ ပစ္စတော ပနိုက္ခမန္တသု စက္းဌာနပံ့သံ ပနိုဟနေတိ။ (၂၅)

၃၉။ ဟန္တ် စက္းဌာနသု ပဒါနပိုက် ဟောတိ။ (၂၆)

၄၀။ ပုံမှန်အော် စ သွာဟံ န သဆိုယ ပုံမှန်တောာ။ (၂၇)

କାର୍ତ୍ତିକାଯୁଦ୍ଧ

- କ॥ ଅର୍ପଣା = ଯା
 ଜ॥ ପଦ୍ମ = ଲିଃ
 ର॥ ଆଶ୍ରମ = ଶୁଣି
 ଦ॥ ହୋତାର୍ଦ୍ର = ହୋଇ
 ଏ॥ ପିନ୍ଧି = ଫେର୍ଦ୍ଦିନି

- ၆။ ပရလောက = နွောက်လောကး၊
- ၇။ အန္တဝသို့ = ဂျေးစိုးအုပ်စိုးနော်၊
- ၈။ သို့ = ခြောက်ဆပ်၊
- ၉။ ကရဇာယ် = ကရဇာယ်၊
- ၁၀။ ဘူတကာယ် = ဘူတရှင်အပေါင်း၊
- ၁၁။ အဖရာပရုံ = တစ်ပြောင်းပြန်ပြန်၊
- ၁၂။ ပရိဝတ္ထု = လူးလျှို့၊
- ၁၃။ ဒီဗုံ = နတ်ပြု ဖြစ်း၊
- ၁၄။ ပထိ = ပြေား၊
- ၁၅။ သီပီပန္တု = ချိုး၊
- ၁၆။ ဝဟာရစာရိကာ = ကျောင်းစဉ်လှည့်လည်ပြင်း၊
- ၁၇။ စရိတ် = လှည့်လည်း၊
- ၁၈။ ဝေဇာမွှေ့ = ဆေးကုမ္ပါး၊
- ၁၉။ သာသန = သတ်းစကား၊
- ၂၀။ ရာဇုနှု = မင်းအောင်ဆိုး၊
- ၂၁။ ဝါးနှု = ခတ်နှုံး၊
- ၂၂။ အ,ဘာသို့ = မရှိုံး၊
- ၂၃။ အ,ကရာဇာနှု = မပြုလှုံး၊
- ၂၄။ တိဝင် = သုံးပါးအပြားရှိုံး၊
- ၂၅။ ကာယခုစွဲရိတ် = ကာယခုစွဲရိုက်း၊
- ၂၆။ မနောခုစွဲရိတ် = မနောခုစွဲရိုက်း၊
- ၂၇။ ပွဲဇ္ဈား = ရှင်ပြု။

* * * *

(ହାତ) ପ୍ରସ୍ତରୀୟଃ ପିତା ତିର୍ଯ୍ୟକୁମାରଃ

- ၁။ တာ၌။ သမယော သတ္တာ အတောနမဟာဂိဘရေး စီဟရတိ မဟာနဲ့ သရွာမဂ္ဂ၏
၁ မောက္ခမဂ္ဂ ၁ ပတိဌာပယမာနော။ (၁၄၂၅၃၁)

၂။ မယ် ဟိ ဇရမာန်ကသု ဗုဒ္ဓသု သန္တိကာ ကမ္မာဌာနဲ့ ကဟတ္တာ အာဂတာ။
(၆)

၃။ မန်သု ပါဒုမူလေ ပရီဝတ္ထာနာ ရောဒီတ္တာ ပဏ္ဍားသု။ (၈)

၄။ သော ဘာသမာနော စတုရိုခံ ဝစ်ဒုစုရိုတမေဝ ဘာသတိုး။ (၁၅)

၅။ ကောက္ခငော ဥပ္ပါဒ္ဓမာနော မနော ပုဂ္ဂိုလာ နာမ ဟောတိုး။ (၁၅)

၆။ ထောရော ပုန္ပါဒ္ဓဲနဲ့ ပုစ္စိယမာနောပို န ကထေသိုး။ (၆)

၇။ ထောရော ပုန္ပါဒ္ဓဲနဲ့ ပုစ္စိယမာနောပို န ကိုရှိ ကထေသိုး။ (၈)

၈။ လူမသိ၌ ပန် ပဒေ တဒေ တသု တသု ထော်သု ဥပ္ပါဒ္ဓိဌာဝသေန နိယပိယမာနဲ့
ဝဝတ္ထားပိယမာနဲ့ ပရီဒ္ဓိယမာနဲ့ ဒေါ်ပန်သုသဟဂတ် ပို့ယုသွာယုလ္လာ
ဖိတ္တာမဝ လူးတိုး။ (၁၄)

ଶବ୍ଦପ୍ରକାଶ

- ၁။ သုတေသန = နတ်ပြည့်ရောက်ကြောင်းလပ်း၊

၂။ ပေါက်မှု = နိုဘန်ရောက်ကြောင်းလပ်း၊

၃။ မဟာနဲ = မူးစွာသော လူအဖောင်း၊

၄။ ပတိဌာပယာန = တည်စေး၊

၅။ ဝရာမာနက = သက်တော်ထင်ရှားရှိုံး၊

၆။ ဘာသာမာန = ပြေား၊

၇။ စတုရွှေ့စ = လေးပါးအပြားရှိုံး၊

၈။ ဝစ်ဒုစ္စတာ = ဝစ်ဒုစ္စရိုက်း၊

၉။ ပုဂ္ဂိုလ်မာန = ပေးအပ်း၊

၁၀။ ဉာဏ်မှု = ဖြစ်း၊

၁၁။ နိယမိယမာန = မှတ်သားအပ်း၊

- ၁၂။ ဝဝတ္ထုပီယမာန = အသိုးသိုးပိုင်းခြား၍ ထားအပ်၊
 ၁၃။ ဒေါ်မနသသ၊သဟဂတ = ဒေါ်မနသသနှင့်တကွဖြစ်၊
 ၁၄။ ကေကွဲအာ = တစ်ပြိုင်နှင်းသော ခဏာ။

ကျိုသာများ

- ၁။ ပက္ခတီယူ = ဖဲသွားကုန်ပြီ၊
 ၂။ ဘာသတီ = ပြော၏၊
 ၃။ ကထေသီ = ပြောပြီ။

* * * *

(ကို) ပါသော သေးချွန်းတိကျေများ

- ၁။ ကော နဲ ဒေါ ပဲ ဌာနာ စာဝတ္ထကာမော။ (စာမျက်နှာ ၁၁)
 ၂။ ကော သော။ (၁။)
 ၃။ ကော နာမ တဉ္ထု ဝသတီ။ (၉)
 ၄။ ကောသီ တွဲ ဘဏ္ဍာ။ (၁။)
 ၅။ ကော ဗူဗုသွှေး စက်မတီ။ (၁၃)
 ၆။ ကို မေ ဒသာတီ။ (၁။)
 ၇။ ကို တေ အဖာသုကံ။ (၁။)
 ၈။ ကို ပန် သော တုမောဟို ဗာရေဇ္ဈာ ဒိုဗြာ။ (၁။)
 ၉။ ကို ပန် ဘဏ္ဍာ တေန ကတံ့။ (၁။)
 ၁၀။ ကို ပန် ထောရာ အာဂတော။ (၁၂)
 ၁၁။ ကို သမ္မ။ (၁။)
 ၁၂။ ဂိုဟို ဟုတွာ ကို နာမ ကလျာကံ ကရိုသာသီ။ (၁၀)
 ၁၃။ ဗူဗုဒို ဘဏ္ဍာ ကို ကာတ္မံ့။ (၉)
 ၁၄။ ကို ဘဏ္ဍာ အယျာနဲ့ ကမနာကာရော ပညာယတီ။ (၁။)
 ၁၅။ ကို တုမေ ပန် ဘဏ္ဍာ။ (၈ ၆)

ဓမුජයාග්‍රහණ ගුෂ්‍යියාදෙශ්‍යාභාග්‍ය එදියේගැ

වදා

- ၁၆။ ගි හැකි අස්‍යාග්‍රහණ ගත්॥ (භාජුගිරිභා ၆)
- ၁၇။ තෝ ගි පැන්තික් වූපලාගෙවාවේ මූෂිභු අස්‍යාවාවක්॥ (၇)
- ၁၈။ ගි අ ඩී රෙඛාගි අ දුපයාස්‍යා॥ (၆)
- ၁၉။ ගියෙත් හැකි॥ (॥)
- ၂၀။ ගි පැන්ත් ආදායාව පතිරුව්॥ (॥)
- ၂၁။ ගියෙන් පන නුතාගා॥ (၅)
- ၂၂။ දැඩු පන ගි ගන්ධිවාය॥ (၄)
- ၂၃။ ගි පෙ යඛාතිවෙක්॥ (॥)
- ၂၄။ ආය් ඔසුටෙවනා ග් ආඛු හාවිතා॥ (၂)
- ၂၅။ ගෙන වැක් මක්‍රෙයුෂු॥ (၇)
- ၂၆။ ආය් ඔසුටෙවනා ගතු හාවිතා॥ (၂)
- ၂၇။ ආය් පහාගෙනා ගුහ් ගිඹුත්॥ (၄)
- ၂၈။ හැකි ගුහ් පායු ගිඹුත්॥ (၅)
- ၂၉။ ගුහ් යාවි මුළුවාගා॥ (၁၁)
- ၂၁။ හාත් ගෙන්ගෙනු පෙ හැකි ගුහ්॥ (၉)
- ၂၁။ හාත් පායු ගුහ්॥ (၈)
- ၂၁။ හැකි ගුහ් පායු ගුහ්॥ (၁၂)
- ၂၁။ හැකි ගුහ් පායු ගුහ්॥ (၁၃)
- ၂၁။ හැකි ගුහ් පායු ගුහ්॥ (၁၄)
- ၂၁။ හැකි ගුහ් පායු ගුහ්॥ (၁၅)
- ၂၁။ හැකි ගුහ් පායු ගුහ්॥ (၁၆)
- ၂၁။ හැකි ගුහ් පායු ගුහ්॥ (၁၇)
- ၂၁။ හැකි ගුහ් පායු ගුහ්॥ (၁၈)
- ၂၁။ හැකි ගුහ් පායු ගුහ්॥ (၁၉)
- ၂၁။ හැකි ගුහ් පායු ගුහ්॥ (၁၁)
- ၂၁။ හැකි ගුහ් පායු ගුහ්॥ (၁၃)
- ၂၁။ හැකි ගුහ් පායු ගුහ්॥ (၁၅)
- ၂၁။ හැකි ගුහ් පායු ගුහ්॥ (၁၇)
- ၂၁။ හැකි ගුහ් පායු ගුහ්॥ (၁၉)

* * * *

(ကိ) ပါတဲ့ အေဒ္ဓန်းများ

နာဝါရီများ

- ၁။ ဋ္ဌာန = တည်ရာ၊
 ၂။ ဓာတုကာပ = ချွဲလျှောစေလို့၊
 ၃။ ငောဘ = ဤသူ၊
 ၄။ ကော = အဘယ်သူ၊
 ၅။ တထ္ထ = ထိအရပ်၍၊
 ၆။ ကထ္ထ = အဘယ်အရပ်၍၊
 ၇။ ကုလို = အဘယ်အရပ်၍၊ (၈။) အဘယ်အရပ်သို့၊
 ၈။ ကို = ဘာပါနည်း၊ ဘာကို၊ အဘယ်၊ ဘာအကျိုးရှိအဲနည်း၊
 ၉။ ရောဂ = ရောဂါ၊
 ၁၀။ ရုပသ္ထ = ပြိုပါးအေး၊
 ၁၁။ တော = ကြုံ၊
 ၁၂။ ပတိရူပ = လျှောက်ပတ်၊
 ၁၃။ ဉာတက = ဆွဲမျိုး၊
 ၁၄။ ကိုမင်း = အဘယ်အကြောင်းကြောင့်၊
 ၁၅။ မာရဇ္ဇာ = သေစေသူ၊ သတ်သူ၊
 ၁၆။ ဉာဒိဟု = သို့မဟုတ်၊
 ၁၇။ ဗုဒ္ဓသာသန = ဘုရား၏ သာသန၊
 ၁၈။ ကာတ္ထ = ပြုထိုက်း၊
 ၁၉။ ဂိပ္ပ = လုပ်တိုကြောင်း၊
 ၂၀။ ဟုတ္ထာ = ပြစ်၍၊
 ၂၁။ ဒိဋ္ဌ = ပြင်အပ်၊
 ၂၂။ ကထာ = ပြုအပ်၊
 ၂၃။ ကံ = ဘယ်သူကို၊
 ၂၄။ ကောန = အဘယ်သူနှင့်၊

ဓမ္မဘဏ္ဍာဂာသ တရာပဒိတစ္ဆေရုပ္ပါနတွင် ပါဠိသီတွေ

၁၃၃

- ၂၅။ ဘာတိကတ္ထရ = ဇန်တော်မထေရ်၊
 ၂၆။ ကတိ = အဘယ်မျှလောက်၊
 ၂၇။ ကိုဒီသ = အဘယ်ကဲသို့ ရှုအပ်၊
 ၂၈။ ဘင္း = အရှင်ဘုရား၊
 ၂၉။ ဘင္း = ရှင်မ။

* * * *

(နှင့် ၈၀) ပါတဲ့ ပါတွေများ

၁။ ကြိယန့်ဘာ, (နှင့်)ဘာ, တွဲကာ နက်သေရာ။

- ၁။ အတ္ထိ တေ ကောစ အာပုစ္စတဗ္ဗယုတ္ထကော ဉာတိ။ (တမျက်နှာ ၄)
 ၂။ ဘင္း အယျာသ ကိုရ အကိုန့် ပါတော ဝိဇ္ဇာတိ။ (၁၁)
 ၃။ ဘင္း နိသိဒ္ဓတွာ ပေါ် တေလံ အာသိတ္ထံ၊ နိပန္တတွာ။ (၁၁)
 ၄။ ဘင္း နိသိန္တူဟိ ပေါ် အာသိတ္ထံ၊ နိပန္တူဟိ။ (၅)
 ၅။ ကာလော အာဂျေသာ။ (၈)
 ၆။ နိသိဒ္ဓတွာ ပေါ် ဘင္း န္တုက္ခမ္မာ ကတံ၊ နိပန္တတွာ။ (၁၁)
 ၇။ တုမေ့ ပန် ဘင္း။ (၉)
 ၈။ ဉူမဲ ရိပ် နိသာယ ကောစ အာရည်ကော ဝိဟာရော အတ္ထိ။ (၉)
 ၉။ ပါပေါ အတောသိ သာမသောရ။ (၁၀)
 ၁၀။ ထေရသာဂတာဘာဝ ဇနာသိ။ (၁၂)

နာ၏ဖော်များ

- ၁။ နိသိန္တူ = ထိုင်၊
 ၂။ နိပန္တူ = လျောင်း၊
 ၃။ ကာလ = အချိန်၊ အချိန်တန်း၊
 ၄။ အာဂတာဘာဝ = လာသည့်ကြေအဖြစ်၊
 ၅။ န္တုက္ခမ္မာ = နာနှုပ်မှု။

- ၆။ ကတ = ဖြူအပ်။
- ၇။ ပါပ = ယူတ်ဟာသူ။
- ၈။ အတ = ဖြစ်။
- ၉။ သာမဏောရ = ကိုရင်။

ပိုယာများ

- ၁။ အနာသီ = သီသလော။
- ၂။ အထို = ရှိသလော။
- ၃။ ကိုရ = သတဲ့၊ သတတ်။
- ၄။ ဝိဇ္ဇာတိ ကိုရ = ထိုးဆွဲသတဲ့လော။

* * * *

(သ၀၀၊ ၁၀) ပါတဲ့ ပါကျေများ

- ၁။ (သ၀၀) ရှိရာ, ဇန်နဝါရီကျာ, ထည့်ပါ စံ သတ်။
- ၂။ (သ၀၀) နက်က, မြို့စည်ပ, ပေးရ (အကော်လှို့)။
- ၃။ ပါကျေဆေ, (သ၀၀) က, ရှိရ အဖြူသာ။
- ၄။ သဇ် ပုဇွဲ့ ပါ စိတ်ရုံ ပါ လဘေယျံ, တုဗ္ဗာကံ ပဟာသက္ကာရုံ ကရိုသာမိ။
(စာမျက်နှာ ၂)
- ၅။ သဇ် အယျာ ဂူမဲ့ တော်သံ ဂူမ ဝသေယျံး၊ မယ် သရဏေသု ဟတ္ထာယ
သီလာနိ ဂဏေ့ယျာမ။ (၅)
- ၆။ သစာဟံ တော်ပသာ ပါပကရဟံနော ဝမ္မဂရုကသာ အယျာသာ သွှဲ့ကံ န
ဂိုသာမိ၊ မှန့် မေ သထွော ဖလေယျံ။ (၁၁)
- ၇။ သဇ် မေ အကိုနိ ပါကတိကာနိ ကာတုံ သကိုသာသီ၊ အဟံ တေ သွှဲ့
ပုဇွဲ့မိတာပိ ဒါသီ ဘရိသာမိ။ (၁၃)
- ၈။ ဇနသာ စေ ပန့်ငြေန ဘာသတ် ပါ ကရောတိ ပါ။ (၁၄)

ය ආ. ත-පිතු තීඹිවේගා:

- ၁॥ (ය)පිතෙඛා, (ත)යෙන්: එ, වේ යෙන්දවෙන්: ၂॥ (ත) පිතෙඛා, (ය)යෙන්: එ, වේ යෙන්දවෙන්: ၃॥ (ය)ක් වේද, ප්‍රියා, (ත) න අඩු ඇන්: ၄॥ යො ය දැඳුටි: තවත් ත වදුදුටි: (තැබුරිණා ၃) ၅॥ ය මහ් දැඳුටි: ගෙහෙ රේ ගිඹු ප්‍රියා ඇඳු: වස් ත තං වාරො: (၄) ၆॥ ණාහ් ත්‍රිගුණ පැවුන් (ත) ගෙවකුස්සූ වජ්‍යභවාධී, ය උ ප්‍රිවවා තිශ්‍රු ප්‍රියාවාධී තීඹුටි: (၁၀) ၇॥ යො ගෙව් පදෙයා ගොටි, ය අඩුවාය තො ත ගස් ගරෙක්: වො තොව් ප්‍රියාවාති දැඳුටි: (၁၅)

* * * *

(ආ) පිතු තීඹිවේගා:

- ၁॥ (ආ) ප්‍රියාග, තාක්ෂණී, අත්‍යා (ඕ)තුවා: ၂॥ (ආ) ආ. වේදා, දැඳුවාතා, අත්‍යා පෙක්ඛා: ၃॥ ගිජ්‍යා ත දැඳුහාදා අ ගිතාප්‍රා: (තැබුරිණා ၃) ၅॥ වො ගිඩ පස් අ ප්‍රියා: () ၆॥ ප්‍රාත්‍යායරියු ගොඩ ගෙවීයස් වදාදා පස් අ ප්‍රියාත්‍යා: () ၇॥ පරුලෝග ගිජ්‍යා ප්‍රියාත්‍යා එ වාතාරො එ වොවා එ අත්‍යාගිජ්‍යා: (၄) ၉॥ වර්ධියු ප්‍රියා වස් අ ගිජ්‍යා: () ၁၀॥ ප්‍රාත්‍යාය ය ගොවා ඒ ගොවා ඒ වොවා: () ၁၁॥ වුළු වො ප්‍රියා ප්‍රියා වොවා: () ၁၂॥ ප්‍රාත්‍යා වො ප්‍රියා ප්‍රියා වොවා: () ၁၃॥ වුළු වො ප්‍රියා ප්‍රියා වොවා: () ၁၄॥ ප්‍රාත්‍යා වො ප්‍රියා ප්‍රියා වොවා: ()

၁၆၅

သာမဏေကျို

- ၁၀။ ဓမ္မ၏ စ နာမ န သတ္တာ ပမာဒေန အာရာမေတ္တာ။ (တာမျက်နှာ ၆)
- ၁၁။ ပိဋ္ဌ န ပသာရေသာမိ အာဂုသာ။ (။)
- ၁၂။ ထောရော ပုနပ္ပါန် ပုစီယမာနောရိ န ကထေသိုံး။ (။)
- ၁၃။ ထောရသာ တတ္တာ နေဝ ညာတိုံ, န သာလောပိတာ အတ္တိုံး။ (၇)
- ၁၄။ သံသာရဝင္း တဝ အကိုကာကာသာ ကထာနာ နာမ နတ္တိုံး။ (။)
- ၁၅။ တေသူ တေ ကောဇာနိုင် န ပရိုမိုက္ခာ။ (။)
- ၁၆။ ဉူဒိန် ဉူမဲ အန္တာဝယ် တယော မာသေ န နိပ္ပါသာမိ။ (။)
- ၁၇။ ထောရော ပုနပ္ပါန် ပုစီယမာနောရိ န ကိုရို ကထေသိုံး။ (၈)
- ၁၈။ ဘန္တာ တုမေ့ သူဗိုယ် န ကရောထု။ (။)
- ၁၉။ အဟ္မိုံ န ဝက္ခာမိုံ။ (။)
- ၂၀။ ဘိက္ဗာရို လဘိတ္တာ န သက္ကာသူဗိုံး။ (၉)
- ၂၁။ ဝံ ပေသေတ္တာ န သတ္တာ။ (။)
- ၂၂။ အညာ သဒ္ဓာ သမထွော နာမ နတ္တိုံး။ (၁၀)
- ၂၃။ နာဟံ ဘိက္ဗာဝေ အညံး ကေသူဗြို့ သမနုပ်သာမိ။ (။)
- ၂၄။ သော ထောရော ပုနပ္ပါန် ပုံ့ဖြောရိ န ကိုရို ကထေသိုံး။ (။)
- ၂၅။ မမ ယုံကောဇာဂိုဟကာဂိုံး နတ္တိုံး။ (။)
- ၂၆။ သွာဟံ န သဒ္ဓာယ ပစ္စာတောာ။ (၁၀)
- ၂၇။ တွဲ သီလမထ္တာ ပူဇေတ္တာ နာသက္ကာ။ (။)
- ၂၈။ တယာ သဒ္ဓာ ဂမနံ နာမ နတ္တိုံး။ (၁၁)
- ၂၉။ သေယျမာနော န က္ခာမိုံ။ (။)
- ၃၀။ မရိုသာမိုံ နော ဂိုံသာမိုံ။ (။)
- ၃၁။ နတ္တိုံး မာဇေလ သဟာယတာ။ (။)
- ၃၂။ သဟာဟံ အယျာသာ သက္ကာကံ န ဂိုံသာမိုံ။ (။)
- ၃၃။ မယံ အစွာယိုကံ နတ္တိုံး။ (၁၂)
- ၃၄။ နာယံ မနိသာသာ။
- ၃၅။ န ဇနာမိုံ။ (။)

ဓမුජපාඩුගායා ගැසුපිතයෙනුදෙනුයාතුරු එම්බිචීගා

၁၃၇

- ၃၆॥ පහ හැකි තුමාග් පූජිත්‍ය අවශ්‍යී|| (භාෂුගිණා ၁၂)
- ၃၇॥ අ මිශ්‍රා හැකි|| (၁၃)
- ၃၈॥ යෙයෙම දැමු ත අ පවාය, තෙයෙම වොට් ගො පිශෙ අ
පවාත්|| (၁)
- ၃၉॥ විශාවතින් මරුණාමෙතනා අඟ අස්ථි|| (၁)
- ၄၀॥ පැනීහි අ පවාදි|| (၁)
- ၄၁॥ අ බේ පෙ එ වෙනු අ පූජාහාරෙන් වූජීම්වාත්|| (၁)
- ၄၂॥ අ මෙ තොය මිශ්‍රාය හැටියා පෙනුවා|| (၁)
- ၄၃॥ අ ත්‍රි ගො පෙන් පැනුපූජීක් උප්‍රිත්‍ය වෙනුවාත්|| (၁၅)
- ၄၄॥ අ ත අ අ පූජායෝ පූජීප්‍ර පවාවුවාගෙමෙ|| (၁)
- ၄၅॥ අ ත අ පූජී අ පූජීප්‍ර වාංශීපූජායෙ|| (၁)
- ၄၆॥ වො රුන් අ පූජීත්‍ය පැනීත්‍ය අ වෙනුවාත්|| (၁)

* * * *

(၁၁) (කාධිත්) එතු එතුවා:

- ၁॥ වො තාව ගොඹාවාග් වොතාපෙතු එගාබුජීගුප් ගාර්ජපෙතු
රිලුග් නිශ්චිතාපෙතු පෙනුගාග් උවාපෙතු පදුම් ගාතු පදුවාහි||
(භාෂුගිණා ၂)
- ၂॥ වැදු ආනුයටදුන්ගෙන මහාවැදුෂීගා ගාධිතා ගෙතාන්මහායාරෙ
සිහාරිත් මහායෙන් වැදුමදු ත ගොගුමදු ත පතිඛාපයමානුවා|| (၃)
- ၃॥ තාතාගතා දුෂාවිතිවුත්ගුලවහාවාහි ගාධිත අ ප්‍රියා
මහාසිහාරු තව්|| (၁)
- ၄॥ තාතාගතා එවාවිය ගාධිතා පූජාජාම තව්|| (၁)
- ၅॥ පහ එරිජියා පූජාව්|| (၁)
- ၆॥ අ වැදු වො ආධිජාපූජා පූජාත්|| (၄)
- ၇॥ ව්‍යාප්‍රිපදුවෙන් පූජාවාහි|| (၅)

- ၈။ အဟံ ဂန္ဓုရုပုံ ပူရေတုံး န သက္ကိသာမိ။ (စာမျက်နှာ ၅)
- ၉။ ဂိပသာနာရုပုံ ပန ပူရေသာမိ။ (၁။)
- ၁၀။ မနသာ ဘိက္ခာ။ နိသီဒါပေတွာ အာဟံသု။ (၁။)
- ၁၁။ တေဝါ အစိဝါသေသုံး။ (၁။)
- ၁၂။ မနသာ ရုပ္ပါဌာနိဝါဌာနာနိ သမ္မာဒေတွာ အုအံသု။ (၆)
- ၁၃။ ဗုဒ္ဓိ စ နာမ န သက္ကာ ပမာဒေန အာရာဇေတုံး။ (၁။)
- ၁၄။ ကလျာဏုရွာသယေန တေ ပါ အာရာဇေတွာ။
- ၁၅။ အာရုသာ ဂူဗုံး တေမာသံ ကတိပို ဂူဗုံးယာပထော် ဝိတိနာမေသာထု။ (၁။)
- ၁၆။ အဟံ တိပို ဂူဗုံးယာပထော် ဝိတိနာမေသာမိ။ (၁။)
- ၁၇။ သမဏာဇမွာ နာမ သရိုရုပုံ ယာပေနော်န သက္ကာ ကာတုံး။ (၇)
- ၁၈။ မနသာ သမသာသေတွာ ပက္ခာပို့သု။ (၈)
- ၁၉။ ကုမ္ပဏီကော တေ နိသီဒါပေတွာ ပုစ္စီ။ (၉)
- ၂၀။ တံ ပွဲ့ဒေတွာ ပေသေတုံး ဝါးထိုး။ (၁။)
- ၂၁။ အထ နံ ပွဲ့ဒေတွာ ပက္ခာပို့ဝရှုဟဏာဒီနိ သိက္ခာပေတွာ ပဟိုကိုသု။ (၁။)
- ၂၂။ သောဝါ အတ္ထနော ကိုစွဲ နိုဌာပေတွာ အာဟာ။ (၁၀)
- ၂၃။ တွဲ သမဏာဘာဝ ဦးတွာရိ သီလမတွဲ ပူရေတုံး နာသတ္တိ။ (၁။)
- ၂၄။ ဒေဝါနှာ ဒိမ္မာစက္ခုံး ဝိသောပယို။ (၁၁)
- ၂၅။ အယ ပါလော အာဖိုံး ပရိသောပယို။ (၁။)
- ၂၆။ သက္ကာ တေဝါ သမ္မာပသိုံး။ (၁၂)
- ၂၇။ သော နိသီဒါပေတွာ ပက္ခာသိုံး။ (၁။)
- ၂၈။ အဟံ ထေရုပုံ တယော ကာရိတာပက္ခာသာလာယ နိသီနှုန်းကံ ဒိသွာ အာဂတော့်ုံး။ (၁။)
- ၂၉။ ဖွေ့ကေ ပါဏေကေ မာရေသိုံး။ (၁၃)
- ၃၀။ စက္ခုပါလဖွေ့ရော ဗဟို ပါဏေကေ မာရေသိုံး။ (၁။)

- ၃၁။ ගි පන වෛළ තුළුහේ මැඟෙන් තිස්සා॥ (තමුරින්තා ၁၃)
- ၃၂။ වෛළ ගෝ ගෝ යොයෙනු ආගාධෙන්॥ (၁၄)
- ၃၃။ පතීප්ලාටිත මුද්‍යීග් වාචක රාජුම්බියා ලකුණ්නා තිය ඔහුගාහ නැං ගිතභාහා॥ (၁၅)
- ၃၄။ ටුළු ඩිපෙති දුදුති॥ (၁၆)
- ၃၅။ වෛළ තීරිඳ මඟාදුරුඩිත පුරෙති॥ (၁၇)
- ၃၆။ වෛළ මුද්‍යී අංගුජා තිය තුළුවාති॥ (၁၈)
- ၃၇။ තීරි දුරුඩිතාක් පුරෙතු දිත පුදුල දුගුජ්ජාති॥ (၁၉)

* * *

(භ) ඩිතු ඩිගුඡා:

- ၁။ (භ) මෘතින්ගා, තාම්ප්‍රිති, (ඡ) ආ (දුන්) යැවුන් නය॥
- ၂။ (භ) දුන් යුදුරා, මිතාතිනා, (ඡ) ප්‍රා වාතින් පෙ॥
- ၃။ ගාතාතිඩුවී, එ්‍රිතාවති, තුළුවැවුන් මිතාතිනු॥
- ၄။ මත්-යුදු-වාති-ඡ, තී-ජාතු, තක් වාතිවැවු॥
- ၅။ ම උ ග උ ගඩිනු॥ (තමුරින්තා ၄)
- ၂။ ම භ ගැසු උ ග, ගඩිනු॥ (၇)
- ၃။ දුදුවාචක ප ගැවෙහි ම ගුවැකි॥ (၁၁)
- ၄။ පැදුගා පදාය ම ත තිනු॥ (၁)
- ၅။ ගැසු ම මිත්තියැනු॥
- ၆။ භ ගැසු ම මිත්තියැනු॥
- ၇။ දුදු ම මිත්තියැනු॥
- ၈။ පාදුවා ග ම උ මිත්තියැනු॥ (၁၁)

* * *

(နှစ်)ပါတဲ့ ဝါကျဗျား

၁။ (နှစ်)နောက် (၆), (၄) ၈။ ပ, ပါင်းက (၅)ဟုတ်ထေား

၂။ ကြီယာနှုံးဘာ, (နှစ်)ဘာ, ထွဲကာ သော်လေား။

၃။ နှစ် အပူမထွေးဖို့ ဘတိတ္ထံ။ (ဟမျက်နှာ ၆)

၂။ နှစ် ဘင္းတွေ့ ဝေဇွန် ပဝါရိတုမှာ။ (၁၁)

* * *

ထိန်ပုဒ်ဓရာ၏ အနေများတဲ့ (၇။၊ ၈။၊ ၉။၊ ၁၀။) ပါတဲ့
ဝါကျဗျား

၁။ ဝါထာပါး၊ ရှုညီယာ၊ အစ မဇနရာ။

၂။ ၁-၌-၁၀၊ ၁-၂၈၊ ယု၍၍၍ မဇနရာ။

၃။ အာထုပ်ထိန်ပုဒ်သာ, ရှုံးခို့ရာ, ထိုဒီ မဇနရာ။

၄။ ထိန်ပုဒ်ဓရာ၏မှာ, (၇။) (၈။)ဟာ, ဓရတာ များလေား။

၅။ ထိန်ပုဒ်ဓရာ၏မှာ, (၉။) (၁၀။)ဟာ, ဓရတာ များလေား။

၆။ ဒေသရာ,သာမဇနရာ နော ဟတွေ့ ဉာဏ်ကောသုနှိုး။ (ဟမျက်နှာ ၃)

၂။ မဟူပကာရော မေ ဂဟာပတိ။ (၁၁)

၃။ ကို မေ ယာရာပါသေနာ။ (၄)

၄။ အထွေး ၈။ ကောစီ အာပုစ္စတ္ထုယုတ္ထကော ဉာဏ်။ (၁၁)

၅။ ကနို့ကာတာ မေ အထွေး ဘန္တော်။ (၁၁)

၆။ ထွေး မေ မာတရို မတာယ မာတာ ဂိယ, ဂိတရို မတေ ဂိတာ ဂိယ လန္တိုး။
(၁၁)

၇။ ဂော် ၈။ မဟာဝိဘဝိ။ (၁၁)

၈။ ကမ္မားနှုန်း မေ ကဆထား။ (၅)

၉။ အကွိုနို မေ အာဂုသာ ဝါတာ ဂိုဏ်း။ (၆)

၁၀။ နာသာယ ၈။ တေလုံ အာသိလွှား။ (၁၁)

କୁହାରାଙ୍ଗିଯା ଲୋପିଯାଇଲେଣ୍ଟାକୁ ଯାଏନ୍ତି ଫିରିବେଳୀ

३८

- ၁။ ဘအောင် နိသီပါတွာ ဝေါ တောလ် အာသီပွဲ့၊ နိပစ္စတွာ။ (ဘမျက်နှာ ၆)

၂။ ဘအောင် နိသီဇွဲဟဲ ဝေါ အာသီပွဲ့၊ နိပစ္စဟဲ။ (၇)

၃။ တေသု တေ ကောဗွဲခြိ နဲ ပရိမိပြော။ (၁၁)

၄။ တာသွာ တေ စက္ခၢနဲ နသာၤၤ ဝါ ဘိဇ္ဇာၤၤ ဝါ။ (၁၁)

၅။ နိသီပါတွာ ဝေါ ဘအောင် နိဇ္ဇာကမွဲ ကတဲ့၊ နိပစ္စတွာ။ (၈)

၆။ အသုကောန မေ တောလ် ပည့်။ (၁၁)

၇။ မယာ ဝေါ တောလ် ပည့်။ (၁၁)

၈။ အကိုနဲ မေ အာဂုသော ပရိဟိနာနဲ။ (၁၁)

၉။ မယံ ဝေါ ပဋိဇ္ဇာသာမာ။ (၁၁)

၁၀။ ဘအောင် မယံ ဝေါ ပဋိဇ္ဇာသာမာ။ (၁၁)

၁၁။ မာ ဝေါ အာဂုသော ငံး ရရှိဖွဲ့။ (၉)

၁၂။ ဘာတိကတွောရော မေ ဘအောင် ကုပ်။ (၁၁)

၁၃။ အယံ မေ ဘအောင် ဘကိန္ဒယော ပါလိတော နာမာ။ (၁၁)

၁၄။ ဖုန့် မေ အာစိဂုထာ။ (၁၁)

၁၅။ မာတုလကုပ္ပါဒော မေ တုမှာက် အာကမနဲ ပစ္စသီသတိ။ (၁၀)

၁၆။ တောန ဟိ လူမဲ့ မေ ယုဒ္ဓကောနဲ ကဏ္ဍာဟဲ။ (၁၀)

၁၇။ ကို ဘအောင် ဂမနာကာရော ဝေါ ပညာယတိ။ (၁၁)

၁၈။ ကိုစုံ မေ အာတွဲ။ (၁၁)

၁၉။ လူမေဝ မေ နိပစ္စတွာ မရှိသာဟဲ အပရာပင့် ပရိဝိဇ္ဇာသာဟဲ တယာ သွှေ့ ဂမနဲ နာမ နတ်း။ (၁၁)

၂၀။ ဘာရိယံ ဝတေ မေ သာဟသိက် အနုန္တစိုက် ကမွဲ ကတဲ့။ (၁၁)

၂၁။ မူးခွဲ မေ သတ္တာ ဖလလယ့်။ (၁၁)

၂၂။ ကို တေ အဟာသုကံ။ (၁၁)

၂၃။ ဘေသွဲ့ တေ ကရိသာမီ။ (၁၁)

၂၄။ ကို မေ အသာသီ။ (၁၁)

၂၅။ သစေ မေ အကိုနဲ ပါကတိကောနဲ ကာတဲ့ သကိုသာသီ။ (၁၁)

- ၃၆။ အဟံ တေ သဆွဲ ပုဂ္ဂိုလ်တာဟိ ဒါသီ ဘဝိသာမိ။ (၁။)
 ၃၇။ ပုမွဲ ဖေ အကျိန် ထောက် ရှုနိယု။ (၁။)
 ၃၈။ နဲ ဖေ တောယ ဒီန္တာယ ဘတိယာ အတွော။ (၁။)
 ၃၉။ ဓမ္မဲ ဝေ ဘိက္ခဝေ ဒေသသာမိ။ (၁၄)
 ၄၀။ ကလျာဏေန္တာသယေနဲ တေ ဝေ အာရာရတဗ္ဗာ။ (၆)

* * * *

(ပိယ) ပါတဲ့ ပါကျများ

- ၁။ တွဲ ဖေ မာတရိ မတာယ မာတာ ပိယ, ပိတရိ မတေ ပိတာ ပိယ လင့်။
 (တမျက်နှာ ၄)
 ၂။ ဇူတိသန္တာ ပိယ အညာ သန္တာ ပုရိသာနဲ သကာလသရိရုံ ဖရိတ္တာ ဌာတုံ
 သမတွော နာမ နတ္တာ။ (၁၀)
 ၃။ ပါပကမ္မဲ နာမေတာ စုရုံ ထာတော ဗလိုဗုသာ ပဒ် စက္ကံ ပိယ အနှစ်စွဲတိ။
 (၁၄)
 ၄။ သာသနဲ ရာစမ္မာနဲ့ လည့်ကွော ပိယ ဓမ္မရာဇာ ကူပဲ ရိထမာဟာ။ (၁။)
 ၅။ အထသာ ဒွေ အကျိန် ဒီပသိဒါ ပိယ ပိန္တာယိယု။ (၁။)
 ၆။ စက္ကံဝံ ဝဟတော ပဒ်နဲ ရုရေ ယုတွေသာ စုရုံ ဝဟတော ဗလိုဗုသာ ပဒ်
 စက္ကံ ပိယ။ (၁၅)

နာပ်ပို့များ

- ၁။ ပိယ = ကဲသို့။
 ၂။ ဒီပသိဒါ = သီပီးတောက်။

* * * *

(ဇူဝ) ပါတဲ့ ပါကျ

၁။ တတော နဲ့ ခုက္ခမန္တတိ၊ စဉ်းဝ ဝဟတော ပဒံ။ (တမျက်နှာ ၁၄)

ရာဝိရိပျား

၁။ ဉူဝ = ကုသို့။

၂။ တတော = ထိခုစမရိုက်ကြောင်း။

ကြိယာများ

၁။ အန္တတိ = အမြိုလိုက်၏။

* * * *

(ယထား တထား) ပါတဲ့ ပါကျများ (ဉာဏ်+ဉာဏ်ယျ)

၁။ ယ င် ပုနိသသ စိဖွံ့ ပဋိယာဒီယ တို့တို့၊ ယထယို့ ဘိက္ခဝ ဉူလို့ သန္တို့။ (တမျက်နှာ ၃၀)

၂။ ယထေဝ တူမှု တ န ပသသထ၊ တထေဝ သောရ တေ ပါကေ န ပသသတို့။ (၁၃)

၃။ ယထာ ဟိ ဗဟိုသ ကေတော ရီယယာတာဒီနိ ကမ္မာနိ ကရောန္တိသု “ကော ငောသံ ပုံပွဲဟော”တိ ရတွေ ယော နေသံ ပရေယော ဟောတို့။ ယ နိသသယ တေ တ ကမ္မာနို့ သော ဒေတွော ပါ မိတွော ပါ တေသံသံ ပုံပွဲဟောတိ ရရွတ်း၊ ဝေသမွှမ်းမိ ဝေဒီတွေး။ (၁၅)

၄။ ယထာ ဟိ ဗောရာဒီနိ ဗောရာဇ္ဈာဒာဒယာ အပိပတ်နော သော်း၊ တထာ တေသံမျို့ မနော အပိပတ် မနောဝ သော်း။ (၁၅)

၅။ ယထာ ပန ဒါရာအာဒီဟိ နိပ္ပါတ္တာနိ တာနိ တာနိ ဘဏ္ဍာနိ ဒါရာမယာဒီနိ နာမ ဟောနို့၊ တထာ တောရ မနောတာ နိပ္ပါတ္တာ မနောမယာ နာမ်။ (၁၅)

၆။ ယထာ ဟိ ယသုံး ဉာဏ် အာဂန္တာကေဟိ နိလာဒီဟိ ဉာဏ်လို့လို့ နိလာဒာဒီ ဘေး ဟောတို့၊ တထာ တုဂ္ဗ္ဗာ အာဂန္တာကေဟိ အဘိန္တာဒီဟိ ဒီသေဟိ ပရုံး ဟောတို့။ (၁၅)

၇။ ယထာ ဟိ သော ကော့ဖိ ဒီဝသံ ဒွေရိ ပွဲရိ ဒသရိ အနုမှာလျို့ မာသဖိ စဉ်း နိဝင္းတုံး ဖော်တုံး န သဇ္ဈာတိ၊ စဉ်း တသု ပဒါနပဒီကံ ဟောတိ၊ တထေဝ မနသာ ပဒ္ဒနံ တိကံ ဒုဇ္ဂရိတာနံ ပူရချွာ ဦးတုံး ပူဂျလံ ဒုက္ခမန်ပန္တိတာ။ (၁၆)

ဘာတိပုဒ်များ

- ၁။ ယထာ = ကဲ့သို့။
- ၂။ ယထေဝ (ယထာ+ဝ) = ကဲ့သို့သာ။
- ၃။ တထာ = ထို့အတူ။
- ၄။ တထေဝ (တထာ+ဝ) = ထို့အတူသာလျင်။
- ၅။ တောရာဒီ = သူရိုးအစရှိသူ။
- ၆။ ရုဋ္ဌ = ပြောဆိုအပ်။
- ၇။ တောရဇ္ဈာကာဒီ = တော်ပြောကြီးအစရှိသူ။
- ၈။ အမိပတိ = အကြီးအကဲ။
- ၉။ သောင် = မြတ်။
- ၁၀။ ဒါရာအာဒီ = သာဒ်သားအစရှိ။
- ၁၁။ နိပ္ပန္န = ပြီးစီး။
- ၁၂။ နိပ္ပန္နတွာ = ပြီးစီးကုန်သည်၏အဖြစ်။
- ၁၃။ မနောမယ = မနောမယ။

* * * *

(ဟုတွာ) ပါတဲ့ ပါကျူဗျား

- ၁။ သော သုက္ခဝိပသာကာ အရဟာ ဟုတွာ ဂုံး ပဝိသိတွာ နိသိဒီ။ (၈)
- ၂။ တော အသုပုဇ္ဈာနော်တွာ ဟုတွာ ဂါပံ ပိုလွှာယ ပဝိသိသူ။ (၁၁)
- ၃။ တော သဇ္ဈာရံ အုံကာမာ ဟုတွာ ထေရမာဟံသု။ (၁၂)
- ၄။ (တွဲ) ဂိဟိ ဟုတွာ ကို နာမ ကလျာကံ ကရိသာသိ။ (၁၁)

ଦୁଇତରଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା କିମ୍ବା ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ କିମ୍ବା ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ କିମ୍ବା

३९९

- ୭॥ ପୃଷ୍ଠାରୀରୁ ଦେଖ ପଢିଲିଛା ହୃଦୟା କମଳାଗରତା॥ (ତାମୁର୍ଣ୍ଣା ଚାନ୍ଦ)
 ୮॥ ଗଛକୁ ଓ ଦୂଷିତାରୁ (ହୃଦୟା) ଫି ଗଜପୁରୀ॥ (୩)
 ୯॥ (ଆଧିଗ୍ରହିତଙ୍କା) ପଞ୍ଚାଶୀରୁ ଗଛାଲାତିହାରୁ ହୃଦୟା ମୃଦୁତିରିତ୍ତାରୁ
 ଗଛକୁ॥ (୪)
 ୧॥ (ଦେଖା) ଦୂଷିତାରୁ ହୃଦୟା ପରିରେତ୍ତା ପୁଣି॥ (୫)

* * * *

(8: အပါ) ပါထွေ ပါကျေား

- ၁။ ပါကျောင်း၊ ပါဝိုင်းဆည်း၊ ပါကျေသမူနှည်း။
 ၂။ ဓရာက်မှာ ပိတ်၊ ပျော်-ပလီ၊ ပါဝိုင်းရာ အရွှေ့စွဲ့ဗြို့ဗြို့။
 ၃။ ရာမိပုဒ်ချုပ်း၊ ပါဝိုင်းဆည်း၊ တာရုကသမူနှည်း။
 ၄။ ကြိယာရှင်း၊ ပါဝိုင်းဆည်း၊ ကြိယာသမူနှည်း။
 ၅။ သာ အပရဘာဂေ အညွှား ပုဇွှား လဘိုး။ (ဟမျက်နှာ ၃)
 ၆။ သဗ္ဗွှဲ့ ဝိဘံ ဣတရေရယေ ဝိဟာရို့သူ။ (၁။)
 ၇။ အနာထပ်လျှိုက်ဘရီ ဝိသာခါရီ ဟော့ချုပ်သိကာ တထာဂတသု ဥပဇ္ဈာန်
 ဝါ့။ (၁။)
 ၈။ အနာထပ်လျှိုက်နှု ကေခိဝယွှား သတ္တာ ပုံး န ပုံ့ဗြို့တယ့်။ (၁။)
 ၉။ အဟာ့ ဂမိသာမိုး။ (၄)
 ၁၀။ ယံ ယယံ ဣမသွှား ဂေဂော သဝိညာဏက္ခို အပိညာဏက္ခို ဝန် ကို့
 အတ္ထိုး။ (၄)
 ၁၁။ တာတ ဟောလွှာကသု ဟို အတ္ထော့နာ ဟတ္ထော့ဒါဒိုရီ အနသာဝါ ဟော့နှဲ့။ (၅)
 ၁၂။ သရိုရို အတ္ထော့နာ သွှား န ဝါ့။ (၄)
 ၁၃။ တော် အမိတ်သေသာ့။ (၅)
 ၁၄။ ဘင်္ဂ ဗဟိုနှု ဝသန္တာနေ အဟာသုက္ခို နာမ ဟောတိုး။ (၆)

- ၃၅။ နာဝိ ပုဂ္ဂိမ် ပသန္တေဒကမေဝ။ (ဘမျက်နှာ ၁၅)

၃၆။ တုဖိ ပဒုဋ္ဌ ဟောတိ။ (၁၅)

၃၇။ နာဝိ ပုဂ္ဂိမ် ဘဝံစိတ္ထာမေဝ။ (၁၁)

၃၈။ ဝါဆို ကာယဝတ္ထုက္ခာ ဇူတေရမိတိ ဝိပါကဒကွဲ အနုဂလ္ဗတိ။ (၁၅)

၃၉။ သော ကော် ဒီဝယ် ဇွော ပည် အသိ အရှုဟာသမီ မာသမီ ဝဟန္တာ ဇဏ် နိဝတ္ထာတု ဖော်တု န သဇ္ဈားတိ။ (၁၅)

၄၀။ ပုဂ္ဂလု ကာယိက္ခာ စေတသိက္ခာ ဇုဂ္ဂမန်ပန်တိ။ (၁၆)

၄၁။ သမုတ္တပရီသာယရီ ဒေသနာ သာတိကာ အဟောသီ။ (၁၆)

* * * *

ତିବାକ୍ଷିପିତ୍ୟେ ତିତ୍ରାପଦ୍ମ

- ၁။ ထားရုရွှေ၊ ပိတ္တာ၊ နာဂါတာ (သော်ထည်း)သေး။

၂။ အကုန်စုံး၊ ရု၊ သမုဒ္ဓယ၊ နာဂါတာ (ငါး)သေး။

၃။ သင် ပူဇ္ဈား ဝါ ပီတရုရွှေ လဘေးယဉ်း၊ တုမ္မာက် မဟာသဏ္ဌာရု ကရိုသာမိ။
(တမျက်နှာ ၂)

၄။ ပရဲလောက် ဂုဏ်း ပူဇ္ဈားတရော ဝါ ဘာတရော ဝါ ဘောဝါ ဝါ နာနိဂုဏ်း။
(၄)

၅။ ကော် ဝါ ဒွေ ဝါ နိကာယေး သက်လု ဝါ ပန် တော်ဇူက် ဗုဒ္ဓဝစန် ဥရွှေတိတ္ထာ
တသေး ဓာရုပုံး။ (၅)

၆။ မန်သာ စေ ပန့်ဖြော ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။ (၁၄)

၇။ သော ဒေတြော ဝါ မိတြော ဝါ တေသား ပူဇ္ဈားမောတိ ရွှေတိ။ (၁၅)

၈။ ဓမ္မသူ အပါယောသူ၊ မန်သောသူ ဝါ တမေတွေဘာဝံ ဂုဏ်း ဝိပါကခုက္ခား
အနိဂုံတိ။ (၁၅)

၉။ တာဘွား စေ စက္ခာနှိုင် နသာနှိုင် ဝါ ဘိန္ဒာနှိုင် ဝါ။ (၇)

* * * *

೧೦೦ ಕ್ರಿ. ೦ ಲೀಟ್ ಲಿಟರ್‌ಬ್ರಾ:

- ၁။ န ဟိ ပေါ့ အပေါ့ စ၊ ဥဘော သမဝိပါကိန္ဒာ။ (တမျက်နှာ ၁၄)
- ၂။ န ၁ န ၁ ဉာဏ်၊ (၁၅)
- ၃။ န ၁ န ၁ နိုး။ (၁၆)
- ၄။ တွေ့ ဒေါ အာဂန္တကောပါ ဉာဏ်လေသေပါ ဉာဏ်လိုင်း။ (၁၇)

* * *

(၁၈) ပါတဲ့ ပါကျများ

- ၁။ ဂူတရေယဝ ဝိစာရိသု။ (တမျက်နှာ ၃)
- ၂။ ပညာတွေသနနာနေဝ ဟောနှီး။ (၁၈)
- ၃။ တံ ယထိန္တတေမဝ သမွန္တား။ (၁၉)
- ၄။ သတ္တာ တသ္တာ နိသိန္တမကြေယဝ ကော ဓမ္မဒေသန ကမထတတိယဝ။ (၁၁)
- ၅။ အရိယသာဝကာနဲ ဇွဲယဝ ကိစ္စာနဲ အဟေသုံး။ (၄)
- ၆။ သတ္တာ ဂေဟံ အန္တာဝသန္တဟေဝ ပုညာနဲ ကာတုံး။ (၁၀)
- ၇။ ဘာတိက တရုယာယဝ တာဝ။ (၅)
- ၈။ သမကာပန္တပတ္တိယဝ ပူရေသာမိုး။ (၁၁)
- ၉။ မန်သာ ဝတ္ထသမ္မန္တာ ဘိက္ခာ။ ဒီသွာဝ ပသန္တိတွား အာဟံသုံး။ (၅)
- ၁၀။ သော ထေရသာ စက်မန်နိသိဒန္တာမေဝ ဒီသွား ပုစ္စာ။ (၇)
- ၁၁။ မူးချေသာသနမေဝ ဂာရေဟံး။ (၁၂)
- ၁၂။ တာထေဝ ကာယဝ ဟာယတုံး နိရတုံး ဘိန္တတုံး။ (၁၃)
- ၁၃။ (ထေရော) နိသိန္တကောဝ နတ္တာကုံး ကတ္တာ ဂါမံ ဝိဏ္တာယ ပါဝိသိ။ (၈)
- ၁၄။ ရုန္တတေဝ ဉာဏ်သကာ။ (၁၄)
- ၁၅။ သမ္မဝ အရဟတ္တာ ပါပုထိသုံး။ (၁၅)
- ၁၆။ ဂူမေ ပူရေတရေမေဝ ပေသေသာမိုး။ (၉)
- ၁၇။ မယံ တုံမေဟံ သိုံယဝ ဂိသာမာမဲ့။ (၁၆)
- ၁၈။ သော တံ သုတ္တာဝ ပုစ္စာ။ (၁၇)
- ၁၉။ ပါတောဝ ကန္တာ ပသိသာမာ။ (၁၈)

- ၂၀။ အန္တာရိသိကာ ထောရသု စက်မန္တာနဲ့ ကာလသော န သမ္မတိယ့်။ (၁၃)

၂၁။ ယထေဝ တူမေ တဲ့ န ပသာထ, တထေဝ သောပါ တေ ပါကေ န ပသာတိ။ (၁၁)

၂၂။ ကေဘာသဇ္ဈနေဝ အကိုနီ ပါကတိကာနဲ့ အဟေသု။ (၁၂)

၂၃။ ဇူဒိနေဝ နဲ့ အနှစ် ကရိသာမိ။ (၁၄)

၂၄။ မနောဝ သေဇ္ဈာ၊ (၁၅)

၂၅။ မနော ပနဲ ညွှန်တိယေဝ။ (၁၂)

၂၆။ ဇူမသီ ပနဲ ပဒေ ပနိုယ်သမ္မတုတ္ထာမေဝ လျှေတိ။ (၁၄)

၂၇။ နိဂုံဝတ္ထေတိပိ သော ဝ။

၂၈။ နာရိ ပုဂ္ဂိမဲ ပသာန္တဒကမေဝ။ (၁၅)

၂၉။ နာရိ ပုဂ္ဂိမဲ ဘဝိရိဖြာမေဝ။ (၁၁)

၃၀။ သော ဘာသာမာနော စတုဂိမဲ ဝိဒုဂ္ဂရိတာမေဝ ဘာသတိ။ (၁၁)

၃၁။ သော ကရောဇ္ဈာ တိဂိမဲ ကယ်ဒုဂ္ဂရိတာမေဝ ကရောတိ။ (၁၁)

၃၂။ တထေဝ ဦးတဲ့ ပုဂ္ဂလဲ ဒက္ခမနပ္ပနာတိ။ (၁၆)

* * *

“ଦୟ-ବ୍ୟାକିନ୍ଦିଃ” ହିନ୍ଦୁ ତିର୍ଯ୍ୟକାଃ

- ၁။ အနာထိပ္ပါကောပါ ဝိသာပါဝိ မဟာဥပါသိကာ တထာဂတာသု ဥပဇ္ဈာန်
ဂါစ္စီ။ (ဘမျက်နှာ ၃)

၂။ ဂါစ္စီ ၁ တုဂ္ဂာတ္တာ နဲ ဂတ္တုဗ္ဗာ။ (၁)

၃။ ပုရေဘတ္တု ဂါစ္စီ ခါဒနိယဘောဒီယာဒီနိ ဂဟာတ္တာဝ ဂါစ္စီ။ (၁)

၄။ ပဇ္ဇာဘတ္တု ဂါစ္စီ ပဇ္ဇာဘောနှုန်း အငြာ ၁ ပါနာန်။ (၁)

၅။ ပဇ္ဇာဘတ္တု ဓမ္မသယဝန္တ္တာယ ဂါစ္စီ။ (၄)

၆။ အဟံ မဟာဇန္ဓာ ကုပ္ပါ ဂါစ္စီ။ (၁)

၇။ မဟာပါလေ ဂိဟာရု ဂါစ္စီ ဒီသွာ ပုဒ္ဓိတ္တာ နိသီဒီ။ (၁)

၈။ အဟာနိ ဂမိသာပီ။ (၁)

ଦୁଇତିମୂଳକ ପାଇଁ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ଯାଇଲେ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ଯାଇଲେ

३९३

- ၉။ သရိရှိခိုက် အတွေ့နာ သစ္စာ န ဂါစာတိ။ (ဘမျက်နှာ ၄)

၁၀။ ပရလောက် ဂါစ္စာ ပုဂ္ဂိုဝ်တရော ပါ ဘာတရော ပါ ဘာဂါ ပါ နာနိဂါစ္စာ။ (၁၁)

၁၁။ သော ဒီသယောနနသတမဂုံ ဂွဲ့နာ ဝိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ (၅)

၁၂။ ဘင်္ဂ ကုပ္ပါ အယျာ ဂါစ္စာ။ (၁၁)

၁၃။ သိကု။ ထောရသာ သစ္စာကို ဂွဲ့နာ အာဟံသူ။ (၁၁)

၁၄။ ဒိဟာရု ဂွဲ့နာ ထောရသာ စသန္တာနဲ့ ဉာဏ်ကေသာမိ။ (၆)

၁၅။ ဂါစာ တွေ့ တာဝိဂေသာ။ (၇)

၁၆။ မန်သာ ဒီဏ္ဍာပါတမာဒါယ ဂွဲ့နာ ပုဂ္ဂိုဝ်သူ။ (၈)

၁၇။ မယိ တော်ဟိ သစ္စာ ဂါစ္စာတိ သမ္မာ ကိုလမိသာ။ (၉)

၁၈။ တုမေး ပုရတော ဂါစာထာ။ (၁၁)

၁၉။ မယ် တုမေးဟိ သစ္စာပေါ်ယေဝ ဂမိသာမ။ (၁၁)

၂၀။ ကို ဘင်္ဂ အယျာနဲ့ ဂမနာကာရော ပညာယတိ။ (၁၁)

၂၁။ တော် တော်ဝနဲ့ ဂွဲ့နာ တဲ့ ဒိတိ ဒီဏ္ဍာယ ပတိသိသူ။ (၁၁)

၂၂။ ထော ဂါစာမ။ (၁၁)

၂၃။ ကို ဘင်္ဂ ဂမနာရော ပါ ပညာယတိ။ (၁၁)

၂၄။ ဂွဲ့နာ သတ္တာရု ဝန့်သာမိ။ (၁၁)

၂၅။ သာမကောရော ဂါစ္စာတိ ကိုမဲ သမ္မာပုဏ်။ (၁၁)

၂၆။ အယျာ ပနဲ ဘင်္ဂ ကုပ္ပါ ဂမိသာတိ။ (၁၂)

၂၇။ အဟာရိ တော်ဝ ဂမိသာမိ။ (၁၁)

၂၈။ တောန ဟိ ကေတောဝ ဂါစာမ ဘင်္ဂ။ (၁၁)

၂၉။ မယာ သစ္စာ ဂါစ္စာတိ တဝ ပပဇ္ဈာ ဘာတိသာတိ။ (၁၁)

၃၀။ အဟာရိ အယျာနဲ့ သစ္စာ ဂါစ္စာတိ အသသု ပညာကိုရိယဝတ္ထာ။ သူ ကော လတိသာမိ။ (၁၁)

၃၁။ တောန ဟိ သစ္စာ ဂမိသာမိ။ (၁၂)

၃၂။ ပုဇွဲ မယ် ဂမနာကာလေ ဒိရောန ဂမိမှု။ (၁၁)

- ၃၃။ ပါတောဝ ဂန္ဓာ ဖသိသာမ။ (ဓမ္မဂ်နှ ၁၃)
 ၃၄။ ဝေဇ္ဈာ ဂေဟံ ဂန္ဓာ အာစိဂုံ။ (၁၄)
 ၃၅။ သော တသာ သွှေ့ကံ ဂန္ဓာ အာာပေသီ။ (၁၅)
 ၃၆။ သေယျမာနာ န ဂ္ဂာမီ။ (၁၁)
 ၃၇။ မရိသာမိ၊ နာ ဂမိသာမိ။ (၁၇)

* * * *

(ကၤ) ၈၁ - မြိုမြင်းဆိုင်ရာ ပါကူများ

- ၁။ သော ကံ ဝန္ဒဗုတိ ဒီသွာ ပါကာရပါဂ္ဂေး ကာရာပေတွာ အားလုံး ကရိတွာ
 ပတ္တုနဲ့ ကတွာ ပတ္တုမီ။ (ဓမ္မဂ်နှ ၂၂)
 ၂။ တသာ ပါလောတိ နာမဲ့ အကာသီ။ (၃)
 ၃။ ဗူဗုရသု မဟာပါလောတိ နာမဲ့ အကာသီ။ (၁၅)
 ၄။ အပရဘာရေ မာတာပိတာရော ကာလမကံသု။ (၁၅)
 ၅။ သွှေ့ အနာထပ်လှိုကေန ကာရိတေ ဒေတဝန်မဟာပိဘာရေ ဝိဟရတိ။
 (၁၅)
 ၆။ တထာဂတော ဝိသာခါယ ကာရိတေ ပုံဗျာရာမေ ဝသီ။ (၁၅)
 ၇။ တထာဂတော ဒွေအသီတိဉာတိကုလသာသောဟိ ကာရိတေ နိပြောဂ
 မဟာပိဘာရေ ဝသီ။ (၁၅)
 ၈။ သွှေ့ ဂေဟံ အဗျာဝသန္တေဟေဝ ပုညာနဲ့ ကာတု။ (၄)
 ၉။ မာ ဝံ ကရိတ္တု။
 ၁၀။ သွာဟံ တဝ ကထံ န ကရော်း။ (၅)
 ၁၁။ မယ် ဗူဗုမှနဲ့ ကုလာနဲ့ နိသာယ ဘဝနိသာရဏံ ကရိသာမ။ (၁၅)
 ၁၂။ သော သွာရုပ္ပါး သမဏာဓမ္မ ကတွာ နိသီဒီ။ (၁၅)
 ၁၃။ တေမာသံ နိမွှဲဝိရိယံ ကရိသာမိ။ (၇)

တွဲပဒေအငြကာထာ စွဲပါထပ္ပါရဝါနှုန်းသွေ်၏ ပိုမိုဘိစ္စ

३९१

- ୪॥ ଗାଁ ହାତେ ଫଳ୍ଗୁନମ୍ଭେ ଗଠିବା ॥ (ରାମୁଗର୍ଭକା ର)

୫॥ କିମେକିଟ୍ଟା ଦେଖି ହାତେ ଫଳ୍ଗୁନମ୍ଭେ ଗଠିବା କିମୁଣ୍ଡିଟ୍ଟା ॥ (॥)

୬॥ ହେବା ହଥିଲାମ୍ଭେ ଆଗାମିବି ॥ (॥)

୭॥ ଲୁତିକି ହାତେ ଗାତମ୍ଭେ ॥ (୯)

୮॥ ଏଠେ ପେଲେଇ ହାତେ ॥ (॥)

୯॥ ନିଶ୍ଚି ଭୂତ୍ପା ଗାନ୍ଧି କାଲୀଙ୍ଗ ଗାନ୍ଧିଯାମି ॥ (୧୦)

୧୦॥ ହାରିଯି ଠତ ମେ ହାତାମିଗା ଆନ୍ଦିଶ୍ଵରିଗା କମ୍ଭେ ଗଠିବା ॥ (୧୧)

୧୧॥ ଯଦ୍ରୋ ଉପରକ୍ଷା ଠ ପଥ ଦେଇରାଯା ଆନ୍ଦିଶ୍ଵରି ପତାକ୍ଷା.ଅଗାମି ॥ (॥)

୧୨॥ ଯଦ୍ରୋ ତାହା ଗତ୍ପା ଦେଇଠମ୍ଭେ ଯାମ୍ଭାପେମି ॥ (୧୨)

୧୩॥ ହେବା ଗନ୍ଧିଦ୍ରିଗ୍ରମ୍ଭିଗେନାଥ ଗାନ୍ଧିଠି ପଦ୍ମାଵାଲ ଫେଟ୍ଟା ପଦ୍ମାଵି ॥ (॥)

୧୪॥ ଆହୁ ଦେଇ ତାହା ଗାନ୍ଧିତାପଦ୍ମାଵାଲାଯ କିମେକୁନ୍ତି କିମୁଣ୍ଡି ଆଗତେବାହି ॥ (॥)

୧୫॥ ଗନ୍ଧିମ୍ଭିଗେନାଥ କ୍ଷେ ତିବତିରିଗେ ଭୃତୀମେ ଗତ୍ପା ପଦ୍ମିଯାମେମି ॥ (॥)

୧୬॥ ହାତମେନାରୁ ଠିକ୍କାପଦ୍ମିଠିକ୍କା ଦେଇ ଉପରକ୍ଷାତିଥି ॥ (॥)

୧୭॥ ବିଦ୍ରୋହିଗାନ୍ଧାଲେ ଗାନ୍ଧିକି ଆଗତ୍ପା ଗନ୍ଧିଦ୍ରିଗାଲଗାଲେ ଦେଇଗେ ପିକାଗେ ଭାବେମି ॥ (୧୭)

୧୮॥ “ଆହ୍ୟ ଗାନ୍ଧିଯାମି”ଠି ଆହ୍ୟ ଗରେବାଠି ॥ (॥)

୧୯॥ ଗାଁ ପଥ ହାତେ ଦେଇ ଗଠିବା ॥ (॥)

୨୦॥ ଗେନା ଠେଣ୍ଡେ ଠେଣ୍ଡେଗମ୍ଭେ ଗରେବାକ୍ଷେତ୍ରେ ଗନ୍ଧିଦ୍ରିଗାଲଗାଲେ ଦେଇଗେ ପିକାଗେ ଭାବେମି ॥ (॥)

୨୧॥ ହୋତାଣ୍ଡ ଠେ ଗାନ୍ଧିଯାମି ॥ (॥)

୨୨॥ ଗରେବାଠି ଯାମି ॥ (॥)

୨୩॥ ଯତେ ମେ ଆଗ୍ରିକି ପିକାଠିଗାନ୍ଧି ଗାତ୍ର ଯାଗ୍ରିଯାମି ॥ (॥)

୨୪॥ ଲୁତିକେଠି କି ଆକ୍ଷେ ଗାନ୍ଧିଯାମି ॥ (୧୮)

୨୫॥ ଫନ୍ଦା ଠେ ପଢିଛେନା ହୋତାଠି ଠି ଗରେବାଠି ଠି ॥ (॥)

୨୬॥ ପର୍ମାଯା ଗମ୍ଭେକି ଗରେବାକ୍ଷେତ୍ରେ ହେବା ପୁଣୀଭେତ୍ରି ଠିଠି ॥ (୧୯)

- ၃၈။ သော ကရောက္ခာ တိပိဋ္ဌ ကာယဒစွဲရှင်တမေဝ ကရောတိ။ (၁၅)
 ၃၉။ သော အဘာသက္ခာ အကရောက္ခာ တိပိဋ္ဌ မနောဒစွဲရှင်တဲ့ ပူဇောတိ။ (၁)

* * *

“ထာ - ရြှင်း” ဆိုင်ရာ ပါကျများ

- ၁။ သငေ ပူဇွဲ ပါ ဒီတရု ပါ လဘေယံ၊ တူမှာက် မဟာသဏ္ဌာရု ကရိုသာဖိ။ (၂)
 ၂။ သာ အပရဘာဂေါ အညွှာ ပူဇွဲ လဘိ။ (၃)
 ၃။ တွဲ မေ မာတရိ မတာယ မတာ ဂိယ, ဂိတရိ မတေ ဂိတာ ဂိယ လအွှေါ။
 (၄)
 ၄။ သော သိမြို ဘိက္ခာ။ လဘိတ္တာ ဂိဏ္ဍာယ ပါပိသိ။ (၅)
 ၅။ သော လဒ္ဓပ္ပါယူပသမွှဒ် ပူဇွဲ။ (၆)
 ၆။ တေ အလဘာက္ခာ နိဝတ္ထိသု။ (၁၁)
 ၇။ အဟို ကော လဘိသာဖိ။ (၁၂)
 ၈။ ဘိက္ခာစိ လဘိတု န သက္ဗိုသုန္တိ။ (၉)

ရှင်းပိုးများ

- ၁။ လဒ္ဓပ္ပါယူပသမွှဒ် = ရအပ်ပြီးသော ရှင် ရဟန်းအဖြစ်ရှိ။
 ၂။ အလဘာက္ခာ = မရ။
 ၃။ လဘိတု = ရြှင်းငှာ။
 ၄။ လဘိတ္တာ = ရှုံး။
 ၅။ လွှာ = ရအပ်။

* * *

“୭୭ - ପ୍ରେସ୍” ଖୀର୍ଣ୍ଣର ତିତ୍କୁଳା:

- ၁။ အဟံ ပါရမိတေသန ပူရခဲ့သိ။ (၁၉၅၂ ခ)

၂။ န သက္ကာ သော အဂါရမဇ္ဈ ထာဇ္ဇန ပူရခဲ့တု။ (၄)

၃။ သမဏာပိပုလိုင်းယေဝ ပူရခဲသာမိ။ (၅)

၄။ အဟံ ဂန္ဓုရုရု ပူရခဲတု န သက္ကာသာမိ။ (၁၁)

၅။ ဂိပသာနာရုရု ပန ပူရခဲသာမိ။ (၁၁)

၆။ တေ အသုပုဇွန်တွေ ဟုတွေ ဖို့သိ။ (၈)

၇။ တွေ သမဏာဘဝ ဋ္ဌတွေပိ သီလမထွေ ပူရခဲတု နာသက္ကာ။ (၁၀)

၈။ ဒသ အကုသလကုမ္ပတာ ပါရမှုရု ဂျွဲနှိုး။ (၁၅)

၉။ သော အဘာသတေသန အကရောတေသန တို့စံ ပနောဒုရိုရိတ် ပူရခဲတိ။ (၁၁)

၁၀။ တိုကို ဒုစ္ဆိုတာနို ပူရတွေ ဦးတု ပုဂ္ဂလု ဒုက္ခာပုန်းနှုတ်။ (၁၆)

ଫାର୍ମ୍‌ବ୍ୟକ୍ତିଗତ

- ၁။ အသုပ္ပန္တနေ့ = မျက်ရည်တိဖိုင့် ပြည့်သော မျက်လုံးရီ။

* * * *

“ပွဲ - သေခြင်း” ဆိုင်ရာ ပါတီး

- ၁။ အနှစ်ပဲလိုက်န ကေဒီဝထို့ သတ္တာ ပဲန န ပုဂ္ဂိုတုပုံမွော။ (နာ ၃)

၂။ မဟာပါလော ပုဂ္ဂိုတ္တာ နိသိမ်း။ (၄)

၃။ မန်သော ပုဂ္ဂိုတ္တာ အာဟံသု။ (၅)

၄။ သော သတ္တာရမုပသက်ပိတ္တာ ဝန့်တ္တာ ပုဂ္ဂို။ (၆)

၅။ ထောရော တော ဘိက္ခာ။ ပုဂ္ဂို။ (၆)

၆။ ဘိက္ခာ။ ပုဂ္ဂိုသု။ (၆)

၇။ ထောရော ပုဂ္ဂိုနဲ့ ပုဂ္ဂိုယောဇာပါ န ကအောင်း။ (၆)

၈။ သော ပုဂ္ဂို။ (၇)

၉။ ထောဇ် ပုဂ္ဂို။ (၈)

- ၁၀။ ထောရော ပုန့်ဖူနံ ပုစ္စီယမာနောရီ န ကို့ ကထေသိ။ (တမျက်နှာ ၈)
- ၁၁။ မန်သာ ပုစ္စီတွာ ပက္ခတိသု။ (၇)
- ၁၂။ မယုံ ကနိုငြာ ပန တုမေ့ ဒီသွာ ပုစ္စီသုတိ။ (၉)
- ၁၃။ ကုမ္ပဏီကော ပုစ္စီ။ (၁၁)
- ၁၄။ မန်သာ ပုစ္စီသု။ (၁၀)
- ၁၅။ သော ထောရေန ပုန့်ဖူနံ ပုဇွဲရီ န ကို့ ကထေသိ။ (၁၁)
- ၁၆။ အထ နံ ထောရေ ပုစ္စီ။ (၁၁)
- ၁၇။ ဂူတာရေ ဘိက္ခ။ ပုစ္စီသု။ (၁၃)
- ၁၈။ ကော ဝေဇွဲ ပုစ္စီ။ (၁၁)
- ၁၉။ သာ ဝေဇွဲနာဂုံး ပုံဌာ အာဟာ။ (၁၁)
- ၂၀။ အထိ တေ ကောမိ အာပုစ္စီတွဲယုတွဲကော ဉာတိ။ (၄)
- ၂၁။ တေန လိ တံ အာပုဇွဲဟိ။ (၁၁)

* * *

“ပွဲစ (ပ+ဝ) ရွင်ရဟန်းပြုမြင်း”ဆိုင်ရာ ဝါကျေများ

- ၁။ သော ဒေသနာပရီယောသာနေ သတ္တာရုံ ဥပသက်မိတွာ ပွဲနံ ယာစီ။ (တမျက်နှာ ၄)
- ၂။ ကို ဖေ ယရာဝါသေန, ပွဲစီသာဂီ။ (၁၁)
- ၃။ ပွဲစီသာမ တာတာ။ (၅)
- ၄။ မဟာဂုဏ်ကကာလေ ပွဲစီသာထာ။ (၁၁)
- ၅။ ပွဲစီသာဖော်ဟံ တာတာ။ (၁၁)
- ၆။ (သော) လဒ္ဒပွဲနာယမွှေးပါ ပုစ္စီ။ (၁၁)
- ၇။ ဘက္က် အဟံ မဟာဂုဏ်ကကာလေ ပွဲစီတော ဂန္ဓာရုံ ပူဇာတုံ န သက္ကိသာမိ။ (၁၁)
- ၈။ တံ ပွဲစာတွော ပေသေတုံ ဝူရွှေတိ။ (၉)
- ၉။ အထ နံ ပွဲစာတွော ပဟိဏီသု။ (၁၁)

ဓမුජයාදුගාතා ගුණ්ධියාස්සංඛ්‍යාභාගී එදිවේගා

၁၇၇

- ၁၀။ පූජක්කාරී ත වුළාහ් අ වැඩිය පූජිතාවා මුද්‍යභිජ්‍යාවායෙන පූජිතාවා॥
(තාමුර්ණ ට)
- ၁၁။ ගුණ කිවු ආහ් වාස්‍ය තුමාග් පූජිත් ආටිවී॥ (၁၂)
- ၁၂။ ගුණ්ධිගාරී සු තිවළිගෙ ප්‍රාගෝළා ප්‍රියාවෙවී॥ (၁၃)

* * * *

“ඦි – පෙෂුණි” හිඳිඟ ටිගුණා:

- ၁။ වෙව තව්‍යා ග්‍යාවා ප්‍රිභාරයටිවී॥ (තාමුර්ණ ජ)
- ၂။ (ආදියවාංගා) ප්‍රෙරිවාස් තිද් වෙස්සී॥ (၄)
- ၃။ මත්‍යවා ප්‍රාගෝළා॥ (၆)
- ၄။ ආහ් වාස්‍ය තුමාග් පූජිත් ආටිවී॥ (၁၂)
- ၅။ ගැ ම වෙවී॥ (၁၃)
- ၆။ වැස්‍යා තිශ්‍රිගත ප්‍රාගෝළාවී॥ (၄)
- ၇။ උර තීජි නිහාලි ප්‍රාගෝළා පූජිත් වැටු නිඩ ප්‍රිස්‍යාය පිරිවී॥ (၈)
- ၈။ ප්‍රාගෝළා නිඩි ප්‍රියා ප්‍රාගෝළාවා॥ (၁၃)
- ၉။ අ ම චෙදුටු නිඩි ප්‍රියා ප්‍රාගෝළාවා॥ (၁၃)
- ၁၀။ අ ම චෙදු තිශ්‍රිය වාතීය ප්‍රාගෝළාවා॥
- ၁၁။ මත්‍යවා තීග් වැටු (ප්‍රියීයු)॥ (၉)

* * * *